

ไซโคจีโอกราฟิก อาร์ต ของย่านชุมชนในเมืองอุตสาหกรรมริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัด
สมุทรปราการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทฤษฎีศิลป์ แผน ก แบบ ก 2

ภาควิชาทฤษฎีศิลป์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2567

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

ไซโคจิโองราฟิ ก อาร์ต ของย่านชุมชนในเมืองอุตสาหกรรมริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัด
สมุทรปราการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทฤษฎีศิลป์ แผน ก แบบ ก 2

ภาควิชาทฤษฎีศิลป์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2567

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

PSYCHOGEOGRAPHIC ART OF COMMUNITY AREA IN THE INDUSTRIAL CITY ON
THE BANKS OF THE CHAO PHRAYA RIVER, SAMUT PRAKAN PROVINCE

By
MR. Nutthapol BOONPUEAK

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Fine Arts Art Theory
Department of Art Theory
Academic Year 2024
Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ ไซโคจิตวิทยากราฟิก อาร์ต ของย่านชุมชนในเมืองอุตสาหกรรมริมฝั่ง
แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดสมุทรปราการ
โดย นายณัฐพล บุญเฟือก
สาขาวิชา ทฤษฎีศิลป์ แผนก ก แบบ ก 2
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ศาสตราจารย์ ปิยะแสง จันทรวงศ์ไพศาล

คณะกรรมการ ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

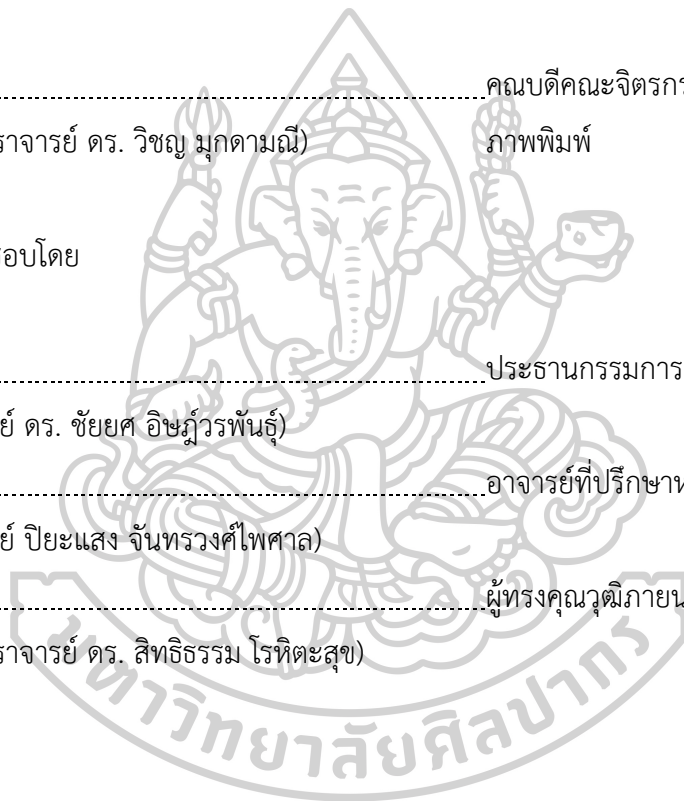
..... คณบดีคณะกรรมการ ประติมากรรมและ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิชญ์ มุกดาภิรมย์) ..... ภาพพิมพ์

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. ชัยยศ อิชฎีวรพันธ์) .....

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ศาสตราจารย์ ปิยะแสง จันทรวงศ์ไพศาล) .....

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิทธิธรรม โรหิตะสุข) .....

630120053 : ทฤษฎีศิลป์ แผน ก แบบ ก 2

คำสำคัญ : ไซโคจิโอกราฟี, การดริฟท์, ย่านชุมชน, เมืองอุตสาหกรรม, สมุทรปราการ

นาย ณ์ภูพล บุญเผือก: ไซโคจิโอกราฟิก อาร์ต ของย่านชุมชนในเมืองอุตสาหกรรมริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดสมุทรปราการ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ศาสตราจารย์ ปิยะแสง จันทร์วงศ์ไพศาล

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อมุมมองความคิดของผู้วิจัย ผ่านการเดินสำรวจเมืองและสะท้อนไปสู่การสร้างสรรค์งานศิลปะ โดยผู้วิจัยศึกษาข้อมูลด้านเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องไซโคจิโอกราฟี ทฤษฎีของการดริฟท์ รวมถึงศิลปินร่วมสมัยที่ได้รับอิทธิพลในการสร้างสรรค์จากแนวคิดเรื่องไซโคจิโอกราฟี และการเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อนำมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการดริฟท์ เพื่อเป็นการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกพื้นที่เพื่อการเดินสำรวจแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้คือ พื้นที่ต่อเนื่อง 4 ตำบลของจังหวัดสมุทรปราการ อันได้แก่ อำเภอพระประแดง ประกอบด้วยตำบลบางหญ้าแพรก และตำบลบางหัวเสือ อำเภอเมืองสมุทรปราการ ประกอบด้วย ตำบลบางโพง และตำบลบางด้วน โดยผู้วิจัยเดินสำรวจจำนวน 4 ครั้ง โดยมีประเด็นเพื่อประกอบการบันทึก ทั้งวันที่ทำการสำรวจ ระยะทางที่ทำการสำรวจ เวลาในการสำรวจ เส้นทางการเดินสำรวจ ลักษณะทางกายภาพโดยรวมของการเดินสำรวจ และอารมณ์ที่สัมผัสรวมถึงความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจพื้นที่ และหลังจากการสำรวจผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์อิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ โดยแบ่งขอบเขตพื้นที่ตามมุมมองความคิดของผู้วิจัย ผ่านการสำรวจเมืองสามารถ แบ่งออกเป็น 1) อิทธิพลสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่เกิดขึ้นเองธรรมชาติ และ 2) อิทธิพลสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งอิทธิพลดังกล่าว ส่งผลต่อโดยผู้วิจัยมีขั้นตอนเพื่อไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะซึ่งต่อมาผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเป็นภาพสัญลักษณ์ที่สะท้อนแสดงอารมณ์และความรู้สึก ผ่านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของผู้วิจัยทั้งสิ้น 6 ชุด จำนวน 9 ชิ้น

630120053 : Major Art Theory

Keyword : Psychogeography, Dérive, Community, Industrial city, Samut Prakan

MR. Nutthapol BOONPUEAK : Psychogeographic Art of Community Area in the Industrial City on the Banks of the Chao Phraya River, Samut Prakan Province

Thesis advisor : Professor Piyasaeng Chantarawongpaisarn

This thesis aims to study the influence of the geographical environment on the researcher's perspective through urban exploration and its reflection in the creation of artworks. The researcher studied documentary data on the concept of psychogeography, the theory of dérive, and contemporary artists who were influenced by the concept of psychogeography. The researcher also collected field data to create the artwork.

The researcher used the dérive process to collect field data. The researcher selected specific areas for the exploration (Purposive Sampling). The sample group used in this research was 4 continuous sub-districts of Samut Prakan Province, namely, Phra Pradaeng District, consisting of Bang Ya Phraek Sub-district and Bang Hua Suea Sub-district, Mueang Samut Prakan District, consisting of Bang Prong Sub-district and Bang Duan Sub-district. The researcher conducted the exploration 4 times, with the following issues to record: the entire survey day, the survey distance, the survey time, the survey route, the overall physical characteristics of the survey, and the emotions and feelings experienced from the survey area. After the survey, the researcher analyzed the influence of the geographical environment by dividing the area according to the researcher's perspective through urban exploration, which can be divided into 1) the influence of the natural geographical environment and 2) the influence of the man-made geographical environment. These influences The researcher has a process to create artworks, which the researcher later analyzed the data into symbolic images that reflect emotions and feelings through the researcher's creation of 6 sets of artworks, totaling 9 pieces.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้จะสำเร็จลุล่วงลงมิได้หากปราศจากความช่วยเหลือและกำลังใจจากบุคคลเหล่านี้ ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ปิยะแสง จันทรวงศ์ไพศาล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่คอยให้คำแนะนำและกำลังใจ อีกทั้งยังใส่ใจติดตามและกระตุ้นเตือนให้ข้าพเจ้าตั้งใจทำวิทยานิพนธ์นี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบคุณศาสตราจารย์ ดร.ชัยยศ อิชฎีวรพันธุ์ ประธานกรรมการ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิธรรม โรหิตะสุข กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก ที่กรุณาร่วมตรวจวิทยานิพนธ์และให้คำแนะนำแก่ข้าพเจ้า ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกๆ ท่านในภาควิชาทฤษฎีศิลป์ที่ได้มอบความรู้ คำแนะนำและประสบการณ์อันมีค่าให้แก่ข้าพเจ้าตลอดห้วงเวลาที่ได้ศึกษา ขอขอบคุณอาจารย์นิศากร เพ็ญสมบุรณ์ ภรรยาที่รัก ผู้คอยช่วยเหลือและสนับสนุนในทุกๆ เรื่องของชีวิต ขอขอบใจเด็กชายพีรวิชญ์ เพ็ญสมบุรณ์ บุตรชายที่รัก ที่เป็นทั้งแรงใจและแรงผลักดันให้ข้าพเจ้าไม่หมดความพยายามในการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น สุดท้ายนี้ขอขอบคุณผู้คนที่อีกมากมายที่มีอาจกล่าวถึงได้ไม่หมดในที่นี้ ที่มีส่วนช่วยให้การเรียนและการทำวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้าสำเร็จลงได้ด้วยดี ขอขอบคุณ.

ณัฐพล บุญเฟือก

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	16
ความเป็นมาและความสำคัญ.....	16
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	18
สมมติฐานของการศึกษา.....	18
ขอบเขตการศึกษา.....	18
ขั้นตอนของการศึกษา.....	19
เวลาที่ใช้ในการวิจัย.....	19
วิธีการศึกษา.....	19
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	20
2.1 ไชโคจีโกราฟี (Psychogeography).....	21
2.1.1 ที่มาและความหมายของไชโคจีโกราฟี.....	21
2.1.2 ทฤษฎีของการดริฟท์ (Theory of the Dérive).....	22
2.1.3 แผนที่ไชโคจีโกราฟิก (Psychogeographic Maps).....	24
2.2 ศิลปินร่วมสมัยที่ได้รับอิทธิพลในการสร้างสรรค์จากแนวคิดเรื่องไชโคจีโกราฟี.....	31
2.2.1 ฟรันทซ์ แอคเคอร์แมนน์ (Franz Ackermann).....	31

2.2.2 จูลี เมห์เรตุ (Julie Mehretu).....	34
2.2.3 เจเน็ต คาร์ดิฟฟ์ และ จอร์จ เบอร์ส มิลเลอร์ (Janet Cardiff and George Bures Miller).....	37
2.2.4 อินเวเดอร์ (Invader).....	39
2.2.5 ฤกษ์ฤทธิ ติระวานิช (Rirkrit Tiravanija).....	42
2.2.6 ดัสติน เยลลิน (Dustin Yellin).....	44
2.3 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่.....	47
2.3.1 ตำบลบางหญ้าแพรก อำเภอพระประแดง.....	47
2.3.2 ตำบลบางหัวเสือ อำเภอพระประแดง.....	48
2.3.3 ตำบลบางโปรง อำเภอเมืองสมุทรปราการ.....	48
2.3.4 ตำบลบางด้วน อำเภอเมืองสมุทรปราการ.....	49
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	52
3.1 สํารวจและศึกษาข้อมูลที่ใช้ในการสร้างสรรค์ไซโคจิโอกราฟิก อาร์ต.....	52
3.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการตีพิมพ์.....	52
3.1.2 ข้อมูลภาคสนาม.....	53
3.1.2.1 การเดินสำรวจครั้งที่ 1 พื้นที่ตำบลบางหญ้าแพรก.....	53
3.1.2.2 การเดินสำรวจครั้งที่ 2 พื้นที่ตำบลบางหญ้าแพรก.....	57
3.1.2.3 การเดินสำรวจครั้งที่ 3 พื้นที่ตำบลบางหัวเสือ.....	70
3.1.2.4 การเดินสำรวจครั้งที่ 4 พื้นที่ตำบลบางโปรงและตำบลบางด้วน.....	76
3.2 สรุปผลการสำรวจข้อมูลที่ใช้ในการสร้างสรรค์ไซโคจิโอกราฟิก อาร์ต.....	90
3.2.1 พื้นที่ตำบลบางหญ้าแพรก.....	90
3.2.2 พื้นที่ตำบลบางหัวเสือ.....	91
3.2.3 พื้นที่ตำบลบางโปรง.....	92
3.2.4 พื้นที่ตำบลบางด้วน.....	92

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการสร้างสรรค์.....	93
4.1 อิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์	93
4.1.1 อิทธิพลสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่เกิดขึ้นเองธรรมชาติ.....	93
4.1.2 อิทธิพลสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่มนุษย์สร้างขึ้น	95
4.2 การสร้างสรรค์งานศิลปะ	96
4.2.1 บันทึกแบบร่างจากการสำรวจข้อมูลสู่งานสร้างสรรค์.....	96
4.2.2 วิเคราะห์ภาพสัญลักษณ์	102
4.2.3 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ	106
บทที่ 5 บทสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	116
5.1 สรุปผลการศึกษา	116
5.2 อภิปรายผลงานสร้างสรรค์.....	118
5.3 ข้อเสนอแนะ	119
รายการอ้างอิง	119
ประวัติผู้เขียน	126

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นภาพสัญลักษณ์และความหมาย 103

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 ชงบาร์ต เดอ โลว, Trajets pendant un an d'une jeune fille du XVIe arrondissement, 1957.	23
ภาพที่ 2 กียี เดบอर्ट. Guide psychogéographique de Paris. Discours sur les passions de l'amour. 1957,.....	26
ภาพที่ 3 กียี เดบอर्ट. The Naked City. Illustration de l'hypothèse des plaques tournantes en.....	27
ภาพที่ 4 แอสเกอร์ ยอร์น และกียี เดบอर्ट. Fin de Copenhague. 1957, หนังสือภาพประกอบ, 24.5 x 17 ซม.	28
ภาพที่ 5 แอสเกอร์ ยอร์น และกียี เดบอर्ट. Mémoires. 1959, หนังสือภาพประกอบ, 29.7 x 21 ซม.	29
ภาพที่ 6 ราล์ฟ รัมเนีย. The Leaning Tower of Venice, Pt.1-3, 1959-1960, Ark Magazine No. 24, 25, 26.....	30
ภาพที่ 7 ฟรันทซ์ แอคเคอร์แมนน์. TEW No. 30 The Next Sixth Month. 1999, ดินสอ เกรยอง สีขาว.....	33
ภาพที่ 8 ฟรันทซ์ แอคเคอร์แมนน์. Walking South. 2012. 260 ตร.ม. ติดตั้ง ณ Faena Arts Center,.....	33
ภาพที่ 9 จูลี เมท์เรตุ. Migration Direction Map.1996. หมึกบนไมลาร์, 45.72 x 30.48 ซม.	35
ภาพที่ 10 จูลี เมท์เรตุ. Heavy Weather series: Local Calm. 2005. ภาพพิมพ์โลหะบนกระดาษกำปิซินคอลเล.....	36
ภาพที่ 11 จูลี เมท์เรตุ. Mural. 2009. หมึกและสีอะคริลิกบนผ้าใบ. 2,499.4 x 701.04 ซม. ติดตั้ง ณ Goldman Sachs, ...	36
ภาพที่ 12 เจเน็ต คาร์ดิฟฟ์. Walk Münster. 1997. การนำทางด้วยเสียงและการติดตั้งวิดีโอในช่องมองภาพของกล้องโทรทรรศน์.....	38
ภาพที่ 13 เจเน็ต คาร์ดิฟฟ์. Alter Bahnhof Video Walk. 2012. วิดีโอนำทาง	39

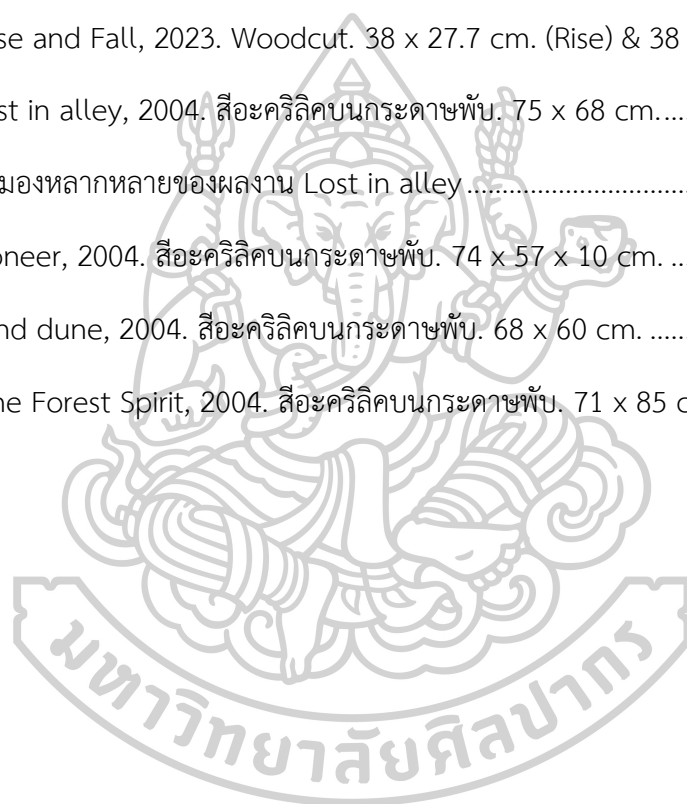

ภาพที่ 14 อินเวเตอร์. PA_105. 1998. กระเบื้องโมเสคเซรามิก. ติดตั้ง ณ Place de la République, ปารีส, ฝรั่งเศส	40
ภาพที่ 15 อินเวเตอร์. PA_895. 2011. กระเบื้องโมเสคเซรามิก. ติดตั้ง ณ Place Auguste-Baron, ปารีส, ฝรั่งเศส.....	41
ภาพที่ 16 อินเวเตอร์. PA_1461. 2021. กระเบื้องโมเสคเซรามิก. ติดตั้ง ณ Pharmacie Herboristerie, ปารีส, ฝรั่งเศส	42
ภาพที่ 17 ฤกษ์ฤทธิ ตีระวนิช. Untitled 2008-2011 (the map of the land of feeling) I – III. 2008-2011. การพิมพ์ดิจิทัล การพิมพ์หิน ซินคอลล และการพิมพ์สกรีนบนกระดาษมัน. แต่ละชิ้นขนาด 91.4 x 849.6 ซม. (จำนวน 3 ชิ้น).....	43
ภาพที่ 18 ดัสติน เยลลิน. Psychogeographies. 2015. ติดตั้ง ณ Columbia Square, Sunset Boulevard,.....	45
ภาพที่ 19 ดัสติน เยลลิน. Installation of Psychogeography figures. 2019 – 2021. กระจก คอลลาจ อะคริลิค	45
ภาพที่ 20 ดัสติน เยลลิน. Gravity’s Slingshot. 2021. กระจก คอลลาจ อะคริลิค. 179.7 x 68.9 x 39.7 ซม.	46
ภาพที่ 21 ภาพขยายแผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดินเฉพาะพื้นที่ ตำบลบางหญ้าแพรก	50
ภาพที่ 22 ภาพขยายภาพถ่ายดาวเทียมเฉพาะพื้นที่ ตำบลบางหญ้าแพรก ตำบลบางหัวเสือ	51
ภาพที่ 23 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจครั้งที่ 1 ตำบลบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ	53
ภาพที่ 24 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจครั้งที่ 1 ตำบลบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ (บางส่วน).....	55
ภาพที่ 25 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจครั้งที่ 1 ตำบลบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ (บางส่วน).....	56
ภาพที่ 26 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจครั้งที่ 1 ตำบลบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ (บางส่วน).....	56
ภาพที่ 27 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจครั้งที่ 2 ตำบลบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ.....	57
ภาพที่ 28 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจโซนตรอกชุมชนศิษย์ธรรมคุณ หมู่ 18 (บางส่วน) 59	

ภาพที่ 29 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจโซนวัดทองคั้ง (บางส่วน).....	60
ภาพที่ 30 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจริมถนนปู่เจ้าสมิงพราย (บางส่วน)	61
ภาพที่ 31 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจโซนใต้สะพานภูมิพล (บางส่วน).....	62
ภาพที่ 32 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจโซนท่าน้ำพระประแดง (บางส่วน)	63
ภาพที่ 33 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจโซนชุมชนมอญเตี้ยชะโหมก (บางส่วน).....	64
ภาพที่ 34 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจโซนริมแม่น้ำเจ้าพระยา (ศาลปู่เจ้าสมิงพราย) (บางส่วน)	65
ภาพที่ 35 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจโซนชุมชนสถาบันราชประชาสมาสัย (บางส่วน)...	66
ภาพที่ 36 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจโซนชุมชนคลองท้ายเมือง – ชุมชนถนนอมสุข (บางส่วน)	67
ภาพที่ 37 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจโซนถนนวงแหวนอุตสาหกรรม (บางส่วน)	69
ภาพที่ 38 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจโซนถนนวงแหวนอุตสาหกรรม (บางส่วน)	69
ภาพที่ 39 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจครั้งที่ 3 ตำบลบางหัวเสือ จังหวัดสมุทรปราการ	70
ภาพที่ 40 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนตลาดน้ำวัดบางหัวเสือ (บางส่วน).....	72
ภาพที่ 41 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนตลาดน้ำวัดบางหัวเสือ (บางส่วน).....	72
ภาพที่ 42 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนโค้งท่าทราย (บางส่วน).....	74
ภาพที่ 43 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนโค้งท่าทราย (บางส่วน).....	74
ภาพที่ 44 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนชุมชนหมู่บ้านสยามพัฒนา – ซอยบางหัวเสือ (บางส่วน) ...	75
ภาพที่ 45 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนหมู่บ้านสยามพัฒนา – ซอยบางหัวเสือ (บางส่วน).....	76
ภาพที่ 46 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจครั้งที่ 4 ตำบลบางโปรงและบางด้วน จังหวัดสมุทรปราการ .	77
ภาพที่ 47 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนสวนบางโปรงและชุมชนรอบโรงไฟฟ้าพระนครใต้ ตำบล บางโปรง (บางส่วน).....	78
ภาพที่ 48 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนวัดบางโปรง ตำบลบางโปรง - วัดบางด้วนนอก ตำบลบาง ด้วน (บางส่วน).....	79

ภาพที่ 49 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนวัดบางโปรง ตำบลบางโปรง - วัดบางด้วนนอก ตำบลบาง ด้วน (บางส่วน).....	80
ภาพที่ 50 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนเส้นทางศึกษาศรัทธมชาติวัดบางด้วนนอก ตำบลบางด้วน (บางส่วน).....	81
ภาพที่ 51 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนเส้นทางศึกษาศรัทธมชาติวัดบางด้วนนอก ตำบลบางด้วน (บางส่วน).....	81
ภาพที่ 52 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนซอยบางด้วน ตำบลบางด้วน (บางส่วน).....	82
ภาพที่ 53 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนซอยบางด้วน ตำบลบางด้วน (บางส่วน).....	83
ภาพที่ 54 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนเส้นทางเลียบบคลองบางนางเกร็ง.....	84
ภาพที่ 55 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนซอยบางด้วน-สวนส้ม ตำบลบางโปรง (บางส่วน).....	85
ภาพที่ 56 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนซอยบางด้วน-สวนส้ม ตำบลบางโปรง (บางส่วน).....	86
ภาพที่ 57 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนซอยโรงเรียนวัดสวนส้ม - ซอยบางโปรง 14 ตำบลบาง โปรง (บางส่วน).....	87
ภาพที่ 58 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนซอยโรงเรียนวัดสวนส้ม - ซอยบางโปรง 14 ตำบลบางโปรง (บางส่วน).....	87
ภาพที่ 59 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนซอยโรงเรียนวัดสวนส้ม - ซอยบางโปรง 14 ตำบลบาง โปรง (บางส่วน).....	88
ภาพที่ 60 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนสวนบางโปรง ตำบลบางโปรง (บางส่วน).....	89
ภาพที่ 61 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนสวนบางโปรง ตำบลบางโปรง (บางส่วน).....	89
ภาพที่ 62 บันทึกภาพร่างชิ้นที่ 1.....	96
ภาพที่ 63 บันทึกภาพร่างชิ้นที่ 2.....	97
ภาพที่ 64 บันทึกภาพร่างชิ้นที่ 3.....	98
ภาพที่ 65 บันทึกภาพร่างชิ้นที่ 4.....	98
ภาพที่ 66 บันทึกภาพร่างชิ้นที่ 5.....	99
ภาพที่ 67 บันทึกภาพร่างชิ้นที่ 6.....	100

ภาพที่ 68	บันทึกภาพร่างชิ้นที่ 7	100
ภาพที่ 69	บันทึกภาพร่างชิ้นที่ 8	101
ภาพที่ 70	บันทึกภาพร่างชิ้นที่ 9	102
ภาพที่ 71	Turbine, 2023. Carborundum and Collagraph. 16.5 x 16.3 cm.	107
ภาพที่ 72	Clear, 2023. Carborundum print. 21.8 x 29.2 cm.....	107
ภาพที่ 73	Dérive, 2023. Collagraph. 56 x 38 cm.....	108
ภาพที่ 74	Rise and Fall, 2023. Woodcut. 38 x 27.7 cm. (Rise) & 38 x 28 cm. (Fall)....	109
ภาพที่ 75	Lost in alley, 2004. สีอะคริลิคบนกระดาษพับ. 75 x 68 cm.....	110
ภาพที่ 76	มุมมองหลากหลายของผลงาน Lost in alley	111
ภาพที่ 77	Pioneer, 2004. สีอะคริลิคบนกระดาษพับ. 74 x 57 x 10 cm.	112
ภาพที่ 78	Sand dune, 2004. สีอะคริลิคบนกระดาษพับ. 68 x 60 cm.	113
ภาพที่ 79	The Forest Spirit, 2004. สีอะคริลิคบนกระดาษพับ. 71 x 85 cm.....	114

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

จากข้อมูลทางประวัติศาสตร์ มีเมืองหน้าด่านทางทะเลแห่งแรกในประเทศไทยที่ตั้งอยู่ตรงปากแม่น้ำเจ้าพระยา สร้างขึ้นราว 1,000 ปีล่วงมาแล้ว มีหน้าที่ในการส่งข่าวการเคลื่อนไหวกำลังของข้าศึกที่เข้ามาทางทะเล เมืองนี้มีชื่อว่า “เมืองพระประแดง” คำว่า ประแดง หรือ บาแดง ในปทานุกรมของกระทรวงธรรมการแปลว่า “คนเดินหมาย, คนนำข่าว, ทูต, พนักงานตามคน¹ ต่อมาแผ่นดินที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยาได้งอกออกมาในท้องทะเลเป็นคลองบางปลาเกด ในช่วงตั้งเมืองในสมัยอยุธยาตอนกลาง เมืองสมุทรปราการเกือบเป็น เมืองท่า (Port city) ในสมัยพระเจ้าทรงธรรม อยุธยาได้มีการติดต่อการค้าขายกับเนเธอร์แลนด์ โดยตั้งสถานีการค้าขึ้นบริเวณบางปลาเกด เรียกว่า “นิวอัมสเตอร์ดัม” แต่ก็มีระยะรุ่งเรืองอันสั้นเนื่องจากชาวเนเธอร์แลนด์ไม่พอใจกับการทำการค้าของกษัตริย์อยุธยา ประกอบกับในสมัยพระนารายณ์มหาราชที่กระชับความสัมพันธ์กับฝรั่งเศส และเมื่ออยุธยาแพ้สงครามพม่า สถานีการค้าและเมืองสมุทรปราการจึงถูกทิ้งร้างลง² ในการฟื้นฟูเมืองในยุครัตนโกสินทร์ เมืองสมุทรปราการก็ได้รับการฟื้นฟูขึ้นมายังคงเป็นเมืองปราการ หน้าด่านทางทะเลดังที่เคยเป็นมา มีการซ่อมแซมป้อมปราการเดิมและสร้างป้อมปราการใหม่ขึ้นเป็นจำนวนมาก สมุทรปราการเริ่มมีความสำคัญในฐานะเมืองท่า ต่อมาประเทศเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม เป็นเมืองนานาชาติของการค้า บทบาทของพื้นที่เมืองท่าก็ยิ่งทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น พื้นที่บริเวณสมุทรปราการจึงกลายเป็นพื้นที่รับและส่งวัตถุดิบและสินค้า ต่อมายุคหลังได้มีการพัฒนาจัดสรรที่ดิน ก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่นับได้ว่าเป็นเมืองแห่งอุตสาหกรรมเอกเช่นทุกวันนี้

สภาพทั่วไปของย่านชุมชนแห่งนี้ที่มีอาณาเขตต่อเนื่องและเชื่อมต่อกับแม่น้ำเจ้าพระยาระหว่างอำเภอพระประแดงและอำเภอสมุทรปราการ ที่ได้กล่าวถึงการเป็นพื้นที่สำคัญเป็นเมืองหน้าด่านทางทะเล จากแผ่นดินที่งอกขึ้นมาเกิดพื้นที่ชุมชนที่อยู่อาศัยที่อยู่ร่วมกันระหว่างโรงงานอุตสาหกรรมกับชุมชน จากการขยายของเมืองที่หนาแน่นขึ้น ทำให้บีบเส้นทางสัญจรทั้งจากน้ำ และถนนให้มีขนาดเล็กเชื่อมโยงพื้นที่ติดต่อกันทั้ง 4 ตำบล คือ ตำบลบางหญ้าแพรก ตำบลบางหัวเสือ

¹ สังข์ พิธินัย, *ตำนานเมืองสมุทรปราการและพระประแดง*, (พระนคร: โรงพิมพ์เสถียรภาพ, 2499. พิมพ์ในงานศพนายเพิ่ม ศรีสนั่น 25 มีนาคม 2499), หน้า 2

² Vanat Putnark, ‘สมุทรปราการ’ จากนิวอัมสเตอร์ดัม สูศูนย์กลางอุตสาหกรรมใหม่, เข้าถึงเมื่อ 7 กรกฎาคม 2566. เข้าถึงได้จาก [https://citycracker.co/city-design/samutprakan/Putnark, V. \(2021\). ‘สมุทรปราการ’ จากนิวอัมสเตอร์ดัม สูศูนย์กลางอุตสาหกรรมใหม่. Retrieved 23 สิงหาคม from https://citycracker.co/city-design/samutprakan/](https://citycracker.co/city-design/samutprakan/Putnark, V. (2021). 'สมุทรปราการ' จากนิวอัมสเตอร์ดัม สูศูนย์กลางอุตสาหกรรมใหม่. Retrieved 23 สิงหาคม from https://citycracker.co/city-design/samutprakan/)

ตำบลบางโปรง และตำบลบางด้วน ผู้วิจัยได้มีโอกาสเดินสำรวจเมือง โดยเชื่อว่าการเคลื่อนไหวของร่างกายสัมพันธ์กับความคิด นักวิทยาศาสตร์ด้านพฤติกรรมและการเรียนรู้ ที่มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด สหรัฐอเมริกา ชื่อ แมริลี ออพเพซโซ (Marilyn Oppezzo)³ ได้กล่าวบนเวที TED Talk ในหัวข้อ “อยากมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นหรือ? ออกไปเดินสิ!” (Want to be more creative? Go for a walk!) ได้บอกว่าการคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นในขณะที่เดินแบบปล่อยใจสบายๆไม่รีบเร่ง ความสัมพันธ์ระหว่างการเดินกับการคิดนั้น มีความคล้ายคลึงกับการเขียนเป็นอย่างมาก กล่าวคือ เมื่อเราเริ่มเดิน สิ่งแวดล้อมจะเป็นปัจจัยหนึ่งในการสร้างแผนที่และวางแผนเส้นทาง เพื่อนำไปแปลงเป็นเส้นทางเดินของจริง การเดินนั้นแสดงออกได้ว่าความคิดและสภาพจิตใจของเราเป็นอย่างไร เมื่อเราเดิน การก้าวขาจะสัมพันธ์กับความรู้สึกลึกและความคิดภายใน ขณะเดียวกัน หากต้องการเปลี่ยนจังหวะความคิดหรือความรู้สึกลึก เพียงแค่ก้าวขาให้เร็วขึ้นหรือหยุดบ้างเป็นบางครั้งก็สามารถทำได้แล้ว ทั้งนี้ยังรวมถึงการจงใจเดินหลงทาง การเดินออกนอกเส้นทางหรือการเดินแบบไม่ได้กำหนดจุดหมายไว้ การเดินเหล่านี้เริ่มกระตุ้นให้ผู้วิจัยเกิดความสงสัยว่าเคยถูกอธิบายหรือถูกนำมาใช้อย่างไรในโลกศิลปะ จึงทำการค้นคว้าและพบกับ “ทฤษฎีของการดริฟท์” (Theory of the Dérive) ซึ่งถูกพัฒนาขึ้นโดยสมาชิกกลุ่มเลททริสต์ อินเตอร์เนชันแนล (Lettrist International) นำโดย กียู เออร์เนสต์ เดบอर्ट (Guy-Ernest Debord)⁴ และเผยแพร่ในปี ค.ศ. 1956 ซึ่งต่อมาทฤษฎีนี้เป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิบัติการของกลุ่มซิทูปูเอชันนิสต์ อินเตอร์เนชันแนล (Situationist International) ทฤษฎีของการดริฟท์ ผสมผสานอิทธิพลการเดินทอดน่อง ในแบบผู้สังเกตการณ์ชีวิตร่วมสมัย (Flâneur) ของ ชาร์ลส์ โบดแลร์ (Charles Baudelaire)⁵ เข้ากับการสุ่มเดินเพื่อสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตที่ตื่นและชีวิตในฝันของสมาชิกลัทธิเหนือจริง (Surrealists Walking)⁶ การดริฟท์เป็นเครื่องมือสำคัญในการทำ ความเข้าใจและพัฒนาทฤษฎี “ไซโคจีโอกราฟี (Psychogeography) ผลลัพธ์หลังจากการดริฟท์โดยซิทูปูเอชันนิสต์ (Situationist) เพื่อสำรวจไซโคจีโอกราฟีของเมืองจะถูกสร้างสรรค์ออกมาในรูปแบบของ “แผนที่ไซโคจีโอกราฟิก” (Psychogeographic Map) ซึ่งเป็นการทำแผนที่ที่ไม่ได้มุ่งเน้นความถูกต้องเชิงภูมิศาสตร์ หรือมีรูปแบบที่ตายตัว แต่เป็นแผนที่ที่สร้างขึ้นในรูปแบบเฉพาะบุคคล เพื่อ

³ ชยารักษ์ กำโชค, **เมื่อการเดินกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์**, เข้าถึงเมื่อ 23 สิงหาคม 2566. เข้าถึงได้จาก <https://theurbanis.com/mobility/01/11/2019/3059>

⁴ กียู เออร์เนสต์ เดบอर्ट (Guy-Ernest Debord) หรือ กียู เดบอर्ट (Guy Debord) เป็นนักทฤษฎีมาร์กซิสต์ชาวฝรั่งเศส นักปรัชญา ผู้สร้างภาพยนตร์ นักวิจารณ์ สมาชิกของ Letterist International ผู้ก่อตั้งกลุ่ม Lettrist และสมาชิกผู้ก่อตั้ง Situationist

⁵ Bobby Seal, **Baudelaire, Benjamin and the Birth of the Flâneur**, accessed January 25, 2023, available from <https://psychogeographicreview.com/ baudelaire-benjamin-and-the-birth-of-the-flaneur/>

⁶ Ellen Mueller, **Walking as Artistic Practice: Surrealism Connections**, accessed January 25, 2023, available from <https://teaching.ellenmueller.com/walking/category/surrealism/>

สะท้อนผลกระทบทางอารมณ์ ความรู้สึก หรือทัศนคติของนักสร้างสถานการณ์ที่มีต่อเมืองหรือพื้นที่นั้นๆ ดังนั้นจากการเดินเข้าไปในพื้นที่ย่านชุมชนและระหว่างอำเภอพระประแดง และอำเภอเมืองจังหวัดสมุทรปราการ ภายใต้แนวทางทฤษฎีของการดริฟท์ เพื่อนำมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยผู้วิจัยตั้งสมมติฐานคาดว่าผลงานศิลปะแต่ละชิ้นที่ผู้วิจัยสร้างสรรค์จากการวิจัยในครั้งนี้ อาจสะท้อนภาพของอารมณ์ที่แตกต่างกันอย่างมา อันเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมของย่านชุมชนฯ ที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง เพราะการเคลื่อนไหวร่างกายผ่านการเดิน เข้าไปยังพื้นที่ที่ไม่เคยไปนั้นคงให้ความรู้สึกและความคิด เหมือนกำลังเดินในโลกคู่ขนานระหว่างโลกแห่งจิตและโลกแห่งความจริง

นอกจากนี้ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องของการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับไซโคจิโกราฟี และทฤษฎีของการดริฟท์ ยังไม่มีใครเคยทำวิจัยมาก่อน ซึ่งการศึกษาครั้งนี้จะก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในเรื่องการเดินสำรวจเมืองเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องไซโคจิโกราฟีและทฤษฎีของการดริฟท์ที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมสมัย
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อมุมมองความคิดของผู้วิจัยผ่านการเดินสำรวจเมืองและสะท้อนไปสู่การสร้างสรรค์งานศิลปะที่จะเกิดขึ้นตามมา

สมมติฐานของการศึกษา

คาดว่าผลงานศิลปะแต่ละชิ้นที่ผู้วิจัยสร้างสรรค์จากการวิจัยในครั้งนี้ อาจสะท้อนภาพของอารมณ์ที่แตกต่างกันอย่างมา อันเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมของย่านชุมชนฯ ที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง

ขอบเขตการศึกษา

1. ศึกษาที่มาและความหมายของไซโคจิโกราฟี (Psychogeography) รวมถึงทฤษฎีของการดริฟท์ (Theory of the Dérive) และแผนที่ไซโคจิโกราฟิก (Psychogeographic Map) โดยมุ่งเน้นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับทัศนศิลป์เป็นหลัก
2. ศึกษาสำรวจและเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยปฏิบัติการตามแนวทฤษฎีของการดริฟท์ เฉพาะพื้นที่ต่อเนื่องระหว่างอำเภอพระประแดง และอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ รวม 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลบางหญ้าแพรก ตำบลบางหัวเสือ ตำบลบางโปรง และตำบลบางด้วน
3. นำผลจากการวิจัยที่ได้รับ สร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะจำนวน 6 ชุด รวมจำนวน 9 ชิ้น

ขั้นตอนของการศึกษา

1. ศึกษาความหมายจุดเริ่มต้นและพัฒนาการของไฮโคจิโองราฟิรวมถึงทฤษฎีของการดริฟท์ และแผนที่ไฮโคจิโองราฟิก
2. ศึกษาสำรวจและเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยปฏิบัติการตามแนวทฤษฎีของการดริฟท์ ในพื้นที่ต่อเนื่องระหว่างอำเภอพระประแดง และอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ รวม 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลบางหญ้าแพรก ตำบลบางหัวเสือ ตำบลบางโปรง และตำบลบางด้วน พร้อมทำการบันทึกผลข้อมูลการสำรวจภาคสนามทั้งหมด
3. รวบรวมสิ่งที่ศึกษาและสำรวจทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูล และสังเคราะห์ออกมาเป็นแนว ความคิด รูปแบบ และวิธีการแสดงออกในผลงานศิลปะ
4. จัดทำแบบร่างและสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะ
5. สรุปผลการวิจัยและนำเสนอในรูปแบบการพรรณนา
6. จัดทำเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ และบทความวิจัยเผยแพร่ในวารสารวิชาการ หรืองานประชุมทางวิชาการ

เวลาที่ใช้ในการวิจัย

- ประมาณ 1 ปี
 เริ่มงานวิจัยตั้งแต่เดือน มีนาคม พ.ศ. 2566
 และเสนอวิทยานิพนธ์ภายในเดือน มีนาคม พ.ศ. 2567

วิธีการศึกษา

การศึกษาคั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารขั้นต้นและขั้นรอง ประกอบกับการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยศึกษาบทความทางวิชาการ บทความศิลปะที่เกี่ยวข้องกับไฮโคจิโองราฟิ ทฤษฎีของการดริฟท์ แผนที่ไฮโคจิโองราฟิก ประกอบกับการสำรวจและเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยปฏิบัติการตามแนวทฤษฎีของการดริฟท์ รวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ กำหนดแนวความคิด รูปแบบและวิธีการแสดงออก จัดทำแบบร่างและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ พร้อมอภิปรายสรุปผลในรูปแบบการพรรณนา

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยเรื่องไฮโคจิโกราฟิก อาร์ต ของย่านชุมชนในเมืองอุตสาหกรรมริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดสมุทรปราการ ในบทที่ 2 นี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับไฮโคจิโกราฟีทั้งในเรื่องของที่มาและความหมาย หลักทฤษฎีและการประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย รวมถึงได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ที่จะทำการวิจัย อันได้แก่ ตำบลบางหญ้าแพรก ตำบลบางหัวเสือ ตำบลบางโปรง และตำบลบางด้วน จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อนำข้อมูลทั้งหมดนี้ไปวิเคราะห์และกำหนดแนวทางหรือวิธีการในการเดินสำรวจเพื่อค้นหาไฮโคจิโกราฟี หรือผลกระทบทางอารมณ์และความรู้สึกที่ผู้วิจัยมีต่อพื้นที่เหล่านี้ และนำผลที่ได้จากการวิจัยมาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะ โดยมีประเด็นของการศึกษาทบทวนดังต่อไปนี้

- 2.1 ไฮโคจิโกราฟี (Psychogeography)
  - 2.1.1 ที่มาและความหมายของไฮโคจิโกราฟี
  - 2.1.2 ทฤษฎีของการดริฟท์ (Theory of the Dérive)
  - 2.1.3 แผนที่ไฮโคจิโกราฟิก (Psychogeographic Maps)
    - กียู เดบอर्ड (Guy Debord)
    - แอสเกอร์ ยอร์น และ กียู เดบอर्ड (Asger Jorn and Guy Debord)
    - รอล์ฟ รัมเนีย (Ralph Rumney)
- 2.2 ศิลปินร่วมสมัยที่ได้รับอิทธิพลในการสร้างสรรค์จากแนวคิดเรื่องไฮโคจิโกราฟี
  - 2.2.1 ฟรันทซ์ แอคเคอร์แมนน์ (Franz Ackermann)
  - 2.2.2 จูลี เมห์เรตุ (Julie Mehretu)
  - 2.2.3 เจเน็ต คาร์ดิฟฟ์ และ จอร์จ เบอร์ส มิลเลอร์ (Janet Cardiff and George Bures Miller)
  - 2.2.4 อินเวเดอร์ (Invader)
  - 2.2.5 ฤกษ์ฤทธิ์ ตีระวนิช (Rirkrit Tiravanija)
  - 2.2.6 ดัสติน เยลลิน (Dustin Yellin)
- 2.3 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่
  - 2.3.1 ตำบลบางหญ้าแพรก อำเภอพระประแดง
  - 2.3.2 ตำบลบางหัวเสือ อำเภอพระประแดง
  - 2.3.3 ตำบลบางโปรง อำเภอเมืองสมุทรปราการ

2.3.4 ตำบลบางด้วน อำเภอเมืองสมุทรปราการ

2.1 ไซโคจีโอกราฟี (Psychogeography)

2.1.1 ที่มาและความหมายของไซโคจีโอกราฟี

ไซโคจีโอกราฟี (Psychogeography) คำนี้เป็นคำที่คลุมเครือแต่มีเสน่ห์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ กิย์ เออร์เนสต์ เดบอर्ट และสมาชิกอีกสองสามคนของกลุ่มเลททริสต์ อินเตอร์เนชันแนล ได้ทำการ ศึกษาในช่วงฤดูร้อนปี ค.ศ.1953⁷ และเริ่มใช้คำนี้ในหัวเรื่อง *Le jeu psychogéographique de la semaine* (Psycho geographical Game of the Week) หรือเกมส์ไซโคจีโอกราฟิกประจำสัปดาห์ ที่ตีพิมพ์ใน *พอตแลตช์ จดหมายข่าวของกลุ่มเลททริสต์ อินเตอร์เนชันแนลในฝรั่งเศส ฉบับที่ 1 วันที่ 22 มิถุนายน ค.ศ.1954* (*Potlatch Bulletin d'information du groupe français de l'Internationale lettriste. N° 1 – 22 juin 1954*)⁸ ในเดือนกันยายน ค.ศ.1955 เล เลฟเวอร์ นู ฉบับที่ 6 (*Les Lèvres Nues N°6*) วารสารแนวเซอร์เรียลลิสต์ของเบลเยียม ได้ตีพิมพ์บทความของเดบอर्ट ที่ชื่อ *Introduction à une critique de la géographie urbaine* (Introduction to a Critique of Urban Geography) ซึ่งเนื้อหาบางส่วนได้อธิบายถึงไซโคจีโอกราฟิกว่า “เป็นการศึกษาภูมิที่แม่นยำ และผลกระทบที่เฉพาะเจาะจงของสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ไม่ว่าจะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม ที่ส่ง ผลต่ออารมณ์และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล”⁹ ซึ่งเดบอर्टได้รับอิทธิพลแนวคิดในเรื่องนี้จาก *Formulaire pour un urbanisme nouveau* (Formulary for a New Urbanism) ค.ศ.1953 บทความที่เขียนขึ้นโดย ไอแวน ชิตซีกลอฟ (Ivan Chitchevlov) หรือที่รู้จักกันในนาม จิลส์ ลีวา (Gilles Ivain) อดีตสมาชิกกลุ่มเลททริสต์ อินเตอร์เนชันแนล โดยเดบอर्टสนับสนุนชิตซีกลอฟในเรื่อง “การสังเกตการณ์อย่างเข้มข้นของการรวมตัวกันในเมืองในปัจจุบัน เพื่อค้นพบว่าสภาพแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมและความรู้สึกของแต่ละบุคคลอย่างไร และในทางกลับกันจะสร้างสภาพแวดล้อม ใหม่ที่สร้างความเป็นไปได้สำหรับ “รูปแบบพฤติกรรมใหม่” ได้อย่างไร”¹⁰

⁷ Guy-Ernest, D. (1955). *Introduction to a Critique of Urban Geography*. Retrieved February 12 from <http://www.bopsecrets.org/SI/urbgeog.htm>

⁸ Monoskop, *LE JEU PSYCHOGÉOGRAPHIQUE DE LA SEMAINE*, accessed February 12, 2023, available form https://monoskop.org/images/a/a8/Potlatch_1954-1957_transcript.pdf#page=9

⁹ *ibid.*

¹⁰ *The Art Story, Movement; Situationist International; Concepts and Styles; Psychogeography and Dérive*, accessed February 12, 2023, available form <https://www.theartstory.org/movement/situationist-international/>

ในปี ค.ศ.1957 เมื่อเดบอर्टนำกลุ่มเลททริสต์ อินเตอร์เนชันแนล เข้าร่วมกับกลุ่มอินเตอร์เนชันแนล มูฟเมนต์ ฟอว์ แอน อิมจินนิสต์ เบาเฮาส์ (International Movement for an Imaginist Bauhaus) และกลุ่มลอนดอน ไฮโคจิโกราฟิคอล แอสโซซิเอชัน (London Psychogeographical Association) เพื่อก่อตั้งเป็นกลุ่มซิทธิเอชันนิสต์ อินเตอร์เนชันแนล (Situationist International) ไฮโคจิโกราฟีจึงถูกถ่ายโอนและเผยแพร่ต่อในนาม ชิทธิเอชันนิสต์ ไฮโคจิโกราฟี (Situationist Psychogeography) ปัจจุบัน อภิธานศัพท์ศิลปะออนไลน์ของเทท (Tate Art Term) ได้อธิบายความหมายของคำศัพท์นี้ให้กระชับขึ้นว่า “ผลกระทบของที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่มีต่ออารมณ์และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล”¹¹

2.1.2 ทฤษฎีของการดริฟท์ (Theory of the Dérive)

ทฤษฎีของการดริฟท์ หรือ Théorie de la dérive (Theory of the Dérive) เขียนโดยเดบอर्ट ถูกตีพิมพ์ครั้งแรกใน เล เลฟเวร์ นู ฉบับที่ 9 (Les Lèvres Nues N° 9) เดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1956 หลังจากนั้นมีการปรับเนื้อหาเล็กน้อย และถูกตีพิมพ์อีกครั้งในวารสารของกลุ่มซิทธิเอชันนิสต์ อินเตอร์เนชันแนล ฉบับที่ 2 (Internationale Situationniste #2) เดือนธันวาคม ค.ศ.1958 หนึ่งใน แนวทางปฏิบัติการขั้นพื้นฐานของซิทธิเอชันนิสต์คือ การดริฟท์ (Drift) หรือเดรีฟ (Dérive) ในภาษาฝรั่งเศส อันหมายถึง “การล่องลอย” ซึ่งเริ่มต้นโดยกลุ่มเลททริสต์ อินเตอร์เนชันแนล เดบอर्टได้อธิบายการดริฟท์ว่า “เป็นเทคนิคในการเดินอย่างรวดเร็วผ่านสภาพแวดล้อมที่หลากหลายเกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมการเล่นอย่างสร้างสรรค์ และการตระหนักรู้ถึงผลกระทบของไฮโคจิโกราฟี และด้วยเหตุนี้ จึงค่อนข้างแตกต่างจากแนวคิดดั้งเดิมของการเดินทาง (Journey) หรือการเดินเล่น (Stroll)”¹² ซึ่งการดริฟท์นี้ เป็นเครื่องมือสำคัญในการทำความเข้าใจและพัฒนาทฤษฎีไฮโคจิโกราฟี โดยซิทธิเอชันนิสต์ได้นำสิ่งนี้มาใช้เพื่อต่อสู้กับระบอบทุนนิยม ที่ทำให้มนุษย์มีเพียงชีวิตประจำวันที่ซ้ำซากจำเจและประสบการณ์ที่สามารถคาดเดาได้เท่านั้น

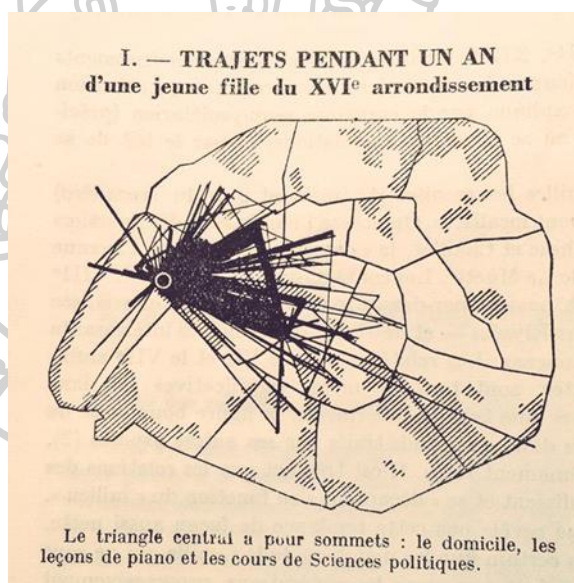
เดบอर्ट ได้ขยายความการดริฟท์ไว้ว่า “ในช่วงระยะเวลาหนึ่งบุคคลหนึ่งคนหรือมากกว่า ละทิ้งความสัมพันธ์จากการทำงานกิจกรรมยามว่างและแรงจูงใจอื่นๆ ตามปกติของพวกเขาแล้วปล่อยให้ตัวเองเคลื่อนไหวและถูกดึงดูดโดยสถานที่ท่องเที่ยวภูมิประเทศและเผชิญหน้ากับสิ่งต่างๆที่จะเกิดขึ้น โอกาสเป็นปัจจัยที่สำคัญน้อยที่สุดในกิจกรรมนี้ จากมุมมอง

¹¹ Tate, **Art term; Psychogeography**, accessed February 12, 2023, available form <https://www.tate.org.uk/art/art-terms/p/psychogeography>

¹² Guy Debord Translated by Ken Knabb, **Theory of the Dérive**, accessed January 25, 2023, available form <https://www.cddc.vt.edu/sionline/si/theory.html>

การดริฟท์ เมืองต่างๆ มีรูปทรงของไฮโคจีโอกราฟี โดยมีกระแสที่ไหลอย่างคงที่ มีจุดคงที่และกระแสที่ไหลอย่างผันผวนกีดขวางไม่ให้เข้าหรือออกจากบางพื้นที่ได้”¹³

เดบอर्टได้ยกตัวอย่างการศึกษาเรื่อง ปารีสและความแออัดของชาวปารีส (Paris et l'agglomération parisienne) ค.ศ.1952 โดย ชงบาร์ต เดอ โลว (Chombart de Lauwe) ตั้งข้อสังเกตว่า “ย่านชุมชนเมืองไม่ได้ถูกกำหนดโดยปัจจัยทางภูมิศาสตร์และเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังพิจารณาจากภาพลักษณ์ของผู้อยู่อาศัยและปัจจัยอื่นๆ ละแวกใกล้เคียงด้วย” เพื่อแสดงให้เห็น “ความคับแคบของ ปารีสที่แท้จริงซึ่งแต่ละคนอาศัยอยู่ . . . ภายในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่มีรัศมีเล็กมาก” เขาวาดแผนภาพการเคลื่อนไหวทั้งหมดที่เกิดขึ้นในระยะเวลาหนึ่งปี โดยนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในเขตที่ 16 ซึ่งการเดินทาง ของเธอเป็นรูปสามเหลี่ยมเล็กๆ โดยไม่มีความเบี่ยงเบนที่มียุทธศาสตร์ โดยมียุทธศาสตร์อยู่เพียงสามจุด ได้แก่ คณะรัฐศาสตร์ ที่พักของเธอและที่พักของครูสอนเปียโน¹⁴

ภาพที่ 1 ชงบาร์ต เดอ โลว, *Trajets pendant un an d'une jeune fille du XVIe arrondissement*, 1957.

ที่มา: Bertran Farenc @renca Twitter, accessed February 11, 2023, available form

<https://pbs.twimg.com/media/CNKeCADUYAAis4Y.jpg:large>

¹³ *ibid.*

¹⁴ *ibid.*

เดบอर्टอธิบายต่อว่า ระยะเวลาโดยเฉลี่ยของการดริฟท์อยู่ที่ประมาณหนึ่งวัน โดยเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดไม่จำเป็นต้องสัมพันธ์กับวันทางสุริยคติ แต่ให้ข้อสังเกตไว้ว่า ชั่วโมงสุดท้ายของกลางคืนนั้นอาจไม่เหมาะ ซึ่งระยะเวลานี้เป็นเพียงค่าเฉลี่ยทางสถิติเท่านั้น อีกประการหนึ่ง คือ การดริฟท์ มักไม่ค่อยเกิดขึ้นในรูปแบบที่บริสุทธิ์ เพราะเป็นเรื่องยากสำหรับผู้เข้าร่วมที่จะหลีกเลี่ยงการจัดสรรเวลาหนึ่งหรือสองชั่วโมงในตอนต้นหรือตอนท้ายของวันเพื่อดูแลงานที่ซ้ำซากจำเจ และในช่วงท้ายของวันความเหนื่อยล้าก็มักส่งผลให้ไม่อยากทำแต่ที่สำคัญกว่านั้นการดริฟท์มักจะเกิดขึ้นภายในระยะเวลาจำกัด โดยตั้งใจไม่กินชั่วโมงหรือแม้แต่โดยบังเอิญในช่วงเวลาสั้นๆหรืออาจกินเวลาหลายวันโดยไม่หยุดชะงัก... แต่การดริฟท์หลายครั้งต่อเนื่องและใช้เวลาค่อนข้างนาน อาจได้ผลที่ไม่แน่นอนย่ำอิทธิพลของสภาพอากาศอาจส่งผลต่อการดริฟท์โดยเฉพาะในกรณีที่ฝนตกต่อเนื่องเป็นเวลานาน... การดริฟท์สามารถจำกัดให้อยู่ในสภาพแวดล้อมเล็กๆ ที่มีทุกอย่างครบครันได้ เช่น ละแวกบ้าน หรือถนนเพียงบล็อกเดียวหากพื้นที่นั้นน่าสนใจเพียงพอ และนอกจากจะใช้เวลาเดินแล้วเดบอर्टยังเสนอให้ใช้การโดยสารแท็กซี่ได้ เพราะสามารถลู่เส้นทางได้ตามต้องการ¹⁵

ด้วยอุดมการณ์ของกลุ่มซิทธิอุเอซันนิสต์ อินเตอร์เนชันแนล อันประกอบไปด้วย ศิลปิน นักเขียน นักปรัชญา ที่ต้องการบ่อนทำลายระบอบทุนนิยมและสังคมสมัยใหม่ เพราะพวกเขากังวลว่าสื่อมวลชนและลัทธิบริโภคนิยมกำลังเพาะพันธุ์สังคมที่ไม่แยแส เฉื่อยชาและโดดเดี่ยว พวกเขาจึงต้องการนิยามศิลปะใหม่ ด้วยวิธีที่ทำให้ผู้คนหันกลับมาสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของเขาอีกครั้ง ดังนั้นการปลุกผู้คนให้ตื่นขึ้นจากการถูกสะกดจิตจาก “สังคมแห่งความตระการตา” (Society of the Spectacle) และการถูกล้างสมองโดยลัทธิบริโภคนิยม มีเพียงหนทางเดียวคือ การสร้างซิทธิอุเอซัน (Situation) ดังนั้นทฤษฎีของการดริฟท์ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำผู้คนออกไปสัมผัสรับรู้ถึงจิตภูมิศาสตร์ของเมือง และพิจารณาว่ายังมีที่ใดในเมือง ที่ยังไม่ถูกแตะต้องจากทุนนิยมและความทันสมัยบ้าง¹⁶

2.1.3 แผนที่ไซโคจีโอกราฟิก (Psychogeographic Maps)

ผลลัพธ์ภายหลังจากการดริฟท์เพื่อสำรวจไซโคจีโอกราฟิกของเมือง โดยศิลปินกลุ่มซิทธิอุเอซันนิสต์นั้น จะถูกนำเสนอออกมาในรูปแบบของ “แผนที่ไซโคจีโอกราฟิก” ซึ่งเป็นการทำแผนที่ที่ไม่ได้มุ่งเน้นความถูกต้องเชิงภูมิศาสตร์หรือมีรูปแบบการนำเสนอที่มีแบบแผนตายตัว แต่เป็นแผนที่

¹⁵ Guy-Ernest Debord, *Theory of the Dérive, 1956 and 1958*, accessed February 12, 2023, available form <http://www.bopsecrets.org/SI/2.derive.htm>

¹⁶ Jaeneen, *The Situationists Psychogeographic Maps*, accessed January 25, 2023, available form <https://medium.com/@jaeneenk/the-situationists-a79c7ac455ca>

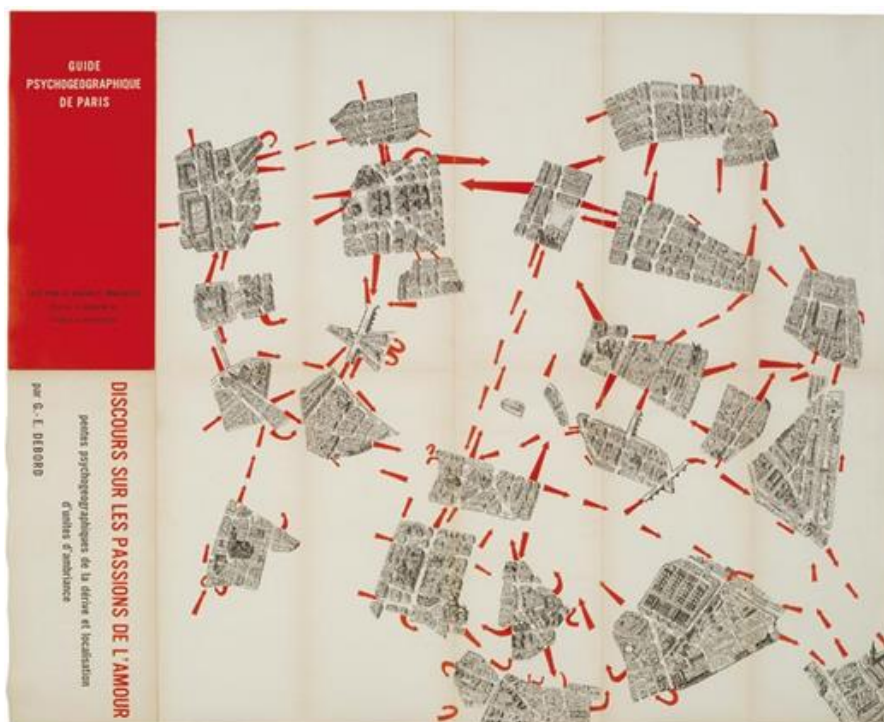
ที่สร้างขึ้นในรูปแบบเฉพาะบุคคล เพื่อสื่อสารหรือสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบทางอารมณ์และความรู้สึก ตลอดจนถึงทรรศนะส่วนบุคคลของศิลปินชิททูเอชชันนิสต์ที่มีต่อเมืองหรือพื้นที่นั้นๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กี๋ เดบอर्ट (Guy Debord)

Guide psychogéographique de Paris. Discours sur les passions de l'amour (Psychogeographic Guide of Paris. Discourse on the Passions of Love) ค.ศ.1957 เป็นหนึ่งในแผนที่ 5 ฉบับ ที่เดบอर्टสร้างขึ้นสำหรับนิทรรศการครั้งแรกของจิตภูมิศาสตร์ (First Exhibition of Psychogeography) ณ แท็บโท แกลเลอรี (Taptoe Gallery) กรุงบรัสเซลส์ ในเดือนกุมภาพันธ์ ปี ค.ศ.1957 แผนที่เหล่านี้อธิบายการทดลองอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งดำเนินการในปารีสโดยกลุ่มเลททริสต์ ภายหลังจากที่เดบอर्टปฏิเสธที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม ในที่สุดภาพตัดปะชิ้นนี้ก็ถูกพิมพ์พร้อมกับ The Naked City ในเดือนพฤษภาคม ระหว่างการเยือนเดนมาร์กกับยอร์น และจัดพิมพ์โดยกลุ่มอินเตอร์เนชันแนล มูฟเมนต์ ฟอ์ แอน อิเมจินิสท์ เบาเฮาส์ ผลงานทั้งสองชิ้นนี้ถูกผลิตซ้ำอีกครั้งในปี ค.ศ.1958 ในหนังสือ พู ลา ฟอ์ม (Pour la forme) ของ แอสเกอร์ ยอร์น (Asger Jorn) ซึ่งตีพิมพ์ในปารีสโดย กลุ่มชิททูเอชชันนิสต์ อ้างอิงจากภาพแปลนเมืองปารีสในมุมมองสูง (Plan de Paris à vol d'oiseau) ที่ดี พิมพ์ในปี ค.ศ.1951 ออกแบบโดยจอร์ช เปลตีเยร์ (Georges Peltier) ลูกศรแสดงถึงทิศทางของผู้เดิน (Drifter) ซึ่งเชื่อมโยงความเป็นเอกภาพของบรรยากาศที่แตกต่างกัน¹⁷ โดยผลงานชิ้นนี้แสดงภาพแผนที่เมืองปารีสที่ถูกตัดแบ่งพื้นที่ที่เคยเชื่อมโยงกันให้แยกออกจากกัน ระยะห่างทางจิตใจระหว่างพื้นที่เหล่านี้ ถูกแสดงให้เห็นผ่านการกระจายชิ้นส่วนของแผนที่ การเดินเตร่ การปล่อยให้ตัวเองเดินอย่างล่องลอย (หรือการดริฟท์) จะทำให้แต่ละคนสามารถค้นพบเอกภาพของสภาพแวดล้อมในเมืองหนึ่งๆ ได้ ลูกศรสีแดงระบุทางข้ามที่ใช้บ่อยที่สุดระหว่างหมู่เกาะในเมือง (เขตปกครอง) ซึ่งถูกค้นด้วยการไหลของการจราจรจากพาหนะที่ใช้เครื่องยนต์¹⁸

¹⁷ Gilles Rion, *Guy Debord Guide psychogéographique de Paris. Discours sur les passions de l'amour, 1957*, accessed February 12, 2023, available from https://www.frac-centre.fr/_en/art-and-architecture-collection/debord-guy/guide-psychogeographique-paris-discours-sur-les-passions-l-amour-317.html?authID=53&ensembleID=135

¹⁸ Tjebbe van Tijen, *Literary-Psycho geography*, accessed January 25, 2023, available from <https://imaginarymuseum.org/LPG/Mapsitu1.htm>

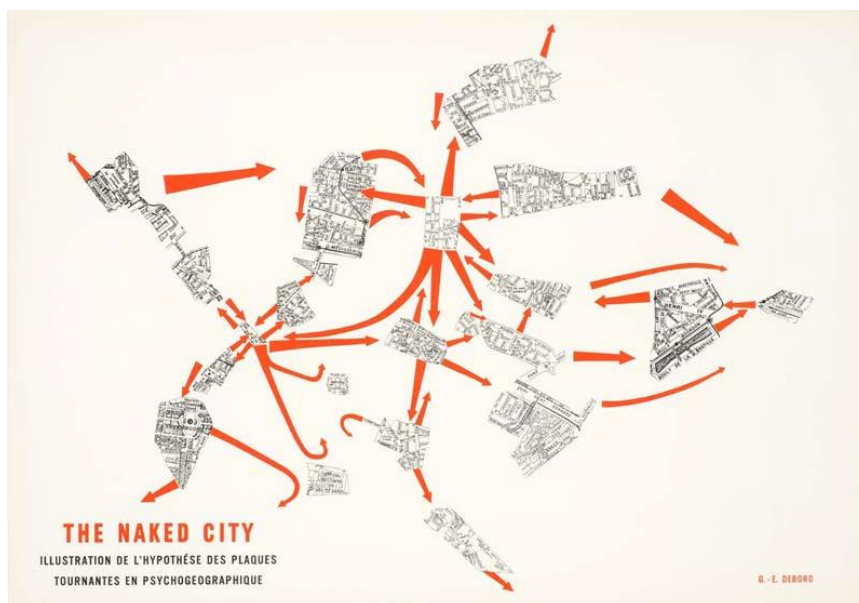

ภาพที่ 2 กียี เดบอर्ट. *Guide psychogéographique de Paris. Discours sur les passions de l'amour*. 1957, การพิมพ์หินบนกระดาษ, 59.5 x 73.5 ซม.

ที่มา: Frac Centre, Guy Debord. accessed February 11, 2023, available from https://www.frac-centre.fr/gestion/public/upload/oeuvre/maxi/DEBO_000_00_01.jpg

The Naked City. Illustration de l'hypothèse des plaques tournantes en Psycho Géographie ค.ศ. 1957 เป็นอีกหนึ่งผลงานที่จัดแสดงในนิทรรศการเดียวกันกับผลงานข้างต้น โดยสร้างจากชิ้นส่วนที่ถูกตัดจากแผนที่ในคู่มือเดินทางของปารีส (Guide Taride of Paris) ผลงานนี้แสดงให้เห็นถึงแนวคิดหลักเรื่องศูนย์กลางของไซโคจิโอกราฟี ประเภทของทางแยก ซึ่งมีความโน้มเอียงของไซโคจิโอกราฟีที่หลากหลาย ผ่านการใช้สัญลักษณ์ลูกศร โดยเดบอर्ट เปรียบเทียบรูปแบบเหล่านี้กับภาพประกอบหนังสือที่ออกแบบสำหรับเด็ก ที่รวมเอาภาพท่าเรือ ภูเขา คอคอด ป่า แม่น้ำ เขื่อน แหลม สะพาน เรือ และหมู่เกาะมาไว้ในภาพเดียวกัน¹⁹

¹⁹ Gilles Rion, *Guy Debord The Naked City, 1957*, accessed February 12, 2023, available from https://www.frac-centre.fr/_en/art-and-architecture-collection/debord-guy/the-naked-city-317.html?authID=53&ensembleID=705

ภาพที่ 3 กีย เดบอर्ट. The Naked City. Illustration de l'hypothèse des plaques tournantes en psychogéographique, 1957, การพิมพ์หินบนกระดาษ, 33.3 x 48.3 ซม.

ที่มา: Frac Centre, Guy Debord. accessed February 11, 2023, available from https://www.frac-centre.fr/gestion/public/upload/oeuvre/maxi/DEBO_009_05_01.jpg

แอสเกอร์ ยอร์น และ กีย เดบอर्ट (Asger Jorn and Guy Debord)

Mémoires ค.ศ. 1959 เป็นความร่วมมือกันครั้งที่สองระหว่างเดบอर्टและยอร์น นักเคลื่อนไหวและผู้ก่อตั้งกลุ่มชิททูเอซันนิสต์ อินเตอร์เนชันแนล ในปี 1957 พวกเขาได้สร้าง แฟ็ง เดอคูเปินฮาเก (Fin de Copenhague) ซึ่งเป็นหนังสือภาพประกอบที่ถูกกล่าวถึงอย่างอื้อฉาวว่าสร้างขึ้นในระยะเวลาสี่สัปดาห์ ส่วน Mémoires เป็นหนังสือภาพประกอบที่แสดงถึงแนวคิดที่ใหม่และรุนแรงกว่า เช่นเดียวกับหนังสือประเภทชีวประวัติ ประวัติศาสตร์ และหนังสือของศิลปิน มันบอกเล่าอัตชีวประวัติทางความคิดของเดบอर्ट ซึ่งขณะนั้นอายุ 26 ปี และการสร้างกลุ่มชิททูเอซันนิสต์ อินเตอร์เนชันแนล แต่แทนที่จะเป็นบทความที่เป็นลายลักษณ์อักษร หนังสือเล่มนี้กลับสร้างขึ้นจากวัสดุที่หาได้ง่ายและถูกดัดแปลงกลับมาใช้ใหม่ เช่น การตัดภาพและข้อความจากหนังสือพิมพ์ ภาพถ่าย การ์ตูน และโฆษณา การอ้างอิงประโยคคำพูดของคาร์ล มาคส์ (Karl Marx) และโยฮัน ฮุยซิงกา (Johan Huizinga) ตลอดจนถึงสื่อยอดนิยม และแทนที่จะจัดวางหน้าหนังสือแบบแนวตั้ง และแนวนอนที่เคร่งครัด หนังสือเล่มนี้กลับนำเสนอการจัดวางที่ต้องกวาดตาดูจนทั่วทั้งหน้าแทน ซึ่งราวกับว่ากำลังดูแผนที่นำทางที่ไม่มีการกำหนดทิศทางที่ชัดเจน ด้วยวิธีการนี้มันสะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับ

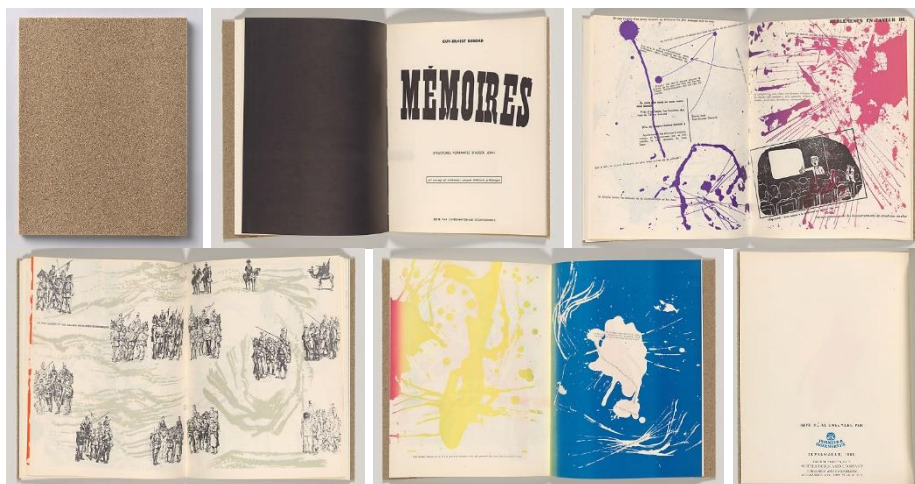
การดริฟท์และไซโคจีโอกราฟี ยอร์นได้สร้างหมึกสีเขียวยุ่ม รอยเปื้อนและเครื่องหมายอื่นๆ ด้วยที่ สดใสเชื่อมโยงส่วนต่างๆ ของข้อความและรูปภาพเข้าด้วยกันอย่างงดงาม ซึ่งในขณะเดียวกันก็กระตุ้น ให้เกิดทำที่นามธรรมอย่าง แจ็คสัน พอลล็อก (Jackson Pollock) ความปรารถนาของเดบอร์ดและ ยอร์น ที่จะท้าทายแบบแผนของงานจิตรศิลป์และวัตถุสะสม ปรากฏอยู่ในหน้าปกหนังสืออันโด่งดัง เล่มนี้ซึ่งทำจากกระดาษทราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำลายหน้าปกหนังสือทุกเล่มที่วางอยู่ข้างกันใน ห้องสมุด²⁰

ภาพที่ 4 แอสเกอร์ ยอร์น และกียู เดบอร์ด. *Fin de Copenhague*. 1957, หนังสือภาพประกอบ, 24.5 x 17 ซม.

ที่มา: Rick Poyner Design Observer, *On My Shelf: Fin de Copenhague*. accessed February 11, 2023, available form <https://designobserver.com/feature/on-my-shelf-fin-de-copenhague/37720>

²⁰ The Metropolitan Museum of Art, *The Collection; Drawings and Prints; Mémoires*, accessed February 12, 2023, available form <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/727492>

ภาพที่ 5 แอสเกอร์ ยอร์น และกีย เดบอर्ट. *Mémoires*. 1959, หนังสือภาพประกอบ, 29.7 × 21 ซม.
ที่มา: The Metropolitan Museum of Art, The Collection Asger Jorn and Guy Debord. Accessed February 11, 2023, available form <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/727492>

รอล์ฟ รัมเนีย (Ralph Rumney)

Psychogeographic Map of Venice ค.ศ.1957 โดยรัมเนีย คิดโครงการแผนที่ไซโคจีโอกราฟิกแห่งเวนิส ในปี ค.ศ. 1957 ซึ่งเป็นปีที่เขาเข้าร่วมการประชุมผู้ก่อตั้งกลุ่มซิทธิอุเอชันนิสท์อินเตอร์เนชันแนล ใน โคซิโอ ดิ อาร์รอสเซีย อิมเปเรีย (Cosio di Arroscia Imperia) ร่วมกับเดบอर्ट จากฝรั่งเศส มิเชล เบิร์นสไตน์ (Michèle Bernstein) จากเดนมาร์ก ยอร์น และ จูเซปเป่ปิโนต์ กัลลิซิโอ (Giuseppe Pinot-Gallizio) จากอิตาลี ซึ่งในขณะนั้น รัมเนียอาศัยอยู่ในเวนิสกับเพกกี กุกเกนไฮม์ (Peggy Guggenheim) ลูกสาวของ เพกกี กุกเกนไฮม์ (Peggy Guggenheim) นักสะสม งานศิลปะชื่อดัง ในระหว่างการประชุม เขาได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการสำรวจไซโคจีโอกราฟิกของเวนิส โดยการเข้าถึงเมืองผ่านความสัมพันธ์กับสภาวะทางอารมณ์ที่ถูกกระตุ้น เดบอर्टได้เขียนคำนำเกี่ยวกับ ผลงานของรัมเนีย ที่ยังไม่ได้ตีพิมพ์นี้ว่า “นี่เป็นงานภาพถ่ายที่ละเอียดถี่ถ้วนชิ้นแรกที่ใช้กับวิถีชีวิตเมือง และศิลปินชาวอังกฤษได้เลือกเมืองเวนิสจากที่อื่นๆ ที่น่าสนใจไม่แพ้กัน พื้นที่แห่งการทดลอง อันเนื่อง จากเสียงสะท้อนทางอารมณ์ของเมืองที่เชื่อมโยงกับอารมณ์ความรู้สึกที่ล้ำหลังที่สุดของสุนทรียะแบบดั้งเดิม” โครงการนี้สะท้อนแนวคิดที่เดบอर्टเคยอธิบายไว้ในปี ค.ศ.1956 เกี่ยวกับการปล่อยให้ตัวเองถูก ดึงดูดจากสภาพภูมิประเทศ และการเผชิญหน้าโดยบังเอิญ และกว่าสามสิบปีต่อมา รัมเนียได้อธิบายว่า “ความตั้งใจของเขา คือ การสร้างภาพร่างที่แสดงพื้นที่ที่ไม่มีใครไปไกลจากแกรนด์คาแนล (Grand Canal)” แนวคิดคือการ “ทำให้เวนิสน่าตื่นเต้นโดยแนะนำเส้นทางที่ไม่รู้จัก” โดยใช้ประโยชน์จาก โอกาสมากมายของ “ทางอ้อม” ที่เมืองมีให้โดยพาดพิงถึงหอเอนเมืองปิซา อันเป็นสัญลักษณ์ เขาเรียก โครงการนี้ว่า หอเอนเมืองเวนิส (The

Leaning Tower of Venice) โดยเป็นภาพหอระฆังเอนของโบสถ์ ซานโต สเตฟาโน่ (Santo Stefano) ในภาพเปิดผลงานของเขา ซึ่งรัมนีย์รู้สึกทึ่งกับ โฟโต้โรมันโซ่ (Fotoromanzo) นิตยสารภาพถ่ายที่โด่งดังมากในอิตาลียุคนั้นและตัดสินใจใช้มันเป็นต้นแบบในการ สร้างเรื่องราวและแผนที่ จิตภูมิศาสตร์แห่งเวนิส ที่แสดงด้วยภาพถ่ายขาวดำ ที่เขาถ่ายด้วยกล้อง โรลไลเฟล็กซ์ (Rolleiflex) ของเขาเอง เขาประกาศโครงการของเขาในนิตยสารพอตแลตช์ (Potlatch) ฉบับที่ 29 (พฤศจิกายน 1957) ซึ่งเป็นฉบับสุดท้ายของวารสาร ที่ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1954 ในฐานะ จดหมายข่าวของกลุ่ม เลททริสต์ อินเตอร์เนชันแนลในฝรั่งเศส และตั้งแต่เดือนมิถุนายน ปี ค.ศ.1955 ได้ยกระดับมาเป็น จดหมายข่าวหลักของกลุ่ม เลททริสต์ อินเตอร์เนชันแนล และถูกนำกลับมาตีพิมพ์ ระหว่างปี ค.ศ.1959 และ 1960 ใน อาร์ค (ARK) นิตยสารศิลปะโดยราชวิทยาลัยศิลปะแห่งอังกฤษ (Royal College of Arts)²¹

ภาพที่ 6 ราล์ฟ รัมนีย์. **The Leaning Tower of Venice, Pt.1-3, 1959-1960, Ark Magazine No. 24, 25, 26**
ที่มา: Situationniste Blog Wordpress, Ralph Rumney–The Leaning Tower of Venice [1959-60].
accessed February 11, 2023, available form <https://situationnisteblog.files.wordpress.com/2019/>

²¹ Museo del Camminare, **Ralph Rumney The Leaning Tower of Venice 1957; History of the project**, accessed February 13, 2023, available form http://www.museodelcamminare.org/progetti/re_iter/rumney/rumney_en.html#intro207/img_3280.jpg

2.2 ศิลปินร่วมสมัยที่ได้รับอิทธิพลในการสร้างสรรค์จากแนวคิดเรื่องไซโคจิโอกราฟี

แม้ว่าความเคลื่อนไหวทางด้านศิลปะของกลุ่มซิทธิฟูเอชันนิสต์ อินเตอร์เนชันแนล จะไม่ได้กินเวลายาวนาน และผลิตผลงานศิลปะออกมาเพียงจำนวนไม่มากนัก เพราะเพียงช่วงต้นคริสต์ทศวรรษ 1960 กลุ่มผู้ก่อตั้งบางส่วนก็เริ่มแตกแยกและออกจากกลุ่มไปในปี ค.ศ.1961 และในปี ค.ศ.1962 เดบอर्टผู้ร่วมก่อตั้งคนสำคัญของกลุ่มได้กล่าวว่า “ไม่ควรเน้นย้ำถึงศิลปะอีกต่อไป” เป็นผลให้การเคลื่อนไหวของสมาชิกกลุ่มที่ยังเหลือ มุ่งเน้นไปที่กิจกรรมทางการเมืองและมีบทบาทสำคัญในเหตุการณ์จลาจลเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1968 (May 1968 Uprising)²² แต่แนวคิดทฤษฎีของกลุ่มในหลายเรื่อง ยังคงส่งอิทธิพลมาถึงศิลปินร่วมสมัยในปัจจุบัน ซึ่งหนึ่งในนั้นคือแนวคิดเรื่องไซโคจิโอกราฟี ที่กลับมาเป็นที่นิยมอย่างมากในช่วงคริสต์ทศวรรษ 1990²³ ในการศึกษาทบทวนนี้ ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าเพื่ออ้างอิงตัวอย่างศิลปินร่วมสมัยจำนวน 6 คน ซึ่งล้วนอ้างอิงแนวคิดเรื่องไซโคจิโอกราฟีว่าให้อิทธิพลส่วนหนึ่งในการสร้างผลงานศิลปะร่วมสมัยของตน ดังต่อไปนี้

2.2.1 ฟรันทซ์ แอคเคอร์แมนน์ (Franz Ackermann)

แอคเคอร์แมนน์ เกิดในปี ค.ศ.1963 ในเมืองนอยมาร์ก-ซังต์ ไวท์ (Neumarkt-Sankt Veit) บาวาเรีย ศึกษาศิลปะที่สถาบันวิจิตรศิลป์มิวนิก (Akademie der Bildenden Künste München) และที่มหาวิทยาลัยวิจิตรศิลป์ฮัมบูร์ก (Hochschule für bildende Künste Hamburg)²⁴

ในปี ค.ศ. 1991 แอคเคอร์แมนน์ ได้รับทุนจาก DAAD ซึ่งทำให้เขาสามารถเดินทางไปเอเชียได้เป็นครั้งแรก ในฐานะศิลปินพำนักหนึ่งปีที่ฮ่องกง และการเดินทางได้กลายเป็นพื้นฐานสำคัญในงานของเขาตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา การทดลองและปฏิบัติการทางศิลปะของเขา ได้รับแรงบันดาลใจจากกลุ่มซิทธิฟูเอชันนิสต์ อินเตอร์เนชันแนล และไซโคจิโอกราฟี ระหว่าง การเดินทางเขาใช้ภาพถ่าย ภาพร่างดินสอ หมึกและสีน้ำ เพื่อสร้างแผนที่ทางจิต (Mental maps) ซึ่งไม่ใช่การจำลองแบบ หรือเลียนแบบภาพของดินแดน แต่เป็นการสังเคราะห์โลกทางกายภาพและทางจิตแทน จากสิ่งเหล่านี้ เขาบรรจกรวบรวมสีเส้นที่สดใส ซึ่งเผชิญหน้ากับผู้ชมด้วยมุมมองของภาพที่พังทลาย พื้นที่ทางภูมิศาสตร์และสถาปัตยกรรม เส้นโครงข่าย ในงานศิลปะของเขาแผ่กระจาย ออกไปเหมือนรากไม้ โครงสร้าง ขยายตัวออกไปทุกทิศทุกทาง โดยไม่มีระบบลำดับขั้นใดๆ ภาพตัดปะและลวดลายต่างๆ

²² The Art Story, **Movement; Situationist International; On the Poverty of Student Life**, accessed January 25, 2023, available form <https://www.theartstory.org/movement/situationist-international/>

²³ Tate, **Art term; Psychogeography**, accessed February 12, 2023, available form <https://www.tate.org.uk/art/art-terms/p/psychogeography>

²⁴ Artnet, **Franz Ackermann: Biography**, accessed February 9, 2023, available form <https://www.artnet.com/artists/franz-ackermann/biography>

ดูเหมือนจะเป็นไปตามความวุ่นวายและพลังพลวัตที่ปล่อยออกมาจากแรงโน้มถ่วง บังคับให้ภาพเกิดการขยายตัว บ่อยครั้งที่เขาสร้างภาพและแกะรอยความทรงจำของการสำรวจเมืองต่างๆ ซึ่งไม่ใช่แค่เมืองในฐานะเชิงพื้นที่ แต่ยังรวมถึงทิศทางของจิตภายในเครือข่ายของเมืองด้วย โครงสร้างเมืองเป็นต้นแบบของระบบอ้างอิงทางวัฒนธรรมและสังคมสำหรับเขาแล้วการเดินทางและประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างสรรค์²⁵

กระบวนการสำรวจและทำแผนที่ไซโคจิโอกราฟิคของแอกเคอร์แมนน์ สะท้อนผ่านบทสัมภาษณ์ ช่วงที่เขากำลังสร้างผลงานที่ชื่อวอล์คกิ้ง เซาธ์ (Walking South) เพื่อติดตั้ง ณ ศูนย์ศิลปะเฟน่า (Faena Arts Center) ในบัวโนสไอเรส

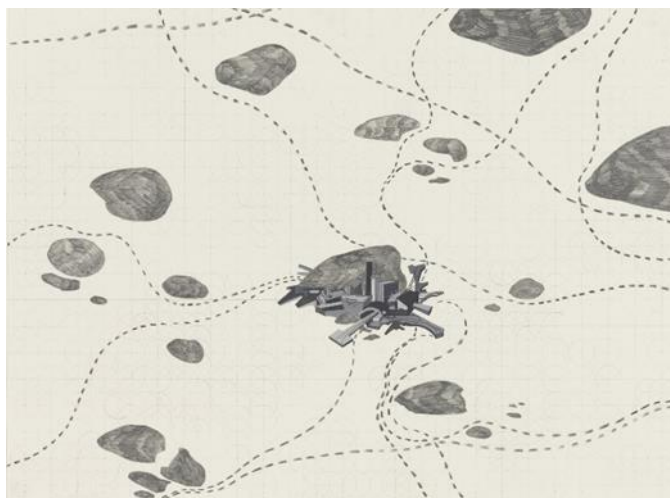
“ฉันเดินทุกวันจากลา โบคา (La Boca) ไปยังพาเลอโม (Palermo) เป็นเวลา 10 สัปดาห์ และฉันก็ขี้จักรยานข้างริโอ เดอ ลา พลาตา (Rio de la Plata) ด้วย ฉันขึ้นรถไฟไปสถานีสุดท้ายแล้ว เดินกลับมาจนรู้สึกว้าวุ่นรอบตัวน่าสนใจพอสมควร ไม่ใช่ว่าฉันพบสิ่งที่น่าสนใจในทุกช่วงเวลา: มีบางวันที่น่าเบื่อ แต่คน ถนนดีบ้างไม่ดีบ้างบางครั้งกาแฟ ที่ขงมากก็แย่มากแต่มันก็ยอดเยี่ยม ฉันชอบการไม่เปิดเผยตัวฉันชอบรูปแบบของความเป็นเมือง ที่คุณเป็นเพียงส่วนหนึ่งของสถานการณ์ที่ซับซ้อนมาก เมื่อเดินไปตามถนน คุณจะสัมผัสได้ถึงเศรษฐกิจ เวลา แฟชั่น แนวโน้มต่างๆ การสังเกตคน เป็นสิ่งที่น่าสนใจมาก”²⁶

ผลลัพธ์ที่ได้คือผลงานศิลปะบนพื้นที่ 260 ตารางเมตร (เท่ากับป้ายโฆษณาบนทางหลวงลิบปาย) จำนวน 25 ชิ้นต่อกัน ซึ่งเต็มไปด้วยการตอบสนองทางอารมณ์ของเขามีสื่อภูมิประเทศ สิ่งสกปรก ผู้คน และอากาศของบัวโนสไอเรส ภาพถ่ายขาวดำของอาคาร รถยนต์ และมุมถนนอันมืดมนขับเน้นรูปร่างที่สดใสและคาดไม่ถึง ซึ่งขยายจากปมตรงกลางที่ยู่เหยิง ซึ่งเป็นเส้นสีแดงสีน้ำเงิน และสีเทาที่พันกันยุ่งเหยิงคล้ายร่างของแมงกะพรุน ร่างที่ดูไม่ปกติเหล่านี้ลอยเด่นอยู่ท่ามกลาง ล้อมรอบภาพถ่ายแห่งความเป็นจริง ทั้งหมดเชื่อมต่อและทำให้ผู้ชมสับสน²⁷

²⁵ Meyer Riegger, Franz Ackermann, accessed February 9, 2023, available form <https://meyer-riegger.de/en/artists/franz-ackermann>

²⁶ Faena aleph, Franz Ackermann and the Faena Arts Center Laboratory of Artistic Experimentation, accessed February 9, 2023, available form <https://www.faena.com/aleph/franz-ackermann-and-the-faena-arts-center-laboratory-of-artistic-experimentation>

²⁷ R. Miller, Buenos Aires – Franz Ackermann: “Walking South” at The Faena Arts Center Through November 30th, 2012, accessed February 9, 2023, available form <http://artobserved.com/2012/11/buenos-aires-franz-ackermann-walking-south-at-the-faena-arts-center-through-november-30th-2012/>

ภาพที่ 7 ฟรันทซ์ แอคเคอร์แมนน์. **TEW No. 30 The Next Sixth Month**. 1999, ดินสอ เกรยอง สีกวอช และปากกาสักหลาดบนกระดาษ, 55.9 x 76.2 ซม.

ที่มา: Museum of Modern Art, Collection Franz Ackermann. accessed February 9, 2023, available form https://www.moma.org/collection/works/95336?classifications=any&date_begin=Pre-1850&date_end=2023&q=Franz+Ackermann&utf8=%E2%9C%93&with_images=1

ภาพที่ 8 ฟรันทซ์ แอคเคอร์แมนน์. **Walking South**. 2012. 260 ตร.ม. ติดตั้ง ณ Faena Arts Center, บัวโนสไอเรส, อาร์เจนตินา

ที่มา: Anny Bello blogspot, Franz Ackermann, accessed February 9, 2023, available form <https://1.bp.blogspot.com/-LbFMeOHaR0Q/ULJdlzLw8cl/AAAAAAAAABgM/0YIHagnbCWA/s1600/DSCN7506.JPG>

2.2.2 จูลี เมห์เรตุ (Julie Mehretu)

เมห์เรตุ เกิดที่แอดดิสอาบาบา ประเทศเอธิโอเปีย ในปี ค.ศ.1970 โดยมีพ่อเป็นชาวเอธิโอเปียและแม่เป็นชาวอเมริกัน ครอบครัวของเธอลี้ภัยไปยังสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ.1977 เมื่อผู้นำทางทหารเริ่มการศึกษาเพื่อสร้างความหวาดกลัว ประสบการณ์ด้านการย้ายถิ่นฐานและการพลัดถิ่นของเธอทำให้เห็นว่าการเมืองสร้างกระแสโลกได้อย่างไร เธอเรียกภาพวาดของเธอในแนวนี้นว่า “ไซโคจีโอกราฟี” (Psychogeographies) ซึ่งพูดถึงประเด็นเกี่ยวกับความทรงจำข้ามช่วงเวลา พื้นที่ และสถานที่²⁸

เมห์เรตุ อธิบายถึงแรงกระตุ้นของเธอในการสำรวจไซโคจีโอกราฟีว่า “ฉันสนใจในการวาดภาพหรือแผนที่ (อารยธรรม) ... การลักทอเข้าและออกของการทำงาน การต่อต้าน ความเข้าใจ... ฉันสนใจในศักยภาพของไซโคจีโอกราฟี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภายในสิ่งที่มองไม่เห็น ได้คิดค้นพื้นที่สร้างสรรค์ ซึ่งแต่ละคนสามารถใช้ทรัพยากรจากการตัดสินใจด้วยตนเอง หรือต่อต้าน.... แรงกระตุ้นนี้เป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญในการวาดภาพ และสร้างโครงการแนวความคิดที่ใหญ่ขึ้นของฉันในฐานะจิตรกร”²⁹

ภาพวาดและภาพพิมพ์ของเธอสะท้อนให้เห็นถึงชั้นของเครื่องหมายและโทนสี ตลอดจนการอ้างอิงและความหมายที่มาจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย รวมถึงแผนที่ภูมิประเทศ รูปแบบสถาปัตยกรรมและการอ้างอิงทางประวัติศาสตร์ศิลปะ ตลอดจนแนวคิดทางปรัชญา (เช่น แนวคิดของกลุ่มชิฟูเอชัสนิสท์ อินเทอร์เน็ตเนชันแนล ซึ่งเกี่ยวข้องกับการดริฟท์และไซโคจีโอกราฟี) การเมืองและเหตุการณ์ปัจจุบัน (เช่น การทำลายล้างของพายุเฮอริเคนแคทรีนาและสงครามในซีเรีย) และลักษณะและหน้าที่ของภาษา และการทำเครื่องหมายอัลกอริทึม³⁰ เธอโอบรับความตึงเครียดระหว่างขนบนามธรรมและการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ โดยปลุกเร้าวิธีการที่คลุมเครือผ่านแผนที่ภูมิรัฐศาสตร์ บนภูมิทัศน์ระหว่างทวีป³¹

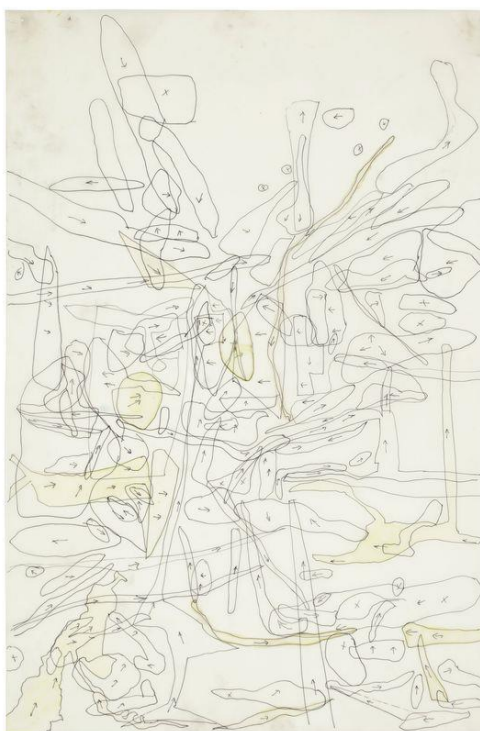
²⁸ MoMA, **Art and artists: Julie Mehretu**, accessed February 8, 2023, available form <https://www.moma.org/artists/25414>

²⁹ Gillian A Lock-Bowen, **From Zaha Hadid to Julie Mehretu**, accessed February 8, 2023, available form <https://www.a-n.co.uk/blogs/painting-as-performance/post/52475515/>

³⁰ The Met, **Algorithms / Apparitions / Translations**, accessed February 8, 2023, available form <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/840475>

³¹ Jonathon Keats, **In A Thrilling Whitney Retrospective, Ethiopian-American Artist Julie Mehretu Maps A Radical New Path For Geopolitics**, accessed February 8, 2023, available form <https://www.forbes.com/sites/jonathonkeats/2021/04/26/in-a-thrilling-whitney-retrospective-ethiopian-american-artist-julie-mehretu-maps-a-radical-new-path-for-geo-politics/?sh=3de9872b2ece>

ในปี ค.ศ.2009 เมห์เรตุ ถูกว่าจ้างให้สร้างผลงานจิตรกรรมฝาผนังขนาดมหึมา ด้วยความยาวกว่า 25 เมตร และสูงกว่า 7 เมตร ติดตั้งบริเวณลิโอบบี้ทางเข้าอาคารสำนักงานแห่งใหม่ของโกลด์แมน แซคส์ (Goldman Sachs) บริษัทวาณิชชณกิจ หลักทรัพย์ และบริษัทจัดการการลงทุนชั้นนำระดับโลกในแมนฮัตตันตอนล่าง เธอได้นำเสนอเนื้อหาการบรรจบกันของลำดับชั้น และความขัดแย้งของเศรษฐกิจโลก ซึ่งหมายถึงประวัติศาสตร์ของระบบทุนนิยมในแง่นามธรรม เครือข่ายลำดับชั้นขนาดใหญ่ ผนวกกับภาพลายเส้นที่ตัดทอนจากความเป็นจริง และองค์ประกอบพื้นผิวที่เป็นนามธรรม แสดงภาพฉากเหตุการณ์ต่างๆ เช่น การแลกเปลี่ยนฝ่ายในนิวออร์ลีนส์ ตลาดหุ้นลอนดอนยุคแรกที่มีการขายหมูและวัว เส้นทางการค้าและการเปลี่ยนแปลงของประชากร เนื่องจากการเติบโตของศูนย์กลางการเงิน³²

ภาพที่ 9 จูเลีย เมห์เรตุ. **Migration Direction Map**.1996. หมึกบนไมลาร์, 45.72 × 30.48 ซม.
 ที่มา: Whitney Museum of American Art, Julie Mehretu Mar 25–Aug 8, 2021, Artworks.
 accessed February 8, 2023, available form https://whitnimedia.org/assets/image/826190/large_JM_2460_96_Migration_Direction_Map_Photo_Cathy_Carver.jpg

³² Anna Deilmann, **A state of the art Mural painting - Julie Mehretu @ Goldman Sachs New York**, accessed February 8, 2023, available form <http://www.annadeilmann.com/inspirations/2016/8/2/a-state-of-the-art-mural-painting-julie-mehretu-goldman-sachs-new-york>

ภาพที่ 10 จูเลีย เมห์เรตุ. **Heavy Weather series: Local Calm**. 2005. ภาพพิมพ์โลหะบนกระดาษพิมพ์จีนคอลเล, 85 x 118.5 ซม.

ที่มา: Crown Point Press, Julie Mehretu. accessed February 8, 2023, available form https://crownpoint.com/app/uploads/MEHRETU_Local-Calm.jpg

ภาพที่ 11 จูเลีย เมห์เรตุ. **Mural**. 2009. หมึกและสีอะคริลิกบนผ้าใบ. 2,499.4 x 701.04 ซม. ติดตั้ง ณ Goldman Sachs, แมนแฮตตัน, นิวยอร์ก, สหรัฐอเมริกา

ที่มา: Anna Deilmann LinkedIn, A state of the art Mural painting - Julie Mehretu @ Goldman Sachs New York. accessed February 8, 2023, available form <https://www.linkedin.com/pulse/state-art-mural-painting-julie-mehretu-goldman-sachs-anna-deilmann>

2.2.3 เจเน็ต คาร์ดิฟฟ์ และ จอร์จ เบอร์ส มิลเลอร์ (Janet Cardiff and George Bures Miller)

“เมื่อเราผลิตวิดีโอสำหรับการเดินด้วยเสียงแน่นอนว่ามีการตัดสินใจเกี่ยวกับเนื้อหาของงานจากเสียงที่เราได้ยิน เราวางแผนการเดินทางโดยสำรวจเส้นทางเข้าไปเข้ามา ฟังและดูตลอดทาง นอกจากนี้ สถาปัตยกรรมหรือถนนตลอดทางเดินยังกำหนดว่าเสียงหรือสคริปต์เสียงประเภทใดที่จะสะท้อนประวัติศาสตร์และอารมณ์ ... ดังเช่น ไฮโคจีโอกราฟี ...ฉันรักคำนั้น”³³

ศิลปินคู่ชาวแคนาดา คาร์ดิฟฟ์ และ มิลเลอร์ อาศัยและทำงานในบริติชโคลัมเบีย พวกเขาได้รับการยอมรับในระดับสากลจากการติดตั้งระบบเสียงมัลติมีเดียที่ชวนดื่มด่ำการเดินทางด้วยเสียงและวิดีโอ³⁴ ด้วยวิธีนี้การนี้พวกเขาได้สร้างเสียงที่เทียบได้กับแผนที่ไฮโคจีโอกราฟิก

ในผลงานที่ชื่อวอล์ค มุนสเตอร์ (Walk Münster) ปี ค.ศ.1997 คาร์ดิฟฟ์ได้เชิญผู้ชมให้เดินไปตามเส้นทางที่กำหนด ในบริเวณใกล้เคียงกับพิพิธภัณฑสถานรัฐเวสต์ฟาเลีย (Westfälisches Landesmuseum) เมื่อรวมประสบการณ์การมองเห็นของการเดินกับเสียงบรรยายและเสียงในเทพศิลปินได้ผสมผสานขอบเขตของการรับรู้ที่หลากหลายเพื่อสร้างประสบการณ์ในระดับใหม่ เสียงนำทางถูกเล่นบนวอล์คแมน เทปเสียงแบบเฉพาะที่ถูกผสมร่วมกับเสียงสังเคราะห์และเสียงพูดเพื่อสร้างองค์ประกอบใหม่ ขณะที่ผู้ฟังเคลื่อนผ่านสภาพแวดล้อมในเมือง พวกเขาจะได้สัมผัสกับโลกสมมติ เสียงที่บันทึกไว้บ่งบอกถึงการมีอยู่ของสิ่งต่างๆ และปรากฏการณ์ที่ไม่ได้มีอยู่จริง เสียงนั้นพูดถึงเหตุการณ์ต่างๆ เช่น อาชญากรรม ซึ่งในขณะที่มันเผยออกมา ผู้ฟังก็ดูเหมือนจะมีส่วนร่วมไปด้วย³⁵

ในปี ค.ศ.2012 เทคโนโลยีของภาพและเสียงร่วมสมัยที่ซับซ้อนขึ้น ถูกนำมาใช้ใน ผลงานที่ชื่ออัลเตอร์บาห์นฮอฟ วิดีโอ วอล์ค (Alter Bahnhof Video Walk) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานคือคคิวเมนต์้า ครั้งที่ 13 (dOCUMENTA (13) ผลงานถูกออกแบบโดยเฉพาะสำหรับสถานีรถไฟเก่าในเมืองคาสเซิล (Kassel) ประเทศเยอรมนี ซึ่งผู้เข้าร่วมสามารถยืมไอพ็อด (iPod) และหูฟังได้จากบูธชำระเงิน จากนั้นคาร์ดิฟฟ์และมิลเลอร์จะกำกับพวกเขาผ่านสถานี โลกอีกใบเปิดขึ้นโดยที่ความเป็นจริงและนิยายผสมผสานกันในลักษณะที่น่ารำคาญและลึกลับ ซึ่งถูกเรียกว่า

³³ Fifteen Questions, Interviews: Janet Cardiff Talks Sound "Our brains use our senses like a mixing board." Part 2, accessed February 10, 2023, available form <https://15questions.net/interview/janet-cardiff-talks-sound/page-2/>

³⁴ Janet Cardiff and George Bures Miller, *Biography*, accessed February 10, 2023, available form <https://cardiffmiller.com/biography/>

³⁵ Beate Pittnauer, *Skulptur Projekte Archiv: Walk Münster 1997 Janet Cardiff*, accessed February 10, 2023, available form <https://www.skulptur-projekte-archiv.de/en-us/1997/projects/72/>

“ฟิซิคอล ซีเนม่า” (Physical Cinema) ซึ่งผู้เข้าร่วมจะดูสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นบนหน้าจอขนาดเล็กแต่รู้สึกได้ถึงเหตุการณ์เหล่านั้นอย่างลึกซึ้ง เนื่องจากอยู่ในตำแหน่งที่ถ่ายทำ footage ขณะที่พวกเขาติดตามภาพเคลื่อนไหว (และพยายามจัดเฟรมให้เหมือนกับว่าพวกเขาเป็นผู้ควบคุมกล้อง) ความสับสน แปลกประหลาดของความเป็นจริงก็เกิดขึ้นในความสับสนนี้³⁶

ภาพที่ 12 เจเน็ต คาร์ดิฟฟ์. Walk Münster. 1997. การนำทางด้วยเสียงและการติดตั้งวิดีโอในช่องมองภาพของกล้องโทรทัศน์
ที่มา: Skulptur Projekte Archiv, 1997 Projects Janet Cardiff, accessed February 10, 2023, available form
<https://www.skulptur-projekte-archiv.de/en-us/1997/projects/72/>

³⁶ Janet Cardiff and George Bures Miller, *Alter Bahnhof Video Walk*, accessed February 10, 2023, available form
<https://cardiffmiller.com/walks/alter-bahnhof-video-walk/>

ภาพที่ 13 เจเน็ต คาร์ดิฟฟ์. Alter Bahnhof Video Walk. 2012. วิดีโอนำทาง
ที่มา: cardiffmiller, Janet Cardiff & George Bures Miller – Walks. accessed February 10, 2023,
available form <https://cardiffmiller.com/walks/alter-bahnhof-video-walk/>

2.2.4 อินเวเดอร์ (Invader)

ศิลปินแนวสตรีทชาวฝรั่งเศสที่นิยามตัวเองว่าเป็น ศิลปินอิสระที่ไม่ปรากฏชื่อ (Unidentified Free Artist or UFA) ซึ่งเป็นที่รู้จักจากผลงานโมเสกเซรามิกสไต์พิกเซล 8 บิต ซึ่งประดับประดาอยู่บนผนังในเมืองต่างๆ ทั่วโลก เขาเกิดในปี 1969 และเติบโตในปารีสศึกษา ศิลปศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยซอร์บอนน์ (Sorbonne université) ตามด้วยวิจิตรศิลป์ ที่โรงเรียน วิจิตรศิลป์แห่งปารีส (École des Beaux-Arts de Paris)³⁷

ตั้งแต่ปี ค.ศ.1998 เขาได้พัฒนาโครงการขนาดใหญ่ ภายใต้ชื่อรหัส สเปซ อินเวเดอร์ (Space Invaders)³⁸ เขาติดภาพโมเสกของตัวละครยอดนิยมจากวิดีโอเกมสเปซ อินเวเดอร์ จาก คริสต์ทศวรรษที่ 1970 ในเมืองต่างๆ ทั่วโลก เมื่องานเสร็จสมบูรณ์ เขาจะบันทึกว่าเป็นการบุกรุก และสร้างแผนที่ประกอบ รวมถึงหนังสืออ้างอิงเพื่อระบุตำแหน่งของแต่ละผลงาน โดยเริ่มการติดตั้ง กลางแจ้งในเมืองปารีสและยังคงบุกเมืองอื่นๆ อีก 31 เมืองในฝรั่งเศส ตามด้วยอีก 22 เมืองทั่วยุโรป ปัจจุบันเมืองต่างๆ ทั้งในสหรัฐอเมริกา แคนาดา เอเชียและออสเตรเลีย ล้วนมีผลงานของเขาติดตั้งอยู่ โดยผลงานเหล่านั้นทำจากกระเบื้องโมเสคที่ทนต่อสภาพอากาศซึ่งเป็นตัวแทนของพิกเซลที่ใช้สำหรับ

³⁷ Ocula, **Invader Biography**, accessed February 8, 2023, available form <https://ocula.com/artists/invader/>

³⁸ space-invaders, **About; Who are you Invader? Where do you come from?**, accessed February 8, 2023, available form <https://space-invaders.com/about/>

กราฟิกในวิดีโอ และเกมคอมพิวเตอร์ยุคแรกๆ โดยทั่วไปแล้ว กระบวนการติดตั้งจะใช้เวลาอย่างน้อยหนึ่งสัปดาห์ ซึ่งรวมถึงการสำรวจพื้นที่ การบันทึกและการทำแผนที่แสดงตำแหน่ง³⁹

ปฏิบัติการศิลปะของเขาสะท้อนกลยุทธ์การดริฟท์และไซโคจิโอกราฟฟีของกลุ่มซีททูเอชเอ็นนิสต์ อินเตอร์เนชันแนล โดยเคยให้สัมภาษณ์ว่า

“ฉันเดินดูพื้นที่หลายร้อยกิโลเมตรในเมือง ก่อนที่จะบุกเข้าไปเพื่อหาพื้นที่ที่ดีที่สุด ฉันพยายามไปทุกที่ในเมืองจริงๆ ฉันไม่ได้ต้องการแค่ไปที่ศูนย์กลางของเมือง แล้วบอกว่าฉันบุก ฉันอยากจะบุกให้หนักและไปทุกที่ ไม่ใช่แค่แหล่งท่องเที่ยว แต่ยังรวมถึงพื้นที่ท้องถิ่นซึ่งมีคนท้องถิ่นอาศัยอยู่ ฉันรู้จักเมืองนี้ดีกว่านักท่องเที่ยวทั่วไปร้อยเท่า ซึ่งนั่นเป็นงานที่ยาก”⁴⁰

“ฉันแค่เดินและหลงทางในเมืองและมองไปทุกที่ พื้นที่หนึ่งจะดึงความสนใจของฉันไป ฉันรู้สึกได้อย่างชัดเจนและรู้ว่าต้องจัดสักชิ้นไว้ที่นั่น”⁴¹

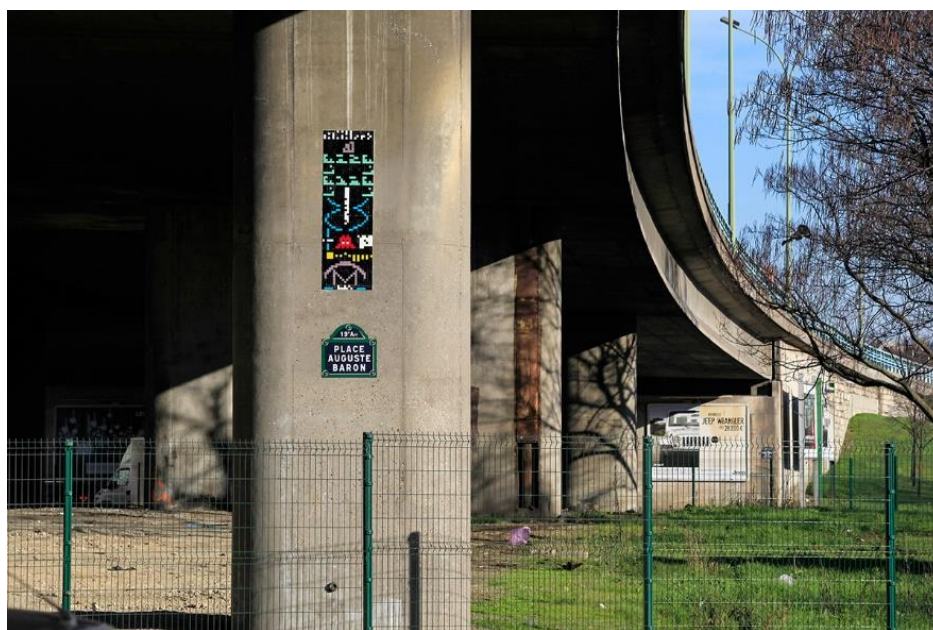
ภาพที่ 14 อินเวเดอร์. PA_105. 1998. กระเบื้องโมเสกเซรามิก. ติดตั้ง ณ Place de la République, ปารีส, ฝรั่งเศส
ที่มา: Space-Invaders, PA_105 PARIS 1998 / 20 PTS. accessed February 8, 2023, available form
https://www.space-invaders.com/media/invaders/paris/PA_105-diapo-S5EC6N0K.jpg

³⁹ Artnet, *Invader biography*, accessed February 8, 2023, available form <https://www.artnet.com/artists/invader/biography>

⁴⁰ Ben Jones, *Space Invader interviewed in his studio, Paris, 20th Mar 2008 for Elms Lesters Painting Rooms*, accessed February 8, 2023, available form <http://elmslesters.co.uk/adam-neate/essays/1831/>

⁴¹ *ibid.*

ความรู้สึกเช่นนี้ สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับไซโคจีโอกราฟิของเดบอร์ด ซึ่ง แอสเกอร์ ยอร์น เคยนิยามว่าเป็น “นิยายวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการพัฒนาเมือง” รูปพิกเซลเหล่านี้ไม่ได้เปลี่ยนแปลงเมือง แต่นำความปั่นป่วนมาสู่การแปลความของเราแล้วเขียนแผนการเดินทางใหม่ เปรียบเสมือนหน้าจอที่เชื่อมเรากับผลงานของเขา ซึ่งเป็นจุดเชื่อมต่อสู่โลกของเขา⁴²

ภาพที่ 15 อินเวเดอร์. PA_895. 2011. กระเบื้องโมเสคเซรามิก. ติดตั้ง ณ Place Auguste-Baron, ปารีส, ฝรั่งเศส
ที่มา: Space-Invaders, PA_895 PARIS 2011 / 50 PTS. accessed February 8, 2023, available form
https://www.space-invaders.com/media/invaders/paris/PA_895-diapo-1LM3SGGO.jpg

⁴² Jean Marc Avrilla, **Text by Jean Marc Avrilla**, accessed February 8, 2023, available form https://space-invaders.com/post/text_avrilla/

ภาพที่ 16 อินเวเดอร์. PA_1461. 2021. กระเบื้องโมเสกเซรามิก. ติดตั้ง ณ Pharmacie Herboristerie, ปารีส, ฝรั่งเศส
 ที่มา: Space-Invaders, PA_1461 PARIS 2021 / 40 PTS. accessed February 8, 2023, available form
https://www.space-invaders.com/media/invaders/paris/PA_1461-diapo-6RX72D7T.jpg

2.2.5 ฤกษ์ฤทธิ ติระวนิช (Rirkrit Tiravanija)

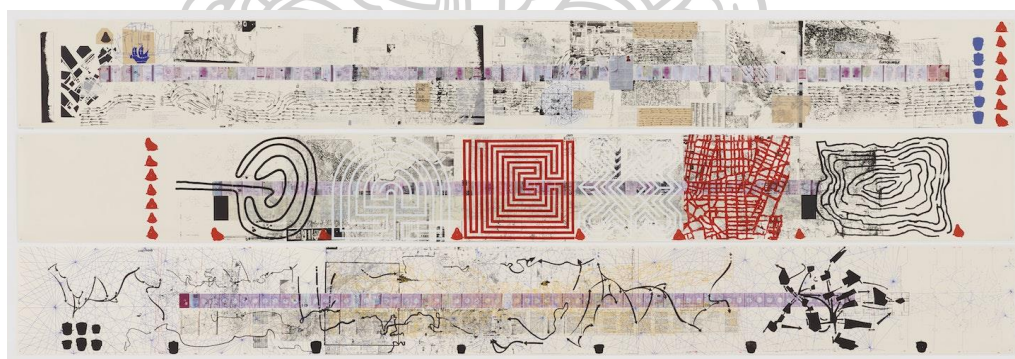
ฤกษ์ฤทธิ ศิลปินชาวไทย เป็นบุตรชายของนักการทูต เกิดที่อาร์เจนตินาและเติบโตในไทย เอิริโอเปีย และแคนาดา เมื่อโตขึ้น เขาทำงานและพักอาศัยระหว่างนิวยอร์ก เบอร์ลิน และเชียงใหม่ ภาพพิมพ์สามม้วนในผลงาน Untitled 2008–2011 (the map of the land of feeling) I–III ทำหน้าที่เป็นบันทึกและสะท้อนการเดินทางของเขา⁴³

ภาพจากหนังสือเดินทางของฤกษ์ฤทธิกว่า 20 ปี ตั้งแต่ปี ค.ศ.1988 ถึง 2008 ถูกวางเรียงต่อเนื่องกันเป็นแกนหลักของภาพตลอดทั้งสามม้วน และซ้อนทับด้วยภาพต่างๆ ทั้งแผนที่เมือง แหล่งโบราณคดี สถาปัตยกรรม เขาวงกต โซนเวลา ลูกศรแสดงทิศทางการไหลผ่านเมือง หน้าสมุดบันทึกและสูตรอาหารผลงานนี้บันทึกเรื่องราวตลอดช่วง 20 ปีที่ผ่านมาในชีวิตของเขาประเด็นสำคัญที่เกิดขึ้นซ้ำๆ เช่น การอ้างอิงประวัติศาสตร์ แผนที่และลูกศรบันทึกตำแหน่งที่เขาเดินทางและจัดแสดงงานศิลปะ มีสูตรอาหารที่อ้างถึงการฝึกเตรียมประกอบอาหารแก่ผู้ชมนิทรรศการของเขาภาพเงาของผลงานศิลปะอันเป็นเอกลักษณ์ของดูว์ซ็อง (Duchamp) และโบรดธาร์ส (Broodthaers) กระจายอยู่ทั่วผลงานทั้งสามม้วน โฟนีสสาวะชาย (Fountain) ที่มีชื่อเสียงของดูว์ซ็อง เป็นแรงบันดาลใจ

⁴³ MoMA Learning, Maps, Borders, and Networks: Untitled 2008-2011 (the map of the land of feeling) I-III, accessed February 11, 2023, available form https://www.moma.org/learn/moma_learning/rirkrit-tiravanija-untitled-2008-2011-the-map-of-the-land-of-feeling-i-iii-2008-2011/

ให้เขาอยากเป็นศิลปิน และหอยแมลงภู่ในหม้อปรุงอาหารของโบรด์ชาร์สนั้น มีอิทธิพลอย่างชัดเจนต่อการทำอาหารในงานศิลปะติดตั้งของเขา⁴⁴ ยังรวมถึงภาพแผนที่ไซโคจีโอกราฟิก The Naked City ของเดบอर्डและกลุ่มซิทูเอชั่นนิสต์ อินเตอร์เนชั่นแนล ซึ่งสะท้อนอิทธิพลเรื่องการเดินทางและแนวคิดทางการเมืองที่ซ่อนอยู่ในผลงานศิลปะหลายชิ้นของเขา

ฤกษ์ฤทธิ ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับผลงานชุดนี้ไว้ว่า “กระดุกสันหลังของงานคือหนังสือเดินทางสามเล่มของฉัน สิ่งที่ผมทำคืออ่านหนังสือเดินทางแต่ละเล่ม และย้อนรอยวิซ่าหรือตราประทับ หรือสถานที่และตำแหน่งที่ตั้งว่าเกิดอะไรขึ้นกับฉันในขณะนั้น เมื่อไหร่ อย่างไร และกำลังทำอะไรอยู่ จะว่าไปก็เป็นคนละช่วงของชีวิตกัน อันแรกมีเรื่องราวมากมายเกี่ยวกับการมาอเมริกา หรือพยายามที่จะอยู่ในอเมริกา ส่วนอันสุดท้ายก็เหมือนกับการพยายามออกจากอเมริกา หรือบางอย่างคุณรู้หรือไม่กังวลอีกต่อไปว่าต้องอยู่ที่ใดในความรู้สึก มีแนวคิดนี้อยู่เสมอว่าเราเป็นคนพเนจรและโลกเป็นโลกาภิวัตน์ และเราติดต่อกับคนอื่นมากขึ้น ฉันหมายความว่าเมื่ออุปสรรคมากมายจริงๆ แล้วมันเป็นเรื่องของทางเดินและการหาทางหลีกเลี่ยงสิ่งกีดขวาง ไม่ใช่สิ่งที่คุณจะดูเฉยๆ คุณต้องมีความกระตือรือร้นจริงๆ คุณต้องย้ายเข้าและออกจากมัน คุณต้องพยายามถอดรหัสหรือค้นหาเส้นทางของคุณเอง”⁴⁵

ภาพที่ 17 ฤกษ์ฤทธิ ตีระวนิช. *Untitled 2008-2011 (the map of the land of feeling) I – III*. 2008-2011. การพิมพ์ดิจิทัล การพิมพ์หิน ซินคอลล และ การพิมพ์สกรีนบนกระดาษมัน. แต่ละชิ้นขนาด 91.4 x 849.6 ซม. (จำนวน 3 ชิ้น)
ที่มา: Walker Art Center, Collections Rirkrit Tiravanija. accessed February 11, 2023, available form <https://walkerart.org/collections/artworks/untitled-2008-2011-the-map-of-the-land-of-feeling-i-iii>

⁴⁴ Carolina Nitsch, *Press release: Rirkrit Tiravanija, Untitled 2008-2011 (the map of the land of feeling) I-III*, accessed February 11, 2023, available form <http://www.carolinanitsch.com/files/rirkrit-tiravanija-press-release.pdf>

⁴⁵ MoMA, *Glenn Lowry Interviewed Rirkrit Tiravanija for Untitled 2008-2011 (the map of the land of feeling) in Print/Out exhibition between Feb 19–May 14, 2012 at MoMA*, accessed February 11, 2023, available form <https://www.moma.org/audio/playlist/265/3424>

2.2.6 ดัสติน เยลลิน (Dustin Yellin)

เยลลิน เกิดในแคลิฟอร์เนียในปี ค.ศ.1975 และเติบโต ในโคโลราโด ก่อนที่จะเริ่มฝึกฝน ศิลปะในบรูคลิน นิวยอร์ก เขานำเสนอแนวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่ขัดแย้งกับความก้าวหน้าทาง เทคโนโลยีของมนุษย์ รวบรวมเรื่องเล่าเกี่ยวกับการเดินทางในอวกาศ การสำรวจใต้พิภพ น้ำท่วม และ ไฟนรก รวมถึงการสำรวจจิตสำนึกของมนุษย์ที่มุ่งไปสู่อนาคตโลกที่ไม่แน่นอน⁴⁶ ผ่านผลงานศิลปะที่ สร้างขึ้นจากสีและภาพที่ตัดจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ นำมาฝังไว้ภายในแผ่นกระจกลามิเนต เพื่อสร้างภาพ อุปมาขนาดใหญ่ เชื่อเชิญให้ผู้ชมมีส่วนร่วมทางอารมณ์และจิตสำนึกของตน⁴⁷

เยลลิน ได้นำเสนอผลงานชุดไซโคจีโอกราฟิส (Psychogeographies) และไซโคจีโอกราฟิส สทัตตี (Psychogeography Studies) โดยเขาตั้งใจใช้ข้อพ้อง เพื่อหยาบยืมและทำลายล้างแนวคิดการ ทำแผนที่ไซโคจีโอกราฟิก ของกลุ่มชิททูเอชเอ็นนิสต์ อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล โดยผลงานชุดนี้นำเสนอการ ฉายภาพทางจิตผ่านการทำแผนที่ ที่รวบรวมภาพไอคอน ความกระหาย ความฝัน หรือแม้แต่ฝันร้าย ที่ปะทุออกมารวมกันเป็นรูปร่างทางกายภาพคล้ายมนุษย์ แทนที่จะเป็นภาพของถนนและทางเดิน ในชีวิตประจำวัน ผลงานแต่ละชิ้นสร้างเครือข่ายปริศนา เปรียบเทียบ เชื่อมโยงจิตใจและร่างกาย ของเราเข้ากับโลก⁴⁸

เยลลิน กล่าวถึงชื่อผลงานชุดนี้ว่า สำหรับเขาแล้วหมายถึง แนวคิดของการทำงานภายใน หัว (Headspace) ไม่ใช่แบบเดียวกับกลุ่มชิททูเอชเอ็นนิสต์ อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล ของเดบอर्ट “มันไม่เหมือนกับเดบอर्ट ที่พวกเขาารู้สึกเหมือนเป็นภูมิศาสตร์ของจิตใจ”⁴⁹ “ลองนึกภาพว่าถ้าฉัน วางคุณไว้ระหว่างแผ่นสไลด์ของกล้องจุลทรรศน์ แล้วค่อยๆ กดแผ่นสไลด์จนคุณระเบิดออก แทนที่ จะเห็นเลือด กระดูก ไส้และเครื่องใน แต่ฉันจะเห็นความทรงจำของคุณ ประสบการณ์ของคุณ ความคิดของคุณ ประวัติศาสตร์ของคุณ อนาคตของคุณ สิ่งเหล่านั้นทั้งหมดจะออกมาในลักษณะของ ดีเอ็นเอ (DNA) ที่มองเห็นได้ แผนที่เส้นทาง สถาปัตยกรรมแห่งพื้นที่และสสาร นั่นคือสิ่งเหล่านี้”⁵⁰

⁴⁶ Leila Heller Gallery, **Biography: Dustin Yellin**, accessed February 10, 2023, available from <http://www.leilaheller-gallery.com/artists/dustin-yellin/featured-works?view=slider#4>

⁴⁷ Dustin Yellin, **Bio**, accessed February 10, 2023, available from <https://www.dustinyellin.com/about>

⁴⁸ Dustin Yellin, **Works: Psychogeographies**, accessed February 10, 2023, available from <https://www.dustinyellin.com/projects/psychogeographies>

⁴⁹ Alex Greenberger, **I Always Feel Like I'm Making Future Artifacts': Dustin Yellin on His New Installation in Los Angeles**, accessed February 10, 2023, available from <https://www.artnews.com/art-news/artists/i-always-feel-like-im-making-future-artifacts-dustin-yellin-on-his-new-installation-in-los-angeles-5096/>

⁵⁰ Deborah Vankin, **Dustin Yellin adds his mark in L.A. with art that's a 'missile for social change'**, accessed February 10, 2023, available from <https://www.latimes.com/entertainment/arts/la-et-cm-dustin-yellin-columbia-square-2015-1031-story.html>

ภาพที่ 18 ดัสติน เยลลิน. **Psychogeographies**. 2015. ติดตั้ง ณ Columbia Square, Sunset Boulevard, แคลิฟอร์เนีย, สหรัฐอเมริกา

ที่มา: Los Angeles Times Pinterest, Dustin Yellin adds his mark in L.A. with art that's a 'missile for social change'. accessed February 10, 2023, available from <https://i.pinimg.com/originals/65/7c/fb/657cfb528d0cd9cc683f86a2c49a20a6.jpg>

ภาพที่ 19 ดัสติน เยลลิน. **Installation of Psychogeography figures**. 2019 – 2021. กระจก คอลลาจ อะคริลิก

ที่มา: Dustin Yellin, Psychogeographies. accessed February 10, 2023, available from <https://www.dustinyellin.com/projects/psychogeographies>

ภาพที่ 20 ดัสติน เยลลิน. **Gravity's Slingshot**. 2021. กระจก คอลลาจ อะคริลิก. 179.7 x 68.9 x 39.7 ซม.

ที่มา: Dustin Yellin, *Psychogeographies*. accessed February 10, 2023, available from [https:// www.dustinyellin.com/projects/psychogeographies](https://www.dustinyellin.com/projects/psychogeographies)

จากการทบทวนวรรณกรรมในส่วนของที่มาและความหมายของไฮโคจิโกราฟีและทฤษฎีของการดริฟท์นั้น ผู้วิจัยพบว่า เป็นความพยายามของเดบอร์ดและกลุ่มชิททูเอชเอ็นนิสต์ อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล ที่ต้องการสร้างเครื่องมือหรือกระบวนการที่เรียบง่ายแต่ทรงพลัง ผ่านการเดินออกนอกเส้นทางที่คุ้นเคย เพื่อสำรวจความเป็นไปในเมืองของตนในด้านที่ไม่เคยเห็นมาก่อน เพื่อตั้งสติและชี้ให้ผู้คนในสังคมยุคนั้นได้ตระหนักและลุกขึ้นสู้กับการรุกรานของทุนนิยมและลัทธิบริโภคนิยม ที่ตีกรอบการใช้ชีวิตของผู้คนในยุคนั้นให้ตกเป็นเพียงทาสทางธุรกิจเท่านั้น และการทบทวนวรรณกรรมในส่วนองแผนที่ไฮโคจิโกราฟิกและการศึกษาศิลปินร่วมสมัยทั้ง 6 คน ที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดเรื่องไฮโคจิโกราฟี ผู้วิจัยพบว่า แผนที่ไฮโคจิโกราฟิกนั้นมีลักษณะเป็น “ศิลปะแผนที่” (Map art) เพราะนอกจากเหนือจากแนวความคิดที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังในเรื่องการสำรวจอารมณ์และความรู้สึกที่มีต่อเมืองนั้นแล้ว เมื่อโอนถ่ายมาเป็นรูปภาพ ก็ยังมีความน่าสนใจ มีความงามในเชิงทัศนศิลป์และมีลักษณะเฉพาะ

ตนอีกด้วย ซึ่งอิทธิพลในลักษณะเช่นนี้พบได้ในการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินร่วมสมัยทั้ง 6 คน โดยศิลปินทั้ง 6 คนได้ใช้แนวคิดเรื่องไซโคจิโอกราฟีและทฤษฎีของการดริฟท์ เข้าไปผสมผสานกับแนวคิดหลักของตน ผลงานที่แสดงออกมาจึงเป็นเสมือนการสร้างแผนที่ไซโคจิโอกราฟิก หรือไซโคจิโอกราฟีอาร์ต ที่มีลักษณะเฉพาะตนแตกต่างกัน

2.3 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่

2.3.1 ตำบลบางหญ้าแพรก อำเภอพระประแดง⁵¹

ตำบลบางหญ้าแพรก มีเนื้อที่ประมาณ 9.11 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 5,694 ไร่
อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดกับ แม่น้ำเจ้าพระยา

ทิศใต้ ติดกับ ตำบลบางหัวเสือ เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง
จังหวัดสมุทรปราการ

ทิศตะวันออก ติดกับ เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง
จังหวัดสมุทรปราการ

ทิศตะวันตก ติดกับ แม่น้ำเจ้าพระยา

ลักษณะภูมิอากาศ

ตำบลบางหญ้าแพรกรวมถึงตำบลบางหัวเสือสภาพอากาศเป็นแบบชายทะเลอากาศเย็น
ไม่ร้อนจัด ในฤดูร้อนมีความชื้นในอากาศสูง เนื่องจากอิทธิพลจากลมชายทะเล และลมมรสุมตะวันตก
เฉียงใต้ สภาพอากาศเป็นไปตามฤดูกาล

ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ผังเมืองสีม่วงเป็นที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า

⁵¹ งานวิเคราะห์นโยบายและแผน ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ กองยุทธศาสตร์และงบประมาณ เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย, แผนพัฒนาท้องถิ่น 2566 ถึง 2570; ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานสำคัญของท้องถิ่น; ตำบลบางหญ้าแพรก, ตุลาคม 2564, เข้าถึงเมื่อ 21 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก

http://www.poochaosamingprai.go.th/index.php?option=com_docman&task=doc_download&gid=2530&Itemid=158

2.3.2 ตำบลบางหัวเสือ อำเภอพระประแดง⁵²

ตำบลบางหัวเสือ มีเนื้อที่ประมาณ 3.21 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,006 ไร่
อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลสำโรงใต้ เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง
จังหวัดสมุทรปราการ

ทิศใต้ ติดกับ แม่น้ำเจ้าพระยา และองค์การบริหารส่วนตำบลบางโปรง อำเภอเมือง
จังหวัดสมุทรปราการ

ทิศตะวันออก ติดกับ องค์การบริหารส่วนตำบลบางโปรง อำเภอเมือง
จังหวัดสมุทรปราการ

ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลบางหญ้าแพรก เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย
อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ผังเมืองสีเหลืองเป็นที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย และสีม่วงเป็นที่ดินประเภท
อุตสาหกรรมและคลังสินค้า

2.3.3 ตำบลบางโปรง อำเภอเมืองสมุทรปราการ⁵³

ตำบลบางโปรง มีเนื้อที่ประมาณ 4.38 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,739 ไร่
อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลสำโรงใต้ เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง
จังหวัดสมุทรปราการ

ทิศใต้ ติดกับ แม่น้ำเจ้าพระยา

ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลบางด้วน องค์การบริหารส่วนตำบลบางด้วน อำเภอเมือง
จังหวัดสมุทรปราการ

⁵² งานวิเคราะห์นโยบายและแผน ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ กองยุทธศาสตร์และงบประมาณ เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย, **แผนพัฒนาท้องถิ่น 2566 ถึง 2570; ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานสำคัญของท้องถิ่น; ตำบลบางหัวเสือ**, ตุลาคม 2564, เข้าถึงเมื่อ 21 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก

http://www.poochaosamingprai.go.th/index.php?option=com_docman&task=doc_download&gid=2530&Itemid=15

⁵³ องค์การบริหารส่วนตำบลบางโปรง อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ, **แผนพัฒนาท้องถิ่นห้าปี (พ.ศ. 2561 – 2565); ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน**, เข้าถึงเมื่อ 21 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก

http://bangprong.go.th/public/plan_upload/backend/plan_116_1.pdf

ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลบางหัวเสือ เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง
จังหวัดสมุทรปราการ

ลักษณะภูมิประเทศ

ตำบลบางโปรงเป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาและพื้นที่ที่เกิดจากการทับถมของดินจาก
แม่น้ำที่ไหลมาจากตอนบนลงสู่อ่าวไทย ทำให้พื้นที่ดั้งเดิมของตำบล เป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ มี
การทำสวนมะพร้าว สวนผลไม้และปลูกพืชผักต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ปัจจุบันพื้นที่มีการทุดตัวอย่าง
ต่อเนื่อง จึงทำให้มีน้ำท่วมถึงและมีพืชที่ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมากคือ ต้นจาก

ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ผังเมืองสีเหลืองเป็นที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย และสีม่วงเป็นที่ดินประเภท
อุตสาหกรรมและคลังสินค้า⁵⁴

2.3.4 ตำบลบางด้วน อำเภอเมืองสมุทรปราการ⁵⁵

ตำบลบางด้วน มีเนื้อที่ประมาณ 5 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3,125 ไร่
อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดกับ เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง
จังหวัดสมุทรปราการ

ทิศใต้ ติดกับ แม่น้ำเจ้าพระยา

ทิศตะวันออก ติดกับ เทศบาลนครสมุทรปราการ อำเภอเมือง
จังหวัดสมุทรปราการ

ทิศตะวันตก ติดกับ องค์การบริหารส่วนตำบลบางโปรง อำเภอเมือง
จังหวัดสมุทรปราการ

⁵⁴ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ,

แผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภทท้ายกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมือง

รวมสมุทรปราการ พ.ศ.2556, เข้าถึงเมื่อ 21 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก <http://samutprakan-pao.go.th/images/download/cityplan9.pdf>

⁵⁵ องค์การบริหารส่วนตำบลบางด้วน อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ, **แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566 – 2570);**

สวนที่ 1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน, เข้าถึงเมื่อ 21 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก <http://www.bangduan.go.th/detail.php?id=575>

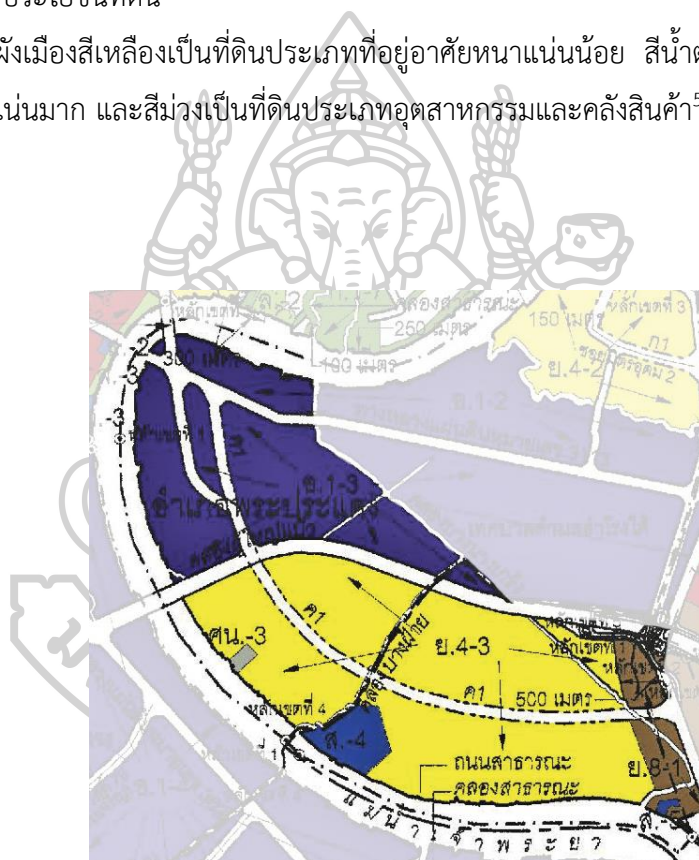
php?id=575

ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่เป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง ส่วนใหญ่จะปกคลุมด้วยป่าจากและป่าชายเลนริมแม่น้ำ ลักษณะภูมิอากาศอากาศเป็นแบบชายทะเล อากาศเย็นไม่ร้อนจัด ในฤดูร้อนมีความชื้นในอากาศสูง เนื่องจากอิทธิพลของลมทะเลและลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ฤดูฝนมีฝนตกมาก ฤดูหนาวก็ไม่หนาวจนเกินไป อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 31.60 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 27.80 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ย 29.70 องศาเซลเซียส

ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ผังเมืองสีเหลืองเป็นที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย สีน้ำตาลเป็นที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก และสีม่วงเป็นที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า⁵⁶

ภาพที่ 21 ภาพขยายแผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดินเฉพาะพื้นที่ ตำบลบางหญ้าแพรก ตำบลบางหัวเสือ ตำบลบางโปรง และตำบลบางด้วน จังหวัดสมุทรปราการ
ที่มา: จัดทำขึ้นโดยผู้วิจัย

⁵⁶ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ, แผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภทท้ายกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมสมุทรปราการ พ.ศ.2556, เข้าถึงเมื่อ 21 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก <http://samutprakankpao.go.th/images/download/cityplan9.pdf>

ภาพที่ 22 ภาพขยายภาพถ่ายดาวเทียมเฉพาะพื้นที่ ตำบลบางหญ้าแพรก ตำบลบางหัวเสือ
ตำบลบางโปรง และตำบลบางด้วน จังหวัดสมุทรปราการ
ที่มา: จัดทำขึ้นโดยผู้วิจัย

จากการศึกษาสภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ทั้ง 4 ตำบลจากเอกสาร ทำให้ผู้วิจัยได้พบขอบเขตที่แน่ชัดของทั้ง 4 ตำบล ซึ่งจะส่งผลถึงการกำหนดขอบเขตพื้นที่ในการสำรวจภาคสนามแต่ละครั้งให้อยู่เฉพาะในตำบลนั้นๆ และผู้วิจัยยังพบความน่าสนใจในลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกันของทั้ง 4 ตำบล ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีนัยสำคัญและอาจส่งผลต่อการสำรวจภาคสนามในบทต่อไป

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องไซโคจิโกราฟิกร อาร์ต ของย่านชุมชนในเมืองอุตสาหกรรมริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อมุมมองความคิดของผู้วิจัย ผ่านการเดินทางสำรวจเมืองและสะท้อนไปสู่การสร้างสรรค์งานศิลปะ โดยมีรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยดังหัวข้อต่อไปนี้

3.1 ศึกษาและสำรวจข้อมูลที่ใช้ในการสร้างสรรค์ไซโคจิโกราฟิกร อาร์ต

3.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการดริฟท์

3.1.2 ข้อมูลภาคสนาม

3.2 สรุปผลสำรวจข้อมูลที่ใช้ในการสร้างสรรค์ไซโคจิโกราฟิกร อาร์ต

3.1 สำรวจและศึกษาข้อมูลที่ใช้ในการสร้างสรรค์ไซโคจิโกราฟิกร อาร์ต

3.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการดริฟท์

เดริฟ (Dérive) หรือ ดริฟท์ (Drift) คือ เทคนิคการเดินทางผ่านเมืองและภูมิทัศน์อย่างรวดเร็ว โดยปล่อยให้บรรยากาศของภูมิทัศน์ สถาปัตยกรรมโดยรอบและสถานการณ์เฉพาะหน้า ดึงดูดให้เกิดการเดินทางโดยไม่ต้องมีการวางแผนเส้นทางล่วงหน้าไว้ก่อน ซึ่งเป้าหมายสูงสุดของการเดินทางด้วยเทคนิคนี้คือ การได้นำพาตนเองไปสัมผัสกับประสบการณ์แปลกใหม่ในเมืองอย่างแท้จริง เป็นการฝึกสังเกตผลกระทบของสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่มีต่อจิตใจ อารมณ์และพฤติกรรม ซึ่งจะเชื่อมโยงไปสู่อิทธิพลทางความรู้สึกและความคิด การเดินทางด้วยเทคนิคนี้นำเสนอวิธีการวิจัยที่เป็นเอกลักษณ์ทั้งเชิงพื้นที่และเชิงเวลา เป็นการสำรวจเพื่อการสร้างสรรค์ ตีความปรากฏการณ์ของการเดินทางโดย “สื่อสาร” กับสภาพแวดล้อมในพื้นที่รอบตัวที่ผู้วิจัยอาศัยอยู่ โดยมีกระบวนการดังนี้

1. ศึกษาขอบเขตพื้นที่แต่ละตำบลอย่างคร่าวๆ
2. เตรียมอุปกรณ์เพื่อการบันทึก
3. ออกจากจุดเริ่มต้นและเริ่มเดินออกไปโดยไม่มีแผนเส้นทางไว้ล่วงหน้า ปล่อยให้สถานที่และสถานการณ์เฉพาะหน้าดึงดูดใจไป
4. บันทึกภาพและเสียง บรรยายกายภาพของพื้นที่ อารมณ์ที่สัมผัส ความรู้สึกที่ได้รับ รวมถึงสิ่งที่ค้นพบด้วยสมาร์ตโฟน
5. กลับมาสู่จุดที่เริ่มต้น

3.1.2 ข้อมูลภาคสนาม

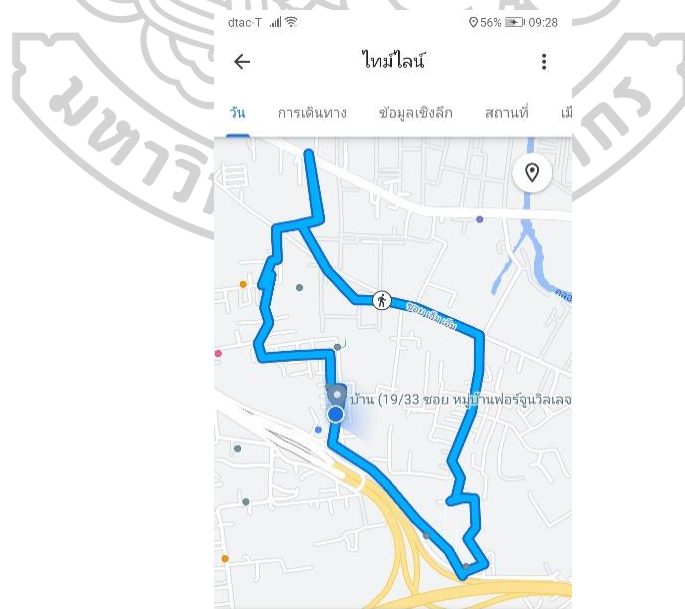
ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกพื้นที่เพื่อการเดินสำรวจแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้คือ พื้นที่ต่อเนื่อง 4 ตำบลของจังหวัดสมุทรปราการ อันได้แก่ อำเภอพระประแดง ประกอบด้วย ตำบลบางหญ้าแพรก และตำบลบางหัวเสือ อำเภอเมืองสมุทรปราการ ประกอบด้วย ตำบลบางโปรง และตำบลบางด้วน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกที่สำคัญคือ เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่มากอยู่ในเมืองอุตสาหกรรมริมแม่น้ำเจ้าพระยา มีความต่อเนื่องเป็นผืนเดียวกัน แต่แผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดินกลับแตกต่างกันอย่างมากซึ่งจะเป็นข้อมูลที่มีผลต่อการนำมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยผู้วิจัยใช้กระบวนการตรึงเพื่อทำการเดินสำรวจ 4 ครั้ง โดยมีประเด็นเพื่อประกอบการบันทึก ดังนี้ วันที่ทำการสำรวจ ระยะทางที่ทำการสำรวจ เวลาในการสำรวจ เส้นทางเดินสำรวจ ลักษณะทางกายภาพโดยรวมของการเดินสำรวจ และอารมณ์ที่สัมผัสรวมถึงความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจพื้นที่

3.1.2.1 การเดินสำรวจครั้งที่ 1 พื้นที่ตำบลบางหญ้าแพรก

วันที่ทำการสำรวจ วันจันทร์ที่ 10 เมษายน พ.ศ.2566

ระยะเวลาที่ทำการสำรวจ เริ่ม 6.56 น. สิ้นสุด 9.00 น. รวม 2 ชั่วโมง 4 นาที

ระยะทาง 4.2 กิโลเมตร

ภาพที่ 23 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจครั้งที่ 1 ตำบลบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ

ที่มา: Time Line Google Map จากสมาร์ทโฟนของผู้วิจัย

เส้นทางการเดินสำรวจ

- ซอยหมู่บ้านฟอร์จูนวิลเลจ
- ซอยหมู่บ้านไมตรีจิต
- ตรอกท้ายหมู่บ้านไมตรีจิต
- ซอยกบส้ม
- ซอยโรงเรียนนัทรทิพย์เทพวิทยา
- ซอยเอ็ม เอ็ม
- ซอยคลองโพธิ์
- ซอยชุมชนประชาร่วมใจ
- ถนนเลียบบางด้านกาญจนาภิเษก

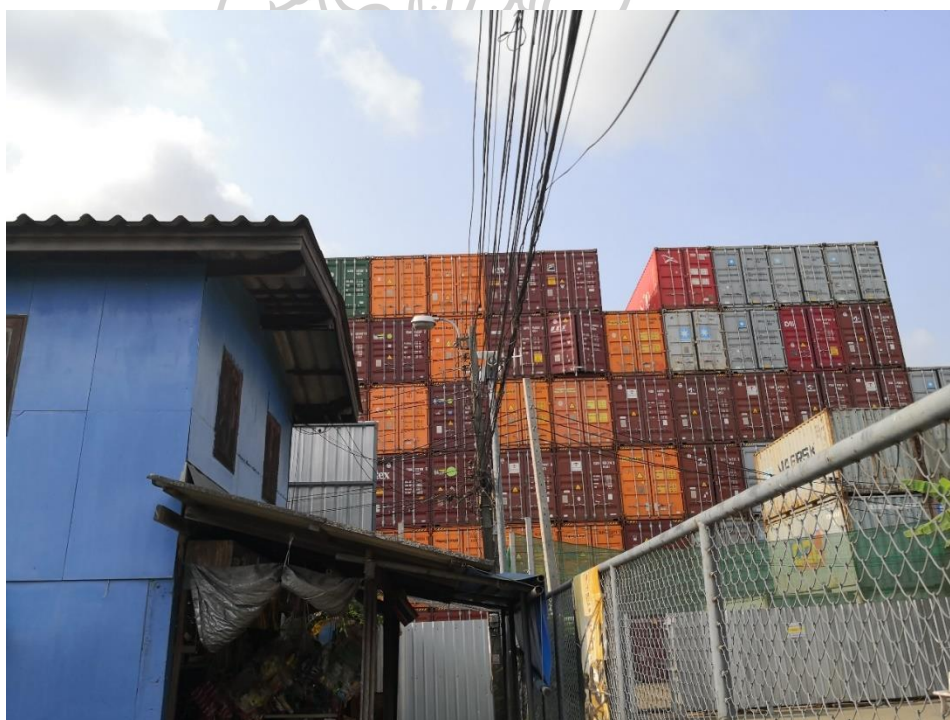
ลักษณะทางกายภาพโดยรวมของการเดินสำรวจพื้นที่ ครั้งที่ 1 พื้นที่ตำบลบางหญ้าแพรก

การเดินสำรวจในครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ละแวกบ้านของผู้วิจัยเอง ด้วยคิดว่าใกล้ สะดวก และน่าจะเหมาะกับการอุ่นเครื่อง (Warm up) ในการเดินสำรวจครั้งแรก อีกทั้งผู้วิจัยคาดการณ์เอาเองว่า "ใกล้ๆ บ้านเราเอง คงไม่มีอะไรมาก" แต่เมื่อได้เริ่มการเดินสำรวจในพื้นที่นี้จริงๆ กลับพบว่าพื้นที่แห่งนี้ช่างแตกต่างจากที่คาดการณ์ไว้อย่างมาก เริ่มตั้งแต่ถนนหนทางที่มีหลากหลายขนาดตั้งแต่ถนนใหญ่ที่รถบรรทุกตู้คอนเทนเนอร์วิ่งสวนกันได้สองคัน ไปจนถึงถนนในตรอกที่เดินได้เพียงทีละคน ทั้งยังเต็มไปด้วยซอยลึกและทางลัดที่สลับซับซ้อนเชื่อมโยงกันเป็นโครงข่ายเส้นทางสัญจรที่น่าอัศจรรย์ ในส่วนของบ้านเรือนก็มีหลากหลายรูปแบบหลายฐานะอาศัยอยู่ปะปนกันเป็นชุมชนที่หนาแน่น โดยมีตั้งแต่หมู่บ้านจัดสรรอายุเก่าแก่กว่า 30 ปี อาคารพาณิชย์อพาร์ทเมนต์ บ้านเดี่ยว กลุ่มห้องเช่าไม่ขนาดเล็กรวมใหญ่ไล่เรียงไปจนถึงที่พักอาศัยชั่วคราว (แต่อยู่ถาวร) ที่สร้างขึ้นจากเศษไม้เก่าและวัสดุเหลือใช้ ในส่วนของธรรมชาติในพื้นที่ก็ยังมีพืชรองเหลือเค้าโครงของสวนดั้งเดิม ป่าจากและต้นไม้ประจำถิ่นอยู่บ้าง ซึ่งมักพบในพื้นที่ที่ลึกและเข้าถึงได้ยาก รวมไปถึงตามแนวคลองเก่าที่ปัจจุบันใช้เป็นทางระบายน้ำเสีย ส่วนสิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติก็ยังมีให้เห็นบ้าง เช่น นก ที่คาดว่ามียูอยู่ประมาณ 3-4 ชนิด โดยสังเกตได้จากเสียงร้องที่แตกต่างกันและได้ยินเกือบตลอดเส้นทางการเดินสำรวจ รวมไปถึงตัวเหี้ยที่ยังสามารถอาศัยอยู่ได้ในพื้นที่แห่งนี้ ซึ่งกายภาพและสภาพแวดล้อมที่กล่าวมาข้างต้น ทั้งหมดล้วนถูกโอบล้อมด้วยโรงงานอุตสาหกรรมและคลังตู้คอนเทนเนอร์ขนาดใหญ่

อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจพื้นที่ ครั้งที่ 1 พื้นที่ตำบลบางหญ้าแพรก

ความรู้สึกตื่นเต้น กังวลและประหม่า น่าจะเป็นชุดความรู้สึกแรกๆ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ที่ผู้วิจัยเริ่มก้าวขาออกเดินสำรวจ เพราะครั้งนี้เป็นครั้งแรกทุกอย่างจึงดูใหม่ไปหมด ต้องใช้เวลาเดินปรับตัวอยู่สักกระยะความรู้สึกต่างๆ จึงค่อยๆ คลายลง แต่ก็ไม่ถึงกับหมดไปเสียทีเดียว เพราะสายตาและเสียงเห่า

ของสุนัขข้างทางทั้งเดี่ยวและกลุ่ม ที่มีอยู่เป็นระยะ ไปจนถึงสายตาของผู้คนเจ้าถิ่นที่มองปนสงสัยในการมาเยือนของคนแปลกหน้าอย่างผู้วิจัย คอยกระตุ้นให้ความรู้สึกต่างๆ ข้างต้นกลับมาเป็นระยะๆ ความอึดอัดเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อมาในขณะที่เดินสำรวจผ่านช่วงถนนที่เป็นตรอกซอกซอยขนาดเล็กหรือชุมชนแออัด และมีบางความรู้สึกก็เกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้ก่อน เช่น ความรู้สึกประหลาดใจ (Surprise) จากการเริ่มสังเกตเห็นว่าพื้นที่บริเวณนี้เกือบทั้งหมดถูกโอบล้อมด้วยโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ จนดูเหมือนกับว่าเป็นชุมชนที่อยู่ท่ามกลางหุบเขาโรงงาน หรือการได้เดินอยู่ข้างๆ ตู้คอนเทนเนอร์หลายพันตู้ที่วางซ้อนๆ กันจนมีขนาดมหึมาในระยะประชิด หรือบางความรู้สึกก็เกิดขึ้นชนิดที่ยากจะอธิบาย เช่น ความรู้สึกที่เหมือนสมองฝั่งจินตนาการถูกกระตุ้นให้เห็นภาพความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติดั้งเดิมในอดีต ซึ่งความรู้สึกเช่นนี้มักเกิดขึ้นในพื้นที่ที่เป็นสวนเก่าหรือป่าดั้งเดิมที่ยังพอมิให้เห็นประปรายในพื้นที่แห่งนี้ และสุดท้าย เสียงนกหลากหลายชนิดทั้งนกบ้านและนกในธรรมชาติที่ร้องคลออยู่ตลอดเส้นทางการเดินสำรวจ ก็พอที่จะสร้างความรู้สึกสดชื่น สดใสให้กับการเดินทางในครั้งนี้อยู่พอสมควร

ภาพที่ 24 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจครั้งที่ 1 ตำบลบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ (บางส่วน)
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 25 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจครั้งที่ 1 ตำบลบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ (บางส่วน)
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 26 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจครั้งที่ 1 ตำบลบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ (บางส่วน)
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

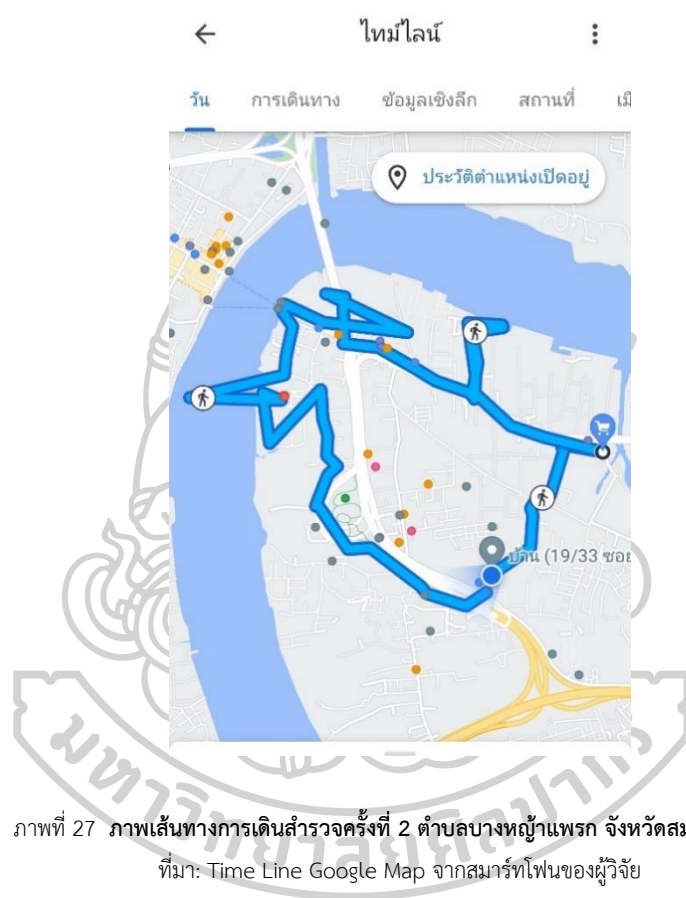

3.1.2.2 การเดินสำรวจครั้งที่ 2 พื้นที่ตำบลบางหญ้าแพรก

วันที่ทำการสำรวจ วันเสาร์ที่ 3 มิถุนายน พ.ศ.2566

ระยะเวลาที่ทำการสำรวจ เริ่ม 6.16 น. สิ้นสุด 9.03 น. รวม 2 ชั่วโมง 15 นาที

รวมระยะทาง 9.7 กิโลเมตร

ภาพที่ 27 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจครั้งที่ 2 ตำบลบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ
ที่มา: Time Line Google Map จากสมาร์ทโฟนของผู้วิจัย

เส้นทางการเดินสำรวจ

- ซอยหมู่บ้านฟอร์จูนวิลเลจ
- ตรอกชุมชนศิษย์ธรรมคุณ หมู่ 18
- ซอยสยามสตีล
- ถนนปู่เจ้าสมิงพราย
- ซอยวัดท้องคุ้ง
- ซอยเกษตรรา

- ตรอกวัดแหลม
- ตรอกชุมชนมอญเดิงชะโมก
- ถนนรอบสถาบันราชประชาสมาสัย
- ซอยปู่เจ้าสมิงพราย 23
- ตรอกชุมชนคลองท้ายเมือง
- ถนนวงแหวนอุตสาหกรรม

ในการเดินสำรวจพื้นที่ตำบลบางหญ้าแพรกครั้งที่ 2 นี้ มีระยะทางที่ไกลกว่าการเดินสำรวจฯ ครั้งที่ 1 กว่าสองเท่า อีกทั้งยังเดินผ่านพื้นที่และสถานที่ต่างๆ มากมาย ดังนั้นเพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการนำเสนอข้อมูลภาคสนามในครั้งนี ผู้วิจัยจึงได้แบ่งพื้นที่ๆ ผ่านการเดินสำรวจแล้ว ออกเป็น 11 โซน ดังนี้

1) โซนตรอกชุมชนศิษย์ธรรมคุณ หมู่ 18

ลักษณะทางกายภาพโดยรวมจากการเดินสำรวจ

เป็นตรอกขนาดเล็กที่มีทางสัญจรเป็นถนน คสล. ขนาด 1 เลน มีชอกชอยที่สลับซับซ้อน และใช้เป็นเส้นทางลัดเข้า-ออกไปได้หลายที่ สภาพบ้านเรือนส่วนใหญ่เป็นบ้านไม้ ปลูกชิดกันอย่างแออัด ชุมชนบางช่วงแทรกตัวอยู่ในพื้นที่ธรรมชาติดั้งเดิม ซึ่งยังพอมองเห็นร่องรอยของท้องร่องสวนเก่า มีพืชสวน เช่น มะพร้าว มะม่วงและกล้วย ปลูกไว้บ้างบางส่วน สลับกับพืชประจำถิ่นที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ต้นจาก รวมถึงพืชน้ำ เช่น บอน อ้อ ผักตบชวา และพุทธรักษา ที่ขึ้นสลับอยู่ทั่วพื้นที่ ตัดด้วยฉากหลังที่เป็นภาพของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ตั้งตระหง่านรายล้อมรอบบริเวณ

อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจ

มีความรู้สึกกังวล ประหม่าปนความอึดอัดอยู่บ้าง จากการเดินผ่านเข้าไปในตรอกซอยเล็กๆ ในชุมชน หรือโดนสุนัขเห่าไล่บ้าง แต่ขณะเดียวกันในบางช่วงของการเดินสำรวจ ก็รู้สึกตื่นตาตื่นใจที่ได้พบเห็นอะไรหลายอย่างที่ไม่ได้คาดไว้ เช่น การเจอสวนเก่าดั้งเดิมที่ซ่อนอยู่ใกล้บ้านผู้วิจัยมาก แต่ผู้วิจัยไม่เคยรู้ เพราะไม่เคยเดินเข้ามาก่อนหน้านี้ ซึ่งบริเวณนี้มีธรรมชาติที่ร่มรื่น มีเสียงนกหลากชนิดร้องดังอยู่ทั่วบริเวณ ส่งผลให้เกิดความรู้สึกที่ปลอดโปร่งและสดชื่นมาก

2) โซนโรงงานริมถนนปู่เจ้าสมิงพราย

ลักษณะทางกายภาพโดยรวมจากการเดินสำรวจ

มีโรงงานอุตสาหกรรมและโกดังขนาดใหญ่หลายโรงตั้งอยู่ตลอดทั้งสองฟากของถนนปู่เจ้าสมิงพราย และการจราจรบนถนนนั้นพลุกพล่านอยู่ตลอดเวลา มีพื้นที่หนึ่งริมถนนปู่เจ้าสมิงพราย

ดึงดูตสายตาผู้วิจัยมาก เพราะมันเต็มไปด้วยกล้วยต้นเล็กๆ นับสิบต้น ถูกปลูกขึ้นบนที่ดินที่มีสภาพไม่น่าจะปลูกอะไรให้โตได้ และดูช่างขัดแย้งกับสภาพแวดล้อมรอบข้างเป็นอย่างมาก

อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจ

รับรู้ถึงการตัดกัน (Contrast) ของความรู้สึกระหว่างความนิ่งสงบของอาคารโรงงานขนาดใหญ่ กับการจราจรบนถนนที่แสนจะพลุกพล่านรวมถึงความรู้สึกประหลาดใจกับการเห็นกล้วยต้นเล็กๆ นับสิบต้น ถูกปลูกขึ้นริมถนนปูเจ้าสมิงพราย ซึ่งดูขัดแย้งกับสภาพแวดล้อมรอบข้างเป็นอย่างมาก

ภาพที่ 28 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจโซนตรอกชุมชนศิษย์ธรรมคุณ หมู่ 18 (บางส่วน)

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

3) โชนวัดท้องคู้ง

ลักษณะทางกายภาพโดยรวมจากการเดินสำรวจ

เป็นชุมชนเล็กๆ ที่อยู่กันอย่างไม่แออัด มีตรอกซอยเล็กๆ อยู่บ้างแต่ไม่ลึกกลับซับซ้อน ทางเข้าออกในชุมชนเป็นถนน 2 เลน รถยนต์สามารถสัญจรสวนกัน ด้านท้ายซอยเป็นวัดท้องคู้ง อยู่ติดกับริมแม่น้ำเจ้าพระยา สองฟากของซอยถูกขนาบด้วยอาคารโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ แต่ยังสามารถมองเห็นแนวป่าจากตังเดิมต้นสูงใหญ่ รวมถึงพืชประจำถิ่นชนิดอื่นๆ ทอดตัวตามแนวประตูระบายน้ำ

อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจ

บรรยากาศบริเวณนี้เงียบสงบ บ้านเรือนปลูกห่างๆ กันไม่แออัด ถนนกว้างเดินได้สะดวก ไม่อันตราย มีวัดที่สงบร่มเย็น อีกทั้งยังมองเห็นวิวแม่น้ำเจ้าพระยา จึงทำให้การเดินทางบริเวณนี้ทำได้สบายใจ อาจจะมีความรู้สึกสลดใจอยู่บ้างกับการที่จะต้องเห็นแนวป่าจากตังเดิม รวมถึงพืชประจำถิ่นชนิดต่างๆ ต้องเติบโตขึ้นในที่ทรุดโทรมอยู่บ่อยครั้งในย่านนี้ เช่น บริเวณแนวประตูระบายน้ำ หรือในแนวคูคลองเก่าที่ปัจจุบันตื้นเขิน และถูกเปลี่ยนมาใช้เป็นทางระบายน้ำเสียจากบ้านเรือนและโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

ภาพที่ 29 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจโชนวัดท้องคู้ง (บางส่วน)

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

4) โชนคลังตู้สินค้าริมถนนปู่เจ้าสมิงพราย

ลักษณะทางกายภาพโดยรวมจากการเดินสำรวจ

บริเวณนี้มีรถบรรทุกตู้คอนเทนเนอร์ขนาดใหญ่และรถหัวลาก วิ่งเข้าออกคลังตู้คอนเทนเนอร์อยู่ตลอดเวลา พื้นที่โดยรอบคลังฯ มีตู้คอนเทนเนอร์จำนวนมาก วางเรียงซ้อนต่อกันจนมีขนาดมหึมา

อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจ

สัมผัสได้ถึงความรู้สึกตื่นตะลึงจากการได้เห็นคลังตู้คอนเทนเนอร์ขนาดมหึมาในระยะประชิดและรับรู้ได้ถึงความงามอันเกิดจากรูปทรง สี พื้นผิว เครื่องหมาย สัญลักษณ์บนแต่ละตู้ฯ และความงามอันเกิดจากการนำตู้ฯ ที่มีความแตกต่างหลากหลายมาวางเรียงซ้อนต่อกัน

ภาพที่ 30 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจริมถนนปู่เจ้าสมิงพราย (บางส่วน)

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

5) โชนใต้สะพานภูมิพล

ลักษณะทางกายภาพโดยรวมจากการเดินสำรวจ

เป็นพื้นที่ๆ แทบจะไม่มีผู้คนสัญจรผ่าน ดูร้างเพราะไม่ค่อยมีคนมาใช้ประโยชน์จากพื้นที่นี้ในกิจกรรมอื่นๆ นอกจากใช้เป็นที่จอดพักรถบัสเพื่อรอรับส่งคนงานโรงงาน จอดรถหัวลาก จอดรถเสียและซากรถที่ประสบอุบัติเหตุ ตรงนี้มีคลังตู้คอนเทนเนอร์อีกจุดหนึ่ง แต่จำนวนตู้ๆ ไม่มากเท่าโซนก่อนหน้า มีลานกว้างบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งดูจากขนาดแล้วสามารถใช้เป็นลานกิจกรรม หรือพัฒนาเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจได้ แต่ก็ถูกกั้นรั้วไว้ไม่ให้คนเข้าไปใช้พื้นที่ คงมีก็แต่กลุ่มสุนัขจรจัดหลายสิบตัวอาศัยอยู่ภายในรั้ว ใกล้เคียงกันนั้นมีแพลตฟอร์มสภาพทรุดโทรม แต่ก็ยังมีผู้คนอาศัยอยู่ เดินห่างออกมาไม่มาก มีซากโรงงานร้างที่คาดว่าไม่ได้ประกอบกิจการมานานแล้ว ถูกต้นไม้และพืชพันธุ์บริเวณนั้นเข้ายึดครองพื้นที่ไว้จนรกทึบ

อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจ

สัมผัสถึงอารมณ์ของความเงียบเหงา วังเวงและน่ากลัว อาจเพราะพื้นที่นี้ไม่ค่อยมีผู้ใช้งานหรือทำกิจกรรมเท่าใดนัก

ภาพที่ 31 ภาพบรรยากาศเส้นทางรถโดยสารโชนใต้สะพานภูมิพล (บางส่วน)

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

6) โซนท่าน้ำพระประแดง

ลักษณะทางกายภาพโดยรวมจากการเดินสำรวจ

บริเวณนี้เป็นจุดที่รถราและผู้คนสัญจรกันอย่างพลุกพล่านมากที่สุด เพราะเป็นทั้งจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของถนนปู่เจ้าสมิงพราย ดังนั้นบริเวณนี้จึงเป็นแหล่งรวมของผู้ให้บริการพาหนะรับจ้างหลากหลายประเภท ทั้งวินรถมอเตอร์ไซค์รับจ้าง วินรถโดยสารประจำทางและรถแท็กซี่ อีกทั้งยังมีท่าเรือข้ามฟากหลัก ที่ข้ามไป-กลับพระประแดงถึงฝั่งปู่เจ้าสมิงพราย และฝั่งนครเขื่อนขันธ์ เป็นที่น่าสังเกตว่าพื้นที่บริเวณนี้ เป็นพื้นที่ที่มีผู้ใช้งานค่อนข้างสูง ซึ่งก็น่าจะมีโอกาสทางธุรกิจที่สูงตามไปด้วย และก็น่าจะเป็นที่หมายปองของนักธุรกิจหรือนักลงทุนต่างๆ แต่ก็เป็นที่น่าแปลกใจว่า ในบริเวณใกล้ๆ กันนั้นกลับมีที่ดินว่างเปล่าผืนใหญ่มาก (ด้านหนึ่งของที่ดินอยู่ติดริมถนนปู่เจ้าสมิงพราย และอีกด้านหนึ่งทอดยาวไปจรดริมแม่น้ำเจ้าพระยา) ถูกกั้นรั้วไว้โดยไม่ได้นำมาทำประโยชน์มานานแล้ว

อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจ

ได้เห็นและสัมผัสถึงบรรยากาศความพลุกพล่านวุ่นวายในพื้นที่แห่งนี้ ซึ่งผู้วิจัยไม่ค่อยถูกกับบรรยากาศแบบนี้เท่าใดนัก เพราะจะทำให้รู้สึกหงุดหงิดไม่สบายอารมณ์ ผู้วิจัยจึงใช้เวลาเดินสำรวจบริเวณนี้ไม่นานนัก

ภาพที่ 32 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจโซนท่าน้ำพระประแดง (บางส่วน)

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

7) โชนชุมชนมอญเดิงชะโมก

ลักษณะทางกายภาพโดยรวมจากการเดินสำรวจ

บริเวณทางเข้าเป็นตรอกเล็กๆ อยู่ระหว่างวัดแหลมและโรงเรียนฯ ด้านในตรอกมีวัดกลางสวนและชุมชนอาศัยกันอยู่อย่างหนาแน่น ตรอกชอกชอยสลับซับซ้อน ทางสัญจรเป็นถนน คสล. 1 เลน มีลักษณะเป็นชุมชนโบราณ บ้านเรือนปลูกชิดติดกันอย่างหนาแน่น มีทั้งเรือนไม้และกิ่งไม้กิ่งปูน ยกพื้นสูงเพราะด้านล่างเป็นพื้นดินริมตลิ่งของแม่น้ำเจ้าพระยา ระดับน้ำสามารถขึ้น-ลงได้

อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจ

ด้วยบ้านเรือนที่ปลูกชิดติดกันอย่างหนาแน่นมาก และทางเดินค่อนข้างแคบ จึงทำให้การเดินสำรวจรู้สึกค่อนข้างอึดอัด และเมื่อต้องเดินผ่านที่พักอาศัยในชุมชนที่เป็นพื้นที่ส่วนตัว ความรู้สึกกังวลและประหม่าจึงเกิดขึ้น และเนื่องจากชุมชนนี้มีวัดอยู่ในพื้นที่ถึง 2 แห่ง เสียงดนตรีปี่พาทย์จากงานต่างๆ ที่จัดขึ้นในวัด จึงดังไปทั่วบริเวณ ยิ่งเสริมอารมณ์ความรู้สึกของความเก่าแก่และความขลังของพื้นที่ยิ่งขึ้นไปอีก

ภาพที่ 33 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจโชนชุมชนมอญเดิงชะโมก (บางส่วน)

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

8) โชนริมแม่น้ำเจ้าพระยา (ศาลปู่เจ้าสมิงพราย)

ลักษณะทางกายภาพโดยรวมจากการเดินสำรวจ

บริเวณนี้มีศาลปู่เจ้าสมิงพราย และมีท่าเรือข้ามฟากตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเชื่อมต่อกับลานจอดรถของสถาบันราชประชาสมาสัย ตลอดแนวริมแม่น้ำฯ นี้ เป็นที่นั่งพักผ่อนหย่อนใจสำหรับผู้ที่อยู่อาศัยโดยรอบบริเวณ และผู้ที่มาท่องเที่ยว มีการประดับตกแต่งภูมิทัศน์ด้วยปืนใหญ่โบราณหลายกระบอกโดยหันปลายออกไปทางแม่น้ำ

อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจ

เนื่องจากบริเวณนี้อยู่ติดริมแม่น้ำเจ้าพระยาและเป็นพื้นที่โปร่งโล่งมองเห็นทัศนียภาพที่สวยงามได้รอบบริเวณ มีลมพัดเย็นสบายตลอดเวลา บริเวณนี้จึงให้อารมณ์ความรู้สึกที่โล่งสบาย ผ่อนคลาย เหมาะแก่การพักผ่อนเป็นอย่างยิ่ง

ภาพที่ 34 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจโชนริมแม่น้ำเจ้าพระยา (ศาลปู่เจ้าสมิงพราย) (บางส่วน)

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

9) โชนชุมชนสถาบันราชประชาสมาสัย

ลักษณะทางกายภาพโดยรวมจากการเดินสำรวจ

เป็นชุมชนแออัดที่อยู่ภายในพื้นที่สถาบันราชประชาสมาสัย แต่อยู่ถัดไปทางด้านหลังซึ่งติดกับดงป่าจากดั้งเดิม สภาพบ้านเรือนเก่าและเลอะทรุดโทรมอย่างมาก บางหลังสร้างแบบตามมีตามเกิดก็มี ส่วนเส้นทางสัญจรโดยรอบชุมชนเป็นถนนคอนกรีตขนาดปกติไม่กว้างหรือแคบจนเกินไป แต่บางช่วงของถนนสกรปรกจากน้ำขังและสิ่งปฏิกูลจากสัตว์เลี้ยง ผู้วิจัยจึงต้องเดินสำรวจด้วยความระมัดระวัง เป็นที่น่าสังเกตว่าชุมชนนี้มีแมวอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก สามารถพบเจอได้ตลอดเส้นทาง มีสุนัขอยู่บ้างประปราย ทั้งยังพบเจอตัวเหี้ยเดินอยู่ในชุมชน แต่ผู้คนในชุมชนกลับไม่ได้แสดงอาการตื่นตระหนกหรือให้ความสนใจเป็นพิเศษแต่อย่างใด

อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจ

ถึงแม้เส้นทางสัญจรในชุมชนจะกว้างพอที่จะเดินได้อย่างสะดวกและไม่อึดอัด แต่ด้วยสภาพบ้านเรือนและรูปแบบการอยู่อาศัยตลอดสองข้างทางที่เดินผ่าน กลับส่งผลให้ผู้วิจัยเกิดอารมณ์ในทางลบจากความรู้สึกอึดอัด หดหู่ ระวังและประหม่าตลอดการเดินทางในพื้นที่นี้

ภาพที่ 35 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจโชนชุมชนสถาบันราชประชาสมาสัย (บางส่วน)

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

10) โชนชุมชนคลองท้ายเมือง - ชุมชนถนนอมสุข

ลักษณะทางกายภาพโดยรวมจากการเดินสำรวจ

ทั้งสองชุมชนนี้เป็นชุมชนแออัดที่ถูกขนาบด้วยตงป่าจากและพืชพันธุ์ประจำถิ่น ทางสัญจรเป็นถนน คสล. 1 เลน ยกสูงเหนือด้านล่างที่เป็นพื้นที่ลุ่มมีทางน้ำไหลผ่าน

อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจ

พื้นที่นี้ก็มีชุมชนแออัดอาศัยอยู่เช่นเดียวกับหลายๆ ชุมชนก่อนหน้า แต่ด้วยความที่เส้นทางสัญจรของชุมชนทั้งสองนี้ไม่ได้เข้าถึงยากหรือเป็นพื้นที่ส่วนบุคคล อีกทั้งยังเป็นเส้นทางลัดหลักที่สามารถเข้า-ออกได้หลายเส้นทาง จึงทำให้มีผู้คนสัญจรผ่านไปมาในสองชุมชนนี้อยู่ตลอด ดังนั้นการเดินสำรวจผ่านเส้นทางนี้จึงไม่ได้ทำให้ผู้วิจัยรู้สึกอึดอัดจากการเป็นคนแปลกหน้า ไม่เหมือนกับในหลายๆ ชุมชนที่ผ่านมา และด้วยสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยป่าจากรวมถึงพืชพันธุ์ประจำถิ่นอีกหลากหลายชนิด บริเวณนี้จึงดูสวยงามและมีความน่าสนใจ แต่ด้วยความรกทึบก็ทำให้รู้สึกถึงความน่ากลัวอยู่บ้าง

ภาพที่ 36 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจโชนชุมชนคลองท้ายเมือง - ชุมชนถนนอมสุข (บางส่วน)

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

11) โชนถนนวงแหวนอุตสาหกรรม

ลักษณะทางกายภาพโดยรวมจากการเดินสำรวจ

เมื่อเดินออกมาจากถนนชุมชนถนนอมสุขก็จะพบกับช่วงทางโค้งของถนนวงแหวนอุตสาหกรรม ซึ่งบริเวณนี้ในวันทำงานปกติจะพลุกพล่านไปด้วยรถทุกประเภท เพราะตรงนี้เป็นเหมือนศูนย์รวมการเชื่อมต่อถนนหลักหลายสายคือ เป็นจุดขึ้น-ลงสะพานภูมิพล หรือสามารถออกไปสู่ถนนปู่เจ้าสมิงพราย หรือไปสู่ทางยกระดับกาญจนาภิเษกต่อได้ บริเวณนี้จึงเป็นเสมือนศูนย์กลางของการสัญจรเพื่อเชื่อมต่อไปยังเส้นทางหลักอื่นๆ ธุรกิจคลังสินค้าตู้คอนเทนเนอร์จึงมักสร้างขึ้นในรัศมีบริเวณนี้ ซึ่งตรงบริเวณนี้ก็มีอยู่คลังสินค้าหนึ่งมีอาณาบริเวณตั้งแต่ริมถนนวงแหวนอุตสาหกรรมนี้ ลึกลงไปจนจรดริมแม่น้ำเจ้าพระยา ล้อมรอบไปด้วยป่าจากและพันธุ์ไม้ประจำถิ่น ซึ่งเป็นพื้นที่ข้างเคียงชุมชนถนนอมสุข ถัดจากคลังสินค้าเลยบนถนนวงแหวนอุตสาหกรรมไปจนถึงวัดบางหญ้าแพรก บริเวณนี้จะเต็มไปด้วยป่าจากและพันธุ์ไม้ประจำถิ่นขึ้นอยู่อย่างหนาแน่น ซึ่งทั้งหมดถูกกันด้วยรั้วลวดหนาม เพราะมีผู้ครอบครองแล้ว

อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจ

สัมผัสถึงพลังที่ตัดกันอย่างรุนแรงระหว่างความรู้สึกสงบนิ่ง น่าเกรงขามของดงป่าจาก ต้นไม้และพืชพันธุ์ประจำถิ่นขนาดใหญ่ที่อุดมสมบูรณ์ กับความรู้สึกถึงพลวัตอันแสนโกลาหลจากการจราจรบนถนนหนทางขนาดมหึมา อีกทั้งยังกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกคิดถึงและโหยหาอดีต (Nostalgia) และเห็นถึงสังขรณ์ของความเปลี่ยนแปลง อาจเพราะผู้วิจัยเคยเห็นพืชพันธุ์ธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ตลอดจนวิถีชีวิตและการอยู่อาศัยของผู้คนบริเวณนี้ในอดีตมาก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่จากการสร้างถนนวงแหวนอุตสาหกรรมและสะพานภูมิพล จึงรู้สึกเป็นห่วงธรรมชาติในพื้นที่นี้ที่นับวันจะยิ่งร่อยหรอลง เพราะพื้นที่ธรรมชาติบริเวณนี้ในปัจจุบันไม่ได้มีไว้เพื่อการอนุรักษ์ แต่เป็นเพียงพื้นที่ที่รอการเช่า-ซื้อและแผ้วถางเพื่อทำประโยชน์ต่อไป

ภาพที่ 37 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจโซนถนนวงแหวนอุตสาหกรรม (บางส่วน)

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 38 ภาพบรรยากาศเส้นทางการเดินสำรวจโซนถนนวงแหวนอุตสาหกรรม (บางส่วน)

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

3.1.2.3 การเดินสำรวจครั้งที่ 3 พื้นที่ตำบลบางหัวเสือ

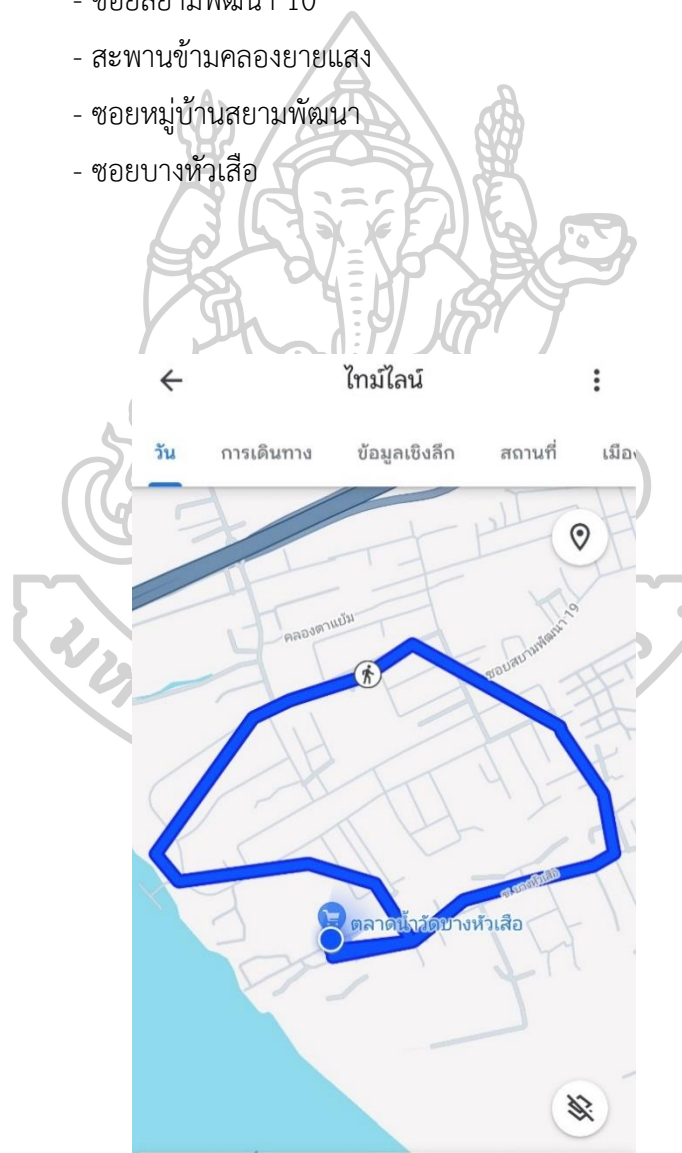
วันที่ทำการสำรวจ วันเสาร์ที่ 23 ธันวาคม พ.ศ.2566

ระยะเวลาที่ทำการสำรวจ เริ่ม 7.55 น. สิ้นสุด 8.50 น. รวม 55 นาที

รวมระยะทาง 4.9 กิโลเมตร

เส้นทางการเดินสำรวจ

- ตลาดน้ำวัดบางหัวเสือ
- ซอยสยามพัฒนา 10
- สะพานข้ามคลองยายแสง
- ซอยหมู่บ้านสยามพัฒนา
- ซอยบางหัวเสือ

ภาพที่ 39 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจครั้งที่ 3 ตำบลบางหัวเสือ จังหวัดสมุทรปราการ
ที่มา: Time Line Google Map จากสมาร์ตโฟนผู้วิจัย

การเดินทางสำรวจในครั้งนี้ได้ผลของระยะทางที่สั้นและใช้เวลาในการเดินทางน้อยกว่าครั้งที่ 1 และ 2 เนื่องด้วยภาพรวมลักษณะทางกายภาพของเส้นทางเดินสำรวจส่วนใหญ่ เป็นถนนหลัก ที่ใช้สัญจร ไม่ค่อยมีตรอกซอยขนาดเล็ก ลึก หรือสลัซซึบซ้อนริมทางเท่าใดนัก สามารถสำรวจด้วยสายตาได้โดยไม่ต้องเดินเข้าไป จึงช่วยลดเวลาในการเดินทางลง แต่อย่างไรก็ตามลักษณะทางกายภาพและอารมณ์ที่ได้รับจากพื้นที่นี้มีความแตกต่างกันอยู่บ้าง ผู้วิจัยจึงขออธิบายพื้นที่แยกเป็น 3 โซนดังนี้

1) โซนตลาดน้ำวัดบางหัวเสือ

ลักษณะทางกายภาพโดยรวมจากการเดินสำรวจ

จุดเริ่มต้นของการเดินสำรวจเริ่มที่บริเวณตลาดน้ำวัดบางหัวเสือ ซึ่งในอดีตยุคที่ตลาดน้ำหรือตลาดโบราณเป็นที่นิยม พื้นที่แห่งนี้เคยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐให้พัฒนาเป็นตลาดน้ำ และแหล่งท่องเที่ยวชุมชน แต่ในปัจจุบันเสื่อมความนิยมลง ตลาดแห่งนี้จึงเงียบเหงาและซบเซา คงมีเพียงร้านค้าไม่กี่ร้านเปิดขายอยู่ สภาพแวดล้อมโดยรอบ ทั้งร้านค้า โต๊ะเก้าอี้สาธารณะ รวมถึงอุปกรณ์ตกแต่งตลาดนั้นดูทรุดโทรมเป็นอย่างมาก เรือถีบที่เคยให้บริการในลำคลองหลายลำ จอดเป็นซากลอยหมดสภาพ เรือถีบบางส่วนที่เสียหายมากถูกยกมากองอยู่บนริมฝั่ง ใกล้เคียงกับตลาดน้ำมีสะพานไม้เก่าทอดข้ามคลองไปยังกลุ่มบ้านไม้หลังเล็กๆ ที่ปลูกติดกันหลายหลัง มีป่าต้นไม้ประจำถิ่นขนาดใหญ่เป็นพื้นหลัง ด้านหน้าของตลาดติดกับลานจอดรถของวัดบางหัวเสือ ซึ่งตอนนี้บางส่วนของลานจอดรถถูกใช้เป็นที่วางกองไม้ กระดานและส่วนประกอบศาลา เช่น เสา หน้าบัน คันทวย เป็นต้น คาดว่าน่าจะนำมาจากกรรือศาลาหลังเก่า ห่างออกมาด้านนอก มีตรอกเล็กๆ ที่มีทางสัญจรค่อนข้างชำรุด เป็นถนน คสล. ขนาด 1 เลน ขนานยาวไปกับแนวกำแพงวัด ตลอดสองข้างทางของตรอกนี้จะมีกลุ่มบ้านไม้ ลักษณะคล้ายคลึงกับข้างตลาดน้ำ ปลูกอาศัยอยู่โดยตลอด เมื่อเดินพ้นจากตรอกนี้ก็จะเชื่อมต่อเข้ากับถนน คสล. 2 เลนอย่างดีของซอยสยามพัฒนา 10

อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจ

จากความเก่าและชำรุดทรุดโทรมของหลายสิ่งในพื้นที่แห่งนี้ ส่งผลให้ผู้วิจัยรู้สึกเสียดายและหดหู่ใจ อีกทั้งบรรยากาศที่ดูเงียบเหงายังส่งผลให้ผู้วิจัยเกิดความรู้สึกกังวลและกลัวอยู่บ้าง

ภาพที่ 40 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนตลาดน้ำวัดบางหัวเสือ (บางส่วน)
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 41 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนตลาดน้ำวัดบางหัวเสือ (บางส่วน)
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

2) โชนโค้งท่าทราย

ลักษณะทางกายภาพโดยรวมจากการเดินสำรวจ

เมื่อเดินพ้นจากปากซอยสยามพัฒนา 10 แล้วเลี้ยวซ้าย จะเข้าสู่ถนนหลักของซอย หมู่บ้านสยามพัฒนา บริเวณนี้เป็นพื้นที่โล่งกว้าง มีรถบรรทุกหัวลาก หรือรถบรรทุกเปล่าที่ยังไม่ได้บรรทุกตู้สินค้า จอดพักรถอยู่หลายสิบคัน และมีจุดพักรถแบบนี้กระจายอยู่หลายจุดทั่วบริเวณที่เดินสำรวจ ถัดไปจะเข้าสู่ท่าทราย ซึ่งอยู่ปลายสุดของโค้งนี้ จะเป็นที่ตั้งของบริษัทที่ประกอบกิจการท่าทราย มีรถตักทรายทำงานอยู่ บ้างก็จอด มีรถบรรทุกขนทรายวิ่งเข้าออกเป็นระยะ ซึ่งพื้นที่นี้อยู่ชิดริมแม่น้ำเจ้าพระยา จึงสะดวกต่อการขนส่งทรายจากทางน้ำขึ้นฝั่ง บริเวณท่าทรายนี้มีลักษณะเฉพาะทางกายภาพที่ชัดเจนมากคือ สภาพแวดล้อมทั้งหมดจะถูกปกคลุมด้วยสีเหลืองจากเม็ดทรายที่ตกอยู่บนพื้นถนนและทั่วบริเวณ ถัดไปจากบริเวณท่าทราย จะเป็นบ้านส่วนบุคคลขนาดใหญ่ แคมป์คนงาน ที่ทำการบริษัท และจุดจอดพักรถบรรทุก ตั้งอยู่ห่างๆ กัน ซึ่งตลอดทางเดินสำรวจบริเวณนี้ มีทั้งสุนัขจรจัดและสุนัขเลี้ยงแบบปล่อยอยู่รวมกลุ่มกันหลายกลุ่ม กลุ่มละหลายสิบตัว เดินเตร็ดเตร่และใช้ชีวิตอยู่ทั่วบริเวณ

อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจ

ถ้าไม่นับกลุ่มสุนัขจรจัดหลายกลุ่ม หลายตัว ที่เดินตามเท้าคนแปลกหน้าอย่างผู้วิจัย ให้จิตใจ ลุ้นระทึกกลัว อยู่ตลอดเส้นทางนั้น บริเวณโค้งท่าทรายนี้ก็นับว่าเป็นพื้นที่ๆ เจียบสงบพอสมควร ให้อารมณ์ของการพักผ่อนชั่วคราวให้หายเหน็ดเหนื่อยก่อนลุยงานหนักต่อ

บริเวณท่าทราย สร้างความประทับใจให้ผู้วิจัยเป็นอย่างมาก ภาพของกองทรายสูงท่วมหัว มีรถตักจอดนิ่งอยู่บนยอด บางคันกำลังขนทรายขึ้นจากเรือที่จอดเทียบ มีกรงรั้วเก่าๆ ตั้งขวางสายตาแสดงอาณาเขต สภาพแวดล้อมบริเวณนั้นทั้งหมดถูกปกคลุมไปด้วยสีเหลืองของเม็ดทราย ที่ดูเร่าร้อน กับบรรยากาศที่อ้างว้างคล้ายทะเลทราย ตัดกับพื้นหลังสีฟ้าอ่อนของท้องฟ้า และภาพของสะพานภูมิพลในระยะไกล ที่มีรถวิ่งสัญจรกันอย่างขวักไขว่ อยู่บนนั้น ภาพทั้งหมดที่ผู้วิจัยเห็นนั้น ให้อารมณ์ความรู้สึกแบบเหนือจริง (Surrealist) เป็น อย่างมาก

ภาพที่ 42 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนโค้งท่าทราย (บางส่วน)
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 43 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนโค้งท่าทราย (บางส่วน)
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

3) โชนหมู่บ้านสยามพัฒนา - ซอยบางหัวเสือ

ลักษณะทางกายภาพโดยรวมจากการเดินสำรวจ

บริเวณที่ทำการเดินสำรวจนี้อยู่บนถนนสายหลักของหมู่บ้านสยามพัฒนา บริเวณนี้ก็ยังมียุคจุดจอดพักรถบรรทุกหัวลาก กระจายอยู่ตลอดเส้นทางเหมือนโซนก่อนหน้า อีกทั้งบริเวณนี้ยังมีพื้นที่ว่างเปล่าและโกดังขนาดใหญ่ให้เช่า ส่วนกิจการอื่นๆ ตลอดสองข้างทางก็มักเป็นกิจการขนาดใหญ่ใช้พื้นที่มาก ไม่เบียดเสียดแออัด สภาพแวดล้อมบริเวณนี้จึงดูโปร่งโล่งตลอดเส้นทาง แต่เมื่อเริ่มเดินเข้าไปใกล้ทางแยกที่จะเชื่อมกับซอยบางหัวเสือมากเท่าไร จำนวนบ้านเรือนและผู้คนที่เริ่มเพิ่มขึ้นตาม ซึ่งบ้านเรือนบริเวณนี้ก็มักมีขนาดใหญ่ มีพื้นที่บริเวณบ้านมาก มีอาคารพาณิชย์และอพาร์ทเมนต์ขนาดใหญ่ทั้งชายและให้เช่าตลอดเส้นทาง และเมื่อเดินเข้าสู่ถนนหลักของซอยบางหัวเสือ ตลอดสองข้างทางบ้านเรือนและผู้คนที่ยิ่งเพิ่มจำนวนมากขึ้น สิ่งปลูกสร้างก็หลากหลายมากขึ้น มีบ้านเรือนทั้งขนาดเล็กและใหญ่ หมู่บ้านจัดสรร อาคารพาณิชย์และอพาร์ทเมนต์ ตลอดสองข้างทางไปจนถึงจรดประตูวัดบางหัวเสือ มีร้านค้าและร้านอาหารเปิดอยู่ตลอดทาง ด้วยเพราะบริเวณนี้เป็นตลาดหลักของผู้คนย่านนี้

อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจ

บริเวณนี้ไม่ได้กระตุ้นให้ผู้วิจัยรู้สึกอะไรเป็นพิเศษ รับรู้เพียงอารมณ์ที่เป็นกลาง ปกติสบายๆ อาจเพราะโซนนี้เส้นทางเดินสบาย ไม่ลึกลับซับซ้อน สภาพแวดล้อมไม่เปลี่ยวร้างหรือแออัด บ้านเรือน รถราและผู้คนอยู่ในปริมาณที่พอเหมาะ จึงทำให้ผู้วิจัยรู้สึกปลอดภัย

ภาพที่ 44 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนโชนหมู่บ้านสยามพัฒนา - ซอยบางหัวเสือ (บางส่วน)

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 45 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนหมู่บ้านสยามพัฒนา – ซอยบางหัวเสือ (บางส่วน)
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

3.1.2.4 การเดินสำรวจครั้งที่ 4 พื้นที่ตำบลบางโปรงและตำบลบางด้วน

วันที่ทำการสำรวจ วันเสาร์ที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ.2567

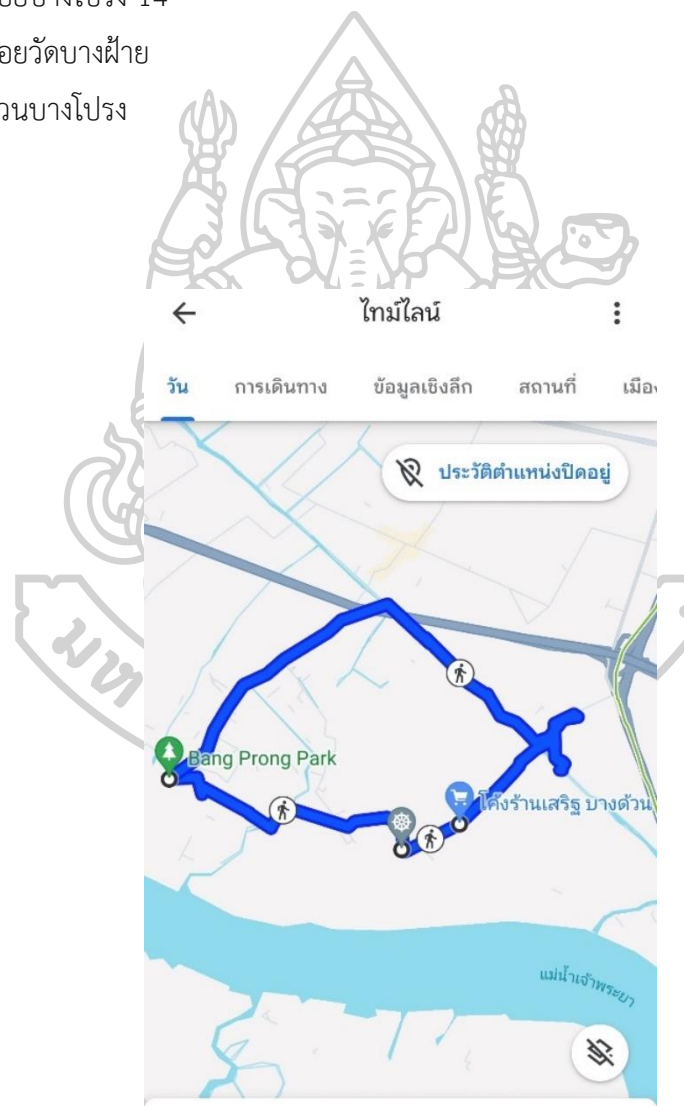
ระยะเวลาที่ทำการสำรวจ เริ่ม 6.37 น. สิ้นสุด 9.13 น. รวม 2 ชั่วโมง 17 นาที
รวมระยะทาง 11 กิโลเมตร

เส้นทางการเดินสำรวจ

- ลานจอดรถสวนบางโปรง
- ซอยโรงจักร
- ซอยบางโปรง 18
- ซอยบางโปรง 13
- ซอยบางด้วน 23
- ซอยบางด้วน 22
- เส้นทางศึกษารรรมชาติ วัดบางด้วนนอก
- ซอยบางด้วน

- ซอยบางด้วน 17
- ซอยบางด้วน 13
- ซอยบางด้วน 10
- เส้นทางเลียบบคลองบางนางเก็ง
- ถนนบางด้วน-สวนส้ม
- ซอยบางด้วน-สวนส้ม 1
- ซอยโรงเรียนวัดสวนส้ม
- ซอยบางโพรง 14
- ซอยวัดบางฝ้าย
- สวนบางโพรง

ภาพที่ 46 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจครั้งที่ 4 ตำบลบางโพรงและบางด้วน จังหวัดสมุทรปราการ
ที่มา: Time Line Google Map จากสมาร์โฟนผู้วิจัย

การเดินทางสำรวจในครั้งนี้กินพื้นที่ 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลบางโปรงและตำบลบางด้วน ซึ่งได้ระยะทางที่ไกลและใช้เวลาในการเดินทางมากกว่าทุกครั้งที่ผ่านมา โดยผู้วิจัยแบ่งได้เป็น 8 โซน ดังนี้

1) โซนสวนบางโปรงและชุมชนรอบโรงไฟฟ้าพระนครใต้ ตำบลบางโปรง

ลักษณะทางกายภาพโดยรวมจากการเดินทางสำรวจ

จากจุดเริ่มต้นลานจอดรถสวนบางโปรง เดินเรื่อยไปจนถึงป้ายวัดบางโปรง ปากซอยบางโปรง 13 บริเวณนี้อยู่ใกล้กับโรงไฟฟ้าพระนครใต้ เป็นชุมชนเมืองขนาดย่อมๆ มีบ้านเรือน อาคารพาณิชย์ อพาร์ทเมนต์ ร้านค้าและร้านสะดวกซื้อขนาดใหญ่ถึง 2 แห่ง

อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินทางสำรวจ

ช่วงเวลาที่ทำการเดินทางสำรวจบริเวณนี้เป็นช่วงเช้าตรู่ของวันเสาร์ ผู้คนและรถราไม่พลุกพล่าน บรรยากาศโดยรอบเงียบสงบ เสียงนกหลากชนิดดังเจื้อยแจ้วทั่วบริเวณ การเดินทางสำรวจทำได้อย่างสบายใจไร้กังวล

ภาพที่ 47 ภาพเส้นทางการเดินทางสำรวจโซนสวนบางโปรงและชุมชนรอบโรงไฟฟ้าพระนครใต้ ตำบลบางโปรง (บางส่วน)

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

2) โชนวัดบางโปรง ตำบลบางโปรง - วัดบางด้วนนอก ตำบลบางด้วน

ลักษณะทางกายภาพโดยรวมจากการเดินสำรวจ

เมื่อเดินผ่านเข้าไปในวัดบางโปรงแล้วทะลุตรอกข้างวัดออกไปจนถึงทางแยกที่เชื่อมเข้ากับซอยบางด้วน 23 ต่อเนื่องไปจนถึงวัดบางด้วนนอก ตลอดเส้นทางนี้ยังคงความเป็นธรรมชาติดั้งเดิมอยู่ มีลำคลอง มีสวน มีป่าจากและพืชประจำถิ่นขึ้นอยู่อย่างหนาแน่นโอบล้อม “บ้านในสวน” ที่แทรกตัวอยู่ตลอดเส้นทางหลายหลังทั้งแบบทั่วไปและแบบทรงไทย

อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจ

รู้สึกสดชื่น ตื่นตาตื่นใจกับภาพความเป็นธรรมชาติและบ้านในสวนบริเวณนี้มาก

ภาพที่ 48 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโชนวัดบางโปรง ตำบลบางโปรง - วัดบางด้วนนอก ตำบลบางด้วน (บางส่วน)

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 49 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนวัดบางโปรง ตำบลบางโปรง - วัดบางด้วนนอก ตำบลบางด้วน (บางส่วน)

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

3) โซนเส้นทางศึกษารวมชาติวัดบางด้วนนอก ตำบลบางด้วน

ลักษณะทางกายภาพโดยรวมจากการเดินสำรวจ

เป็นเส้นทางฯ ที่คาดว่าหน่วยงานท้องถิ่นพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในอดีต แต่ปัจจุบันอาจไม่ได้รับความนิยม จึงมีสภาพถูกทิ้งร้างขาดการดูแล สภาพแวดล้อมโดยรอบเป็นลำคลองที่ขนานไปด้วยป่าจากรกชฎารวมไปถึงต้นไม้ขนาดใหญ่และพืชประจำถิ่นขึ้นอยู่อย่างหนาแน่น ซึ่งวันที่ผู้วิจัยไปสำรวจ ทางเดินมีสภาพที่ค่อนข้างอันตราย ไม่ระแนงทางเดินหลุดหลวยและผูกพันอยู่หลายจุด ยุง แมลงและมดต่างออกมารุมกัดผู้วิจัยตลอดเส้นทาง อีกทั้งระหว่างทางมีต้นไม้หักขวางทางเดินอยู่ ผู้วิจัยจึงไม่สามารถเดินสำรวจไปจนสุดเส้นทางได้

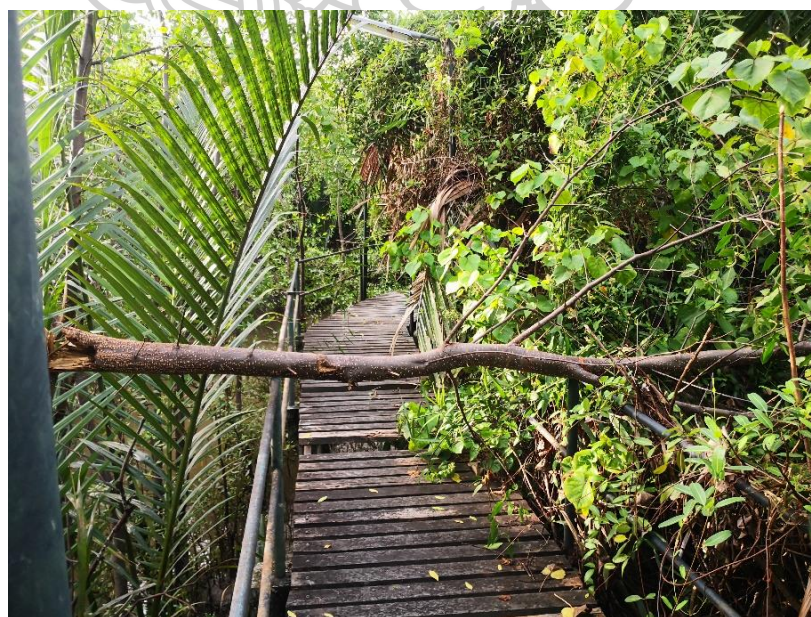
อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจ

ด้วยสภาพแวดล้อมที่ดูเหมือนหลุดเข้าไปอยู่ในป่ายุคโบราณ ความรู้สึกที่ได้รับจึงข้ามเส้นจากการชื่นชมความงามในธรรมชาติ กลายเป็นความรู้สึกถึงความน่ากลัวของธรรมชาติ อีกทั้งการเดินบนพื้นไม้ระแนงทางเดินที่ชำรุดผูกพัน รวมไปถึงการถูกยุง แมลงและมดรุมกัด ยิ่งกระตุ้นให้เกิดความกังวลใจต่อความไม่ปลอดภัยและเพิ่มความระมัดระวังตัวมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 50 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนเส้นทางศึกษารรรมชาติวัดบางด้วนนอก ตำบลบางด้วน (บางส่วน)
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 51 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนเส้นทางศึกษารรรมชาติวัดบางด้วนนอก ตำบลบางด้วน (บางส่วน)
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

4) โชนชอยบางด้วน ตำบลบางด้วน

ลักษณะทางกายภาพโดยรวมจากการเดินสำรวจ

ปลายด้านหนึ่งของชอยบางด้วนจะอยู่ที่หน้าวัดบางด้วนนอก ส่วนปลายอีกด้านหนึ่งจะไปจรดกับถนนสุขุมวิท (ฝั่งตรงข้ามปากชอยเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ช้างเอราวัณ) ตลอดเส้นทางนี้จะมีลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่ค่อยๆ กลายสภาพ (Transform) ไปเรื่อยๆ จนท้ายที่สุดแล้วจะมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยบริเวณปลายด้านหนึ่งของชอยที่จรดกับวัดบางด้วนนอก นั้นยังคงสภาพแวดล้อม และบ้านเรือน เช่นเดียวกับโซนวัดบางโปรง-วัดบางด้วนนอก แต่เมื่อเดินต่อไปเรื่อยๆ ธรรมชาติริมสองข้างทางก็ค่อยๆ ลดลง หรือถอยร่นลึกเข้าไปในชอยย่อยๆ มากขึ้น บ้านเรือนที่อยู่อาศัย และผู้คน เริ่มหนาแน่นขึ้น การสัญจรพลุกพล่านมากขึ้น และการเปลี่ยนแปลงนี้ก็ค่อยๆ ทวีคูณมากขึ้นเรื่อยๆ จนท้ายที่สุดเมื่อเดินจนถึงปลายชอยด้านที่จรดกับถนนสุขุมวิท ทั้งหมดก็กลายสภาพเป็นชุมชนเมืองไปอย่างสมบูรณ์แบบ

อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจ

รับรู้ถึงการไล่ระดับของอารมณ์ และความรู้สึกจากความรื่นรมย์ สดชื่น ปลอดภัย ค่อยๆ เปลี่ยนแปลงไปเป็นความรู้สึกอึดอัด ร้อน กังวลและระมัดระวังอันตราย (จากกรณีการสัญจรกันอย่างพลุกพล่าน)

ภาพที่ 52 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโชนชอยบางด้วน ตำบลบางด้วน (บางส่วน)

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 53 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนชอยบางด้วน ตำบลบางด้วน (บางส่วน)

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

5) โซนเส้นทางเลียบบคลองบางนางเก็ง ด้านหลังวัดบางด้วนใน (วัดสุขกร) ตำบลบางด้วน ลักษณะทางกายภาพโดยรวมจากการเดินสำรวจ

เป็นถนน คสล. ขนาด 1 เลน เลียบเลาะริมคลองคลองบางนางเก็ง ขนาบสองข้างคลองด้วยป่าจากขนาดใหญ่ ต้นไม้และพืชพันธุ์ประจำถิ่นหลากชนิด สามารถพบเจอตัวเหี้ยทั้งเล็กใหญ่ได้ตลอดเส้นทาง โดยรวมแล้วบริเวณนี้มีธรรมชาติที่ค่อนข้างสมบูรณ์ ตัดกับฉากหลังที่เป็นตึกสูงของเมืองใหญ่

อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจ

ขณะที่ผู้วิจัยเดินสำรวจไปถึงบริเวณนี้ แสงแดดเข้าก็เริ่มร้อนแรงขึ้น แต่เสน่ห์ของทิวทัศน์และบรรยากาศ ของบริเวณนี้ก็มากพอที่จะดึงดูดให้ผู้วิจัยยอมอดทนต่อแสงแดด และความร้อนที่ค่อยๆ เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพื่อได้สัมผัสกับบรรยากาศของลำคลอง สายน้ำ สายลมและธรรมชาติแบบดั้งเดิมที่ขนาบอยู่ทั้งสองฝั่งคลอง ตัดกันกับฉากหลังที่เป็นตึกสูงตระหง่านของเมืองใหญ่ เป็นภาพความงามที่ไม่สมบูรณ์ แต่กลับน่าประทับใจ

ภาพที่ 54 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนเส้นทางเลียบบคลองบางนางเกร็ง
ด้านหลังวัดบางด้วนใน (วัดสุขกร) ตำบลบางด้วน (บางส่วน)
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

6) โซนชอยบางด้วน-สวนส้ม ตำบลบางโปรง

ลักษณะทางกายภาพโดยรวมจากการเดินสำรวจ

ช่วงต้นของชอยเป็นทาง 3 แยกมีขนาดของถนนที่ค่อนข้างแคบมากและไม่มีฟุตบาท ทำให้ผู้วิจัยต้องลงมาเดินบนถนนที่ค่อนข้างอันตราย เพราะมีรถราสัญจรพลุกพล่านไม่ขาดสาย โชคดีเมื่อเดินมาได้แค่เพียงช่วงสั้นๆ ก็พบกับเส้นทางเลียบบคลองบางนางเกร็ง ซึ่งเป็นเหมือนภาพสะท้อนบรรยากาศทุกอย่างจากโซนก่อนหน้านี้ เพียงแค่มีระยะทางที่สั้นกว่ามากและไม่มีฉากหลังเป็นตึกสูง ฝั่งด้านที่ไม่ติดกับถนนเป็นบ้านอยู่อาศัยที่มีบริเวณโดยรอบเป็นสวน มีบรรยากาศแบบดั้งเดิมขนาดใหญ่ดูร่มรื่นมาก ถัดไปอีกสักหน่อยมีบ้านอยู่อาศัยหลายหลังรวมกลุ่มกันอยู่เป็นชุมชนขนาดเล็ก แทรกตัวอยู่ในป่าจากและต้นไม้ประจำถิ่น ส่วนฝั่งที่ติดกับถนนเป็นป่าจากที่อุดมสมบูรณ์ขนาดใหญ่เรียงรายตลอดแนวถนน เดินชมบรรยากาศอยู่ไม่นานก็สิ้นสุดเส้นทางเลียบบคลอง ผู้วิจัยจึงต้องกลับมาเดินบนถนนเส้นหลัก ซึ่งสภาพแวดล้อมเกือบตลอดเส้นทางหลังจากนี้มีลักษณะเป็นที่อยู่อาศัยรูปแบบแตกต่างกันไป แต่ทั้งหมดแทรกตัวอยู่ในป่าและสวนที่ดูร่มรื่น ตัดกับความพลุกพล่านของรถราที่สัญจรบนถนนหลักที่แคบจนไม่สามารถมีฟุตบาทให้คนเดินสัญจรได้ ผู้วิจัยต้องลงมาเดินอยู่บนถนนตลอดเส้นทาง

อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจ

ความรู้สึกที่ได้รับจากเส้นทางนี้มีทั้งความรู้สึกรื่นรมย์และสดชื่นจากการได้เห็นธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ในช่วงระยะทางสั้นๆ บนเส้นทางเลียบบคลอง แต่หลังจากต้องกลับมาเดินร่วมถนนเดียวกันกับรถราที่สัญจรไปมาอย่างพลุกพล่าน ความกังวลต่ออันตรายก็เพิ่มสูงขึ้น ความระมัดระวังตัวก็เพิ่มขึ้นตาม สติทั้งหมดถูกดึงไปใช้เพื่อจดจ่อและคาดการณ์อันตรายที่อาจเกิดขึ้น ดังนั้นสมาธิที่เหลือที่ควรจดจ่ออยู่กับอารมณ์และความรู้สึกอื่นๆ ที่จะได้รับจากเส้นทางนี้ จึงถูกรบกวนจนหมดประสิทธิภาพ รับรู้ได้เพียงกายภาพที่ตาเห็นเท่านั้น

ภาพที่ 55 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนชอยบางด้วน-สวนส้ม ตำบลบางโปรง (บางส่วน)
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 56 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนซอยบางด่วน-สวนส้ม ตำบลบางโปรง (บางส่วน)

ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

7) โซนซอยโรงเรียนวัดสวนส้ม - ซอยบางโปรง 14 ตำบลบางโปรง

ลักษณะทางกายภาพโดยรวมจากการเดินสำรวจ

ทั้ง 2 ซอยนี้เป็นซอยเดียวกัน โดยระหว่างช่วงต้นถึงช่วงกลางของซอยเรียกว่า ซอยโรงเรียนวัดสวนส้ม แต่พอถึงช่วงท้ายของซอยจะเรียกว่า ซอยบางโปรง 14 ภาพรวมของซอยนี้ มีความเป็นชุมชนเมืองอย่างเต็มตัว แทบไม่เห็นร่องรอยของป่าจากหรือต้นไม้ประจำถิ่นยืนต้นอยู่ริมถนน หรือเป็นฉากหลังเหมือนเช่นโซนก่อนหน้านี้เลย โดยช่วงต้นของซอยส่วนใหญ่เป็นบ้านเรือนอยู่อาศัย หมู่บ้านจัดสรร วัด โรงเรียน ตลาดนัดขนาดใหญ่ ร้านค้าและร้านสะดวกซื้อ เรียกได้ว่า เป็นโซนที่อยู่อาศัยที่มีสาธารณูปโภคครบครันและเข้าถึงได้ง่าย ช่วงกลางของซอยเป็นโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ หลายโรง เรียงชิดติดกันอย่างต่อเนื่องตลอดสองฟากถนน ตลอดช่วงต้นและกลางของซอย การสัญจรพลุกพล่านทั้งรถราและผู้คน ทั้งๆ ที่ถนนมีเพียง 2 เลนแบบวิ่งสวนกัน แต่กลับมีรถแทบทุกประเภทอยู่บนถนน ตั้งแต่รถมอเตอร์ไซค์ไปจนถึงรถบัสสองชั้นหรือแม้กระทั่งรถเทรลเลอร์ขนตู้สินค้าขนาดใหญ่ก็ยังมี แต่เมื่อเข้าสู่ช่วงท้ายของซอย ทุกอย่างก็จะคลี่คลายลง กลับมาเป็นพื้นที่อยู่อาศัย คล้ายคลึงกับช่วงต้นซอย แต่ความหนาแน่นของบ้านเรือน ร้านค้า ผู้คนและการสัญจรก็ลดลงไปอย่างเห็นได้ชัด

อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจ

ถึงแม้ถนนในซอยนี้จะกว้างกว่าถนนของโซนก่อนหน้า แต่การเดินสำรวจก็ยังลำบากอยู่ดี เพราะไม่มีฟุตบาทเช่นกัน ผู้วิจัยจำต้องลงมาเดินบนถนน บนไหล่ทางแคบๆ หรือบางช่วงก็ต้องเดินบนร่องระบายน้ำริมทาง เป็นอย่างนี้ไปตลอดทั้งเส้นทาง เป็นเส้นทางที่ไม่น่าพิศมัยในการเดินเอาเสียเลย บวกกับเป็นช่วงเวลาที่เริ่มสายมากแล้ว แสงแดดเริ่มแรงจัด ความร้อนในร่างกายและความเมื่อยล้าสะสมจากการเดินระยะทางไกล เริ่มส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าและหมดอารมณ์ร่วมใดๆ กับเส้นทางที่สำรวจ ที่ยังคงเดินอยู่ก็เพียงต้องการพำรังของตนไปให้ถึงจุดหมายเท่านั้น

ภาพที่ 57 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนซอยโรงเรียนวัดสวนส้ม - ซอยบางโปรง 14 ตำบลบางโปรง (บางส่วน)
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 58 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนซอยโรงเรียนวัดสวนส้ม - ซอยบางโปรง 14 ตำบลบางโปรง (บางส่วน)
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 59 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนซอยโรงเรียนวัดสวนส้ม - ซอยบางโปรง 14 ตำบลบางโปรง (บางส่วน)
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

8) โซนสวนบางโปรง ตำบลบางโปรง

ลักษณะทางกายภาพโดยรวมจากการเดินสำรวจ

เป็นช่วงสุดท้ายของการเดินสำรวจในครั้งนี้ มีระยะทางไม่มาก แต่เป็นความจำเป็นที่จะต้องเดินผ่านเพราะผู้วิจัยจอดรถไว้ที่นี่ สภาพแวดล้อมของสวนบางโปรงนั้นร่มรื่น มีทั้งต้นไม้ที่ปลูกขึ้นมาใหม่เพื่อตกแต่งสวนและยังสามารถเห็นสภาพป่าจากและพืชพรรณดั้งเดิมบริเวณนี้ได้อีกด้วย

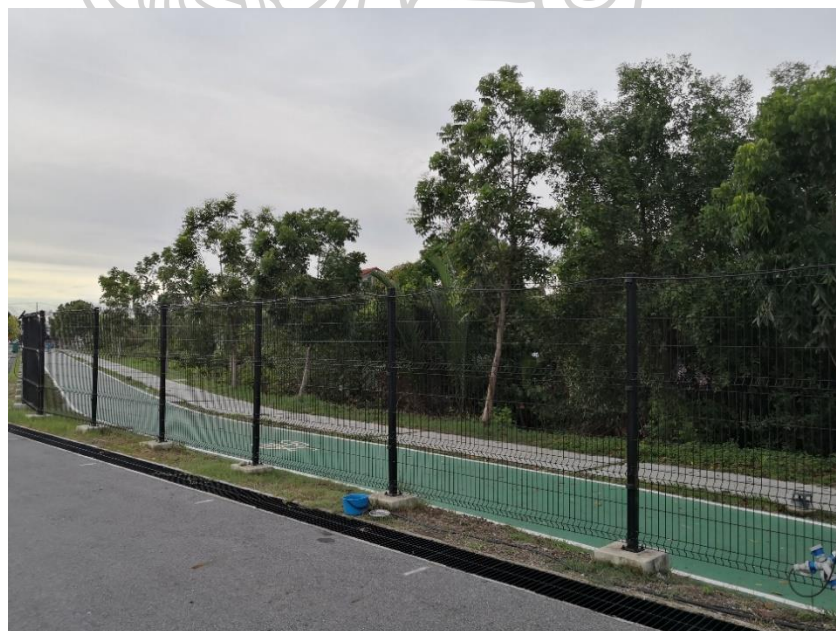
อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจ

มีความรู้สึกเกิดขึ้นกับผู้วิจัยเล็กน้อย เมื่อผู้วิจัยกำลังจะเดินผ่านซอยวัดบางฝ่ายช่วงสั้นๆ ก่อนเข้าไปสู่สวนบางโปรง เพราะผู้วิจัยเลี้ยวไปเห็นป้ายคำเตือนว่า มีการฝังท่อก๊าซธรรมชาติในบริเวณนี้และเตือนให้แจ้งบริษัทผู้รับผิดชอบก่อนการขุดหรือก่อสร้างใดๆ เพราะอาจทำให้ท่อก๊าซรั่วหรือถูกทำลาย ถึงแม้จิตสำนึกของผู้วิจัยจะเชื่อว่าสิ่งนี้มีความปลอดภัยสูงและคงไม่เกิดอันตรายใดๆ ขึ้นมาโดยง่าย แต่จิตใต้สำนึกของผู้วิจัยเอง ก็ยังคงมีความกังวลเล็กน้อยอยู่ทุกครั้งที่ได้เห็นป้ายเตือนนี้

การที่ผู้วิจัยต้องเดินผ่านสวนบางโปรงนั้น เป็นทั้งความจำเป็นที่จะต้องผ่านไปยังที่จอดรถและยังถือเป็นโอกาสในการค่อยๆ ลดความเร็วในการเดิน เพื่อยืดคลายกล้ามเนื้อก่อนที่จะหยุดเดิน (Cool down) และยังเป็น การปรับอารมณ์ที่ไม่ค่อยจะดีนัก จากสถานการณ์การเดินสำรวจโซนก่อนหน้า มาสู่ความรู้สึกที่สุข สงบ สดชื่น (Calm down) ก่อนสิ้นสุดการเดินสำรวจในครั้งนี้อย่างสมบูรณ์

ภาพที่ 60 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนสวนบางโปรง ตำบลบางโปรง (บางส่วน)
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 61 ภาพเส้นทางการเดินสำรวจโซนสวนบางโปรง ตำบลบางโปรง (บางส่วน)
ที่มา: ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย

3.2 สรุปผลการสำรวจข้อมูลที่ใช้ในการสร้างสรรค์ไฮโคจิโอกราฟิก อาร์ต

โครงการวิจัยเรื่องไฮโคจิโอกราฟิก อาร์ต ของย่านชุมชนในเมืองอุตสาหกรรมริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลที่ใช้ในการสร้างสรรค์ไฮโคจิโอกราฟิก อาร์ต เพื่อไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ กระบวนการเก็บข้อมูลภาคสนามผ่านกระบวนการดริฟท์ ซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากปรากฏการณ์ของการเดิน โดยสื่อสารกับสภาพแวดล้อมที่ผู้วิจัยเลือกสำรวจแบบเฉพาะเจาะจงซึ่งเป็นพื้นที่เมืองอุตสาหกรรมริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดสมุทรปราการ จากการสำรวจภาคสนามผ่านกระบวนการดริฟท์ทั้ง 4 ครั้งสามารถสรุปผลตามพื้นที่ตำบลได้ดังนี้

3.2.1 พื้นที่ตำบลบางหญ้าแพรก

ลักษณะทางกายภาพ เนื่องจากพื้นที่ตำบลบางหญ้าแพรก ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินฝั่งเมืองสีม่วงเป็นที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า เมื่อผู้วิจัยลงสำรวจโดยการเดินจึงพบว่า นอกจากเป็นพื้นที่ที่มีโรงงานอุตสาหกรรม คลังสินค้าขนาดใหญ่แล้วยังคงมีบ้านเรือนของผู้คนเป็นชุมชนที่ถูกโรงงานอุตสาหกรรมโอบล้อมอยู่ ตรอกทางเดินมีความซับซ้อนเชื่อมโยงติดต่อกันได้ทั้งหมด ยังคงพบเห็นเค้าโครงของร่องสวนเก่าที่ถูกปล่อยร้าง บางพื้นที่ก็ยังคงมีป่าจากและต้นไม้ประจำถิ่นตามแนวคลอง ซึ่งจากกายภาพพื้นที่ส่งผลต่ออารมณ์และความรู้สึกที่สัมผัสได้จากการสำรวจคือ รู้สึกถึงความอึดอัด ลึกลับ น่ากลัว ประหม่า กังวลกับสภาพแวดล้อมที่เข้าไปในพื้นที่สถานะคนแปลกหน้า รู้สึกถึงการถูกโอบล้อม ตื่นเต้นและประหลาดใจ ถึงความใหญ่มหึมาเมื่อมองเห็นโรงงานและคลังตู้คอนเทนเนอร์ที่มีขนาดใหญ่ในระยะประชิด ผู้วิจัยเปรียบดั่งมนุษย์ตัวน้อยเมื่อเทียบกับสิ่งก่อสร้างที่โอบล้อมตัวเองอยู่

ในการเดินสำรวจพื้นที่ตำบลบางหญ้าแพรกครั้งที่ 2 นี้ มีระยะทางที่ไกลกว่าการเดินทางสำรวจครั้งที่ 1 กว่าสองเท่า อีกทั้งยังเดินผ่านพื้นที่และสถานที่ต่างๆ มากมาย โดยผู้วิจัยจึงได้แบ่งพื้นที่ๆ ผ่านการเดินทางสำรวจแล้วออกเป็น 11 โซน สรุปผลได้ดังนี้ ลักษณะทางกายภาพโดยรวมจากการเดินสำรวจ ริมถนนปู่เจ้าสมิงพราย มีโรงงานและโกดังสินค้าตลอดสองฟากฝั่งของถนน ยาวจรดสิ้นสุดถนนเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งพบพื้นที่ว่างเปล่าขนาดใหญ่หรือพื้นที่ที่ปลูกพืชเล็กบนสภาพของดินที่แห้ง สลับกับโรงงานและคลังตู้คอนเทนเนอร์ ทำให้ผู้วิจัยเกิดความรู้สึกแปลกตา ประหลาดใจ และตัดกัน (contrast) อย่างรุนแรง สัมผัสถึงความงามที่เกิดขึ้นจากความหลากหลายของรูปทรง สี พื้นผิวและสัญลักษณ์ที่แตกต่างบนตู้คอนเทนเนอร์ที่อยู่รวมกัน

โซนที่เป็นพื้นที่ชุมชนดั้งเดิมที่เดินสำรวจในครั้งนี้ พบว่าเป็นชุมชนขนาดเล็ก ไม่แออัด สลับกับมีแนวป่าดั้งเดิม ต้นไม้ใหญ่ยังคงเติบโตอยู่ในพื้นที่ ให้ความรู้สึกเงียบสงบ สบายใจ และปลอดภัย แต่จะแตกต่างจากโซนชุมชนที่มีการมาตั้งรกรากใหม่ เพราะเป็นพื้นที่ติดกับริมสะพานภูมิพล จะเป็นพื้นที่แออัด ผู้คนอาศัยอยู่กันหนาแน่น ทางสัญจรขนาดเล็ก ตรอกซอกซอยซับซ้อน

โซนชุมชนมอญดั้งเดิม (ชุมชนเชิงสะพาน) ถนนที่เดินสำรวจจึงเรียกกันว่าถนนมอญ เป็นพื้นที่ที่มีผู้นอนอาศัยอย่างหนาแน่น ในชุมชนมีวัดใกล้บ้านเรือน ลักษณะของเรือนมีทั้งรูปแบบบ้านไม้โบราณยกพื้นสูง บ้านปูน หรือเป็นแคเพลิงที่อยู่อาศัยได้ ขณะเดินสำรวจผู้วิจัยได้ยินเสียงดนตรีปี่พาทย์จากวัดที่ตั้งไปรอบๆชุมชน ทำให้เกิดความรู้สึกถึงความขลัง เก๋แก่ ตื่นเต้นอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน เชื่อมต่อจากถนนมอญเป็นโซนชุมชนสถาบันราชประชาสมาสัยถึงศาลปู่เจ้าสมิงพราย โดยชุมชนหลังสถาบันราชประชาสมาสัยบ้านเรือนทึบโตร่ม แออัด มีน้ำขังและมีสิ่งปฏิกูลจากสัตว์เลี้ยงต่างๆจำนวนมาก พบแมวและสุนัข รวมถึงตัวเหี้ยสัตว์พื้นถิ่นอยู่รวมกันในชุมชนส่งผลให้เกิดอารมณ์ในทางลบ จากความรู้สึก อึดอัด หดหู่ ระวังและประหม่าตลอดการเดินทางในพื้นที่นี้

โซนชุมชนคลองท้ายเหมือง ถึงถนนวงแหวนอุตสาหกรรม เป็นชุมชนชายขอบริมแม่น้ำเจ้าพระยามาติดกับถนนที่สร้างขึ้นมาเพื่อเชื่อมต่อระบบการคมนาคมขนส่ง ซึ่งสภาพดั้งเดิมของพื้นที่บริเวณนี้มีชุมชนอาศัยอยู่ท่ามกลางป่าจาก และพืชพันธุ์ประจำถิ่นที่มีความรกริบที่ให้ความรู้สึกน่ากลัว ว่างแวงและน่าค้นหาแต่เมื่อเดินมาถึงทางตัดไปสู่ถนนวงแหวนอุตสาหกรรม ผู้วิจัยพบถึงความรู้สึกที่ตัดกันอย่างรุนแรงของความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงของพื้นที่ ระหว่างความสงบนิ่ง น่าเกรงขามต่อป่าพื้นที่อุดมสมบูรณ์ขนาดใหญ่ กับความรู้สึกถึงพลวัตอันแสนโกลาหลจากการจราจรบนถนนหนทางขนาดมหึมา รู้สึกคิดถึงและโหยหาอดีตจากความเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน

3.2.2 พื้นที่ตำบลบางหัวเสือ

โซนตำบลบางหัวเสือ มีลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินฝั่งเมืองสีเหลืองเป็นที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย และสีม่วงเป็นที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า โดยรวมลักษณะทางกายภาพเป็นพื้นที่ท่าทรายติดริมแม่น้ำเจ้าพระยา มีชุมชนโดยรอบที่อยู่ท่ามกลางธรรมชาติ เงียบสงบ บริเวณท่าทรายสภาพแวดล้อมทั้งหมดถูกปกคลุมด้วยสีเหลืองจากเม็ดทรายที่ตกอยู่บนพื้นถนนละบริเวณโดยรอบ สีเหลืองของเม็ดทรายที่ดูเร้าร้อน กับบรรยากาศที่อ้างว้างคล้ายทะเลทราย ตัดกับพื้นหลังสีฟ้าอ่อนของท้องฟ้า เมื่อสำรวจผู้วิจัยรู้สึกถึงที่เห็นเป็นความเงียบ โลง ว่างแวง แต่เสียงสุนัขจรเฝ้าถิ่นที่ได้ยินในเวลาสำรวจนั้นให้ความรู้สึกหวาดกลัว ระทึกใจ ให้อารมณ์ความรู้สึกแบบเหนือจริง (Surrealist) เป็นอย่างมาก

โซนชุมชนที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อมบริเวณนี้จึงดูโปร่งโล่งตลอดเส้นทาง ซึ่งบ้านเรือนบริเวณนี้ก็มักมีขนาดใหญ่ สิ่งปลูกสร้างก็หลากหลายมากขึ้น มีบ้านเรือนทั้งขนาดเล็กและใหญ่ หมู่บ้านจัดสรร อาคารพาณิชย์และอพาร์ทเมนต์ ตลอดสองข้างทางไปจนจรดประตูวัดบางหัวเสือ มีร้านค้าและร้านอาหารเปิดอยู่ตลอดทาง ด้วยเพราะบริเวณนี้เป็นตลาดหลักของผู้คนย่านนี้อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจของผู้วิจัยรู้สึกถึงความปลอดภัย ไร้ความกังวล

3.2.3 พื้นที่ตำบลบางโปรง

ตำบลบางโปรงเป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาและพื้นที่ที่เกิดจากการทับถมของดินจากแม่น้ำที่ไหลมาจากตอนบนลงสู่อ่าวไทย ทำให้พื้นที่ดั้งเดิมของตำบล เป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีการทำสวนมะพร้าว สวนผลไม้และปลูกพืชผักต่างๆ ได้เป็นอย่างดีปัจจุบันพื้นที่มีการทรุดตัวอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้มีน้ำท่วมถึงและมีพืชที่ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมากคือ “ตนาจาก” ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ผังเมืองสีเหลืองเป็นที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย และสีม่วงเป็นที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า ลักษณะทางกายภาพโดยรวมจากการเดินสำรวจตลอดเส้นทางตำบลบางโปรงยังคงมีความธรรมชาติดั้งเดิม มีลำคลอง มีสวน มีป่าจากและพืชประจำถิ่นอยู่อย่างหนาแน่น โอบล้อมลักษณะบ้านในสวน อารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกสดชื่น ตื่นตาตื่นใจกับภาพพื้นที่ชุมชนท่ามกลางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ อีกด้านของโซนบางโปรงมีชุมชนลักษณะเมือง เนื่องจากใกล้แหล่งโรงงานอุตสาหกรรม การสัญจรพลุกพล่านทั้งรถราและผู้คน ให้อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกไม่น่าพิศมัย รู้สึกร้อน และต้องระวังความอันตรายตลอดเส้นทาง

3.2.4 พื้นที่ตำบลบางด้วน

พื้นที่ตำบลบางด้วน เป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึงสวนใหญ่จะปกคลุมด้วยป่าจากและป่าชายเลนริมแม่น้ำ ลักษณะภูมิอากาศอากาศเป็นแบบชายทะเล ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินผังเมืองสีเหลืองเป็นที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย สีน้ำตาลเป็นที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก และสีม่วงเป็นที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า ผู้วิจัยเดินสำรวจส่วนใหญ่พบว่าตำบลบางด้วนเป็นโซนที่มีความเป็นธรรมชาติอย่างสมบูรณ์มากกว่าทุกพื้นที่ที่สำรวจมา อารมณ์ที่สัมผัสและความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจด้วยสภาพแวดล้อมที่ดูเหมือนหลุดเข้าไปอยู่ในป่ายุคโบราณ ความรู้สึกที่ได้รับจึงข้ามเส้นจากการชื่นชมความงามในธรรมชาติ กลายเป็นความรู้สึกถึงความน่ากลัวของธรรมชาติ เมื่อเดินต่อมาเส้นทางนี้จะมีลักษณะ ทางกายภาพของพื้นที่ที่ค่อยๆ กลายสภาพ (Transform) ไปเรื่อยๆ จนท้ายที่สุดแล้วจะมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ธรรมชาติริมสองข้างทาง ก็ค่อยๆ ลดลง หรือถอยร่นลึกเข้าไปในซอย ย่อย ๆ มากขึ้น บ้านเรือนที่อยู่อาศัย และผู้คนเริ่มหนาแน่นขึ้น การสัญจรพลุกพล่านมากขึ้น และการเปลี่ยนแปลงนี้ก็ค่อยๆ ทวีคูณ มากขึ้นเรื่อยๆ จนท้ายที่สุดเมื่อเดินจนถึงปลายซอยด้านที่จรดกับถนนสุขุมวิท ทั้งหมดก็กลายสภาพเป็นชุมชนเมืองไปอย่างสมบูรณ์แบบ

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูลและการสร้างสรรค์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการดำเนินงานวิจัยเรื่องไซโคจิโกราฟิค อาร์ต ของย่านชุมชนในเมืองอุตสาหกรรมริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อมุมมองความคิดของผู้วิจัยผ่านการเดินสำรวจเมืองและสะท้อนไปสู่การสร้างสรรค์งานศิลปะ โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังหัวข้อต่อไปนี้

4.1 อิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์

4.2 การสร้างสรรค์งานศิลปะ

4.1 อิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์

จากการสำรวจและศึกษาข้อมูลที่ใช้ในการสร้างสรรค์ไซโคจิโกราฟิค อาร์ต โดยผ่านกระบวนการตรึงพื้นที่ต่อเนื่อง 4 ตำบลของจังหวัดสมุทรปราการ ไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์อิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ โดยแบ่งขอบเขตพื้นที่ตามมุมมองความคิดของผู้วิจัย ผ่านการสำรวจเมือง แบ่งออกเป็น

4.1.1 อิทธิพลสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่เกิดขึ้นเองธรรมชาติ

4.1.2 อิทธิพลสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่มนุษย์สร้างขึ้น

4.1.1 อิทธิพลสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่เกิดขึ้นเองธรรมชาติ

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการเดินสำรวจเมืองในพื้นที่ต่อเนื่อง 4 ตำบลของจังหวัดสมุทรปราการ อันได้แก่ อำเภอบางพลี ประกอบด้วย ตำบลบางหญ้าแพรก และตำบลบางหัวเสือ อำเภอมะขาม ประกอบด้วย ตำบลบางโปรง และตำบลบางด้วน จนครบถ้วนแล้วนั้นพบว่า อิทธิพลทางสภาพแวดล้อมที่ได้พบนั้น ส่งผลต่อกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ซึ่งพื้นที่ทั้งหมดนั้นอยู่ในชุมชนเมืองอุตสาหกรรมริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา

เส้นทางการเดินสำรวจของผู้วิจัยผ่านกระบวนการตรึงพื้นที่ส่งผลให้เกิดการสังเกตและค้นพบเส้นทางใหม่ๆ โดยตลอดการสำรวจทั้ง 4 ครั้งนั้น สามารถวิเคราะห์อิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่เกิดขึ้นเองธรรมชาติได้ดังนี้

4.1.1.1 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) แม่น้ำ ลำคลอง ธารน้ำ ป่าไม้และพืชพันธุ์ต่างๆ จากพื้นที่สำรวจทั้ง 4 ตำบล มีสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีความแตกต่างกัน โดยในตำบลบางหญ้าแพรก กายภาพของพื้นที่อยู่ติดริมแม่น้ำเจ้าพระยา มีแนวคลองที่ลัดเลาะ

ผ่านพื้นที่หลายสาย จึงพบป่าจากและป่าพืชพันธุ์พื้นถิ่นที่อุดมสมบูรณ์ขนาดใหญ่อยู่ตามแนวคลองและธารน้ำ ซึ่งปัจจุบันใช้เป็นทางระบายน้ำ พื้นที่ตำบลบางหัวเสือ มีพื้นที่โล่งกว้างและมีท่าทรายอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา พื้นที่ตำบลบางโปรง เป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา เกิดจากการทับถมกันของดินตะกอนจากแม่น้ำ จึงทำให้พื้นดินบางส่วนมีความอุดมสมบูรณ์ของแร่ธาตุ จึงทำให้พื้นที่บางส่วนในบริเวณนี้อุดมไปด้วยป่าจาก พืชสวนและพืชประจำถิ่นขึ้นอยู่อย่างหนาแน่น พื้นที่ตำบลบางด้วน สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติส่วนใหญ่ยังมีสภาพดั้งเดิมปรากฏให้เห็นอยู่ บางพื้นที่มีสภาพแวดล้อมเหมือนหลุดเข้าไปอยู่ในป่ายุคโบราณ อันประกอบไปด้วยป่าจากและพืชประจำถิ่นอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น รวมถึงน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาก็ยังสามารถท่วมถึงได้ในพื้นที่ชายขอบ

4.1.1.2 สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ (Biological Environment) จากพื้นที่สำรวจพื้นที่ทั้ง 4 ตำบล ผู้วิจัยได้พบสิ่งมีชีวิตจากการเดินสำรวจ ซึ่งส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกอย่างมากดังต่อไปนี้

4.1.1.2.1 มนุษย์ เมื่อผู้วิจัยเดินสำรวจเข้าไปในพื้นที่ชุมชนที่ไม่ใช่ถิ่นอาศัยของตน ผู้วิจัยได้กลายเป็นสิ่งแปลกปลอมในสายตาของผู้คนละแวกนั้น และเริ่มถูกมองแบบตั้งคำถามว่า “คุณคือใคร” โดยเฉพาะในชุมชนเมือง ซึ่งมีหลายครั้งที่ผู้วิจัยได้บันทึกสถานการณ์กีดกันเหล่านี้ไว้ แต่เมื่อได้พูดคุยและตอบคำถามให้หายสงสัยในวัตถุประสงค์ของการมาสำรวจทุกอย่างก็คลี่คลายลง ซึ่งโดยส่วนใหญ่ของพื้นที่ในการสำรวจนั้นเป็นพื้นที่ในเขตอุตสาหกรรม การพบเจอผู้คนจำนวนมากนั้นจึงมักจะพบเจอเฉพาะช่วงเวลาเร่งด่วน เช่น ช่วงเวลาเช้าเมื่อออกไปทำงาน และช่วงเวลาเย็นหลังเลิกงานเท่านั้น ซึ่งก็มักจะเป็นการพบเจอที่ไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์ใดๆ นอกจากการมองแบบคนแปลกหน้าเท่านั้น

4.1.1.2.2 สัตว์ หลายชุมชนและหลายพื้นที่ที่ผู้วิจัยเดินสำรวจเข้าไป มีโอกาสได้พบสัตว์นานาชนิดทั้งเป็นสัตว์เลี้ยงและสัตว์ที่มีอยู่เฉพาะถิ่นตามธรรมชาติ โดยทั้งสองกลุ่มส่งผลต่ออารมณ์และความรู้สึกต่อผู้วิจัยอย่างมาก โดย กลุ่มสัตว์เลี้ยง ผู้วิจัยมักจะพบสุนัขในทุกครั้งที่ทำการสำรวจ โดยอุปนิสัยของสุนัขเป็นสัตว์ที่มีอาณาเขตของตนเอง อาจอยู่ตัวเดียวหรืออยู่เป็นกลุ่ม หากมีคนแปลกหน้าล้ำเข้าไปในอาณาเขต ทุกสายตาก็จ้องมองกันเป็นตา หลังจากนั้นจึงเริ่มมีเสียงเห่าแบบทักทาย เสียงคำรามในคอ หรือเสียงเห่าแบบกรรโชก หลายครั้งที่ผู้วิจัยตกอยู่ในสถานการณ์นี้ก็ทำเอากลิ้งและประหม่าได้เหมือนกัน ซึ่งหลายครั้งขณะที่ทำการบันทึกเสียงในการเดินสำรวจ ก็มักจะมีเสียงสุนัขเข้ามาในการบันทึกเสียงเสมอ อีกกลุ่มหนึ่งคือ สัตว์เฉพาะถิ่นตามธรรมชาติ เนื่องจากพื้นที่ที่ทำการสำรวจเป็นพื้นที่ที่ติดริมแม่น้ำ จึงมีลำคลองสาขาและธารน้ำแขนงเล็กๆ มากมาย ทั้งยังมีป่าดั้งเดิมและสวนเก่า จึงมีโอกาสมักจะพบเห็นตัวเหี้ยได้บ่อยครั้ง ซึ่งผู้วิจัยเองก็พบเจอในหลากหลายขนาดและหลายสถานการณ์ เช่น อยู่ในน้ำ ปีนต้นไม้ เดินบนถนนอย่างอิสระ เป็นต้น สัตว์อีกชนิดที่พบเจออยู่บ่อยครั้งก็คือ นก ซึ่งเจอทั้งที่เป็นสัตว์เลี้ยงตามบ้านอย่างเช่น นกเขา หรือที่อาศัยอยู่ตามธรรมชาติ

เช่น นกกระจอก นกพิราบ หรือวงศ์นกยาง ในพื้นที่บริเวณนี้ก็มีอยู่หลากหลายชนิด ซึ่งหลายครั้งขณะทำการสำรวจและบันทึกเสียงก็จะได้ยินเสียงนกเล็ดลอดเข้ามาอยู่เสมอ

4.1.2 อิทธิพลสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่มนุษย์สร้างขึ้น

เส้นทางการเดินสำรวจของผู้วิจัยผ่านกระบวนการตรึงที่ส่งผลให้เกิดการสังเกตและค้นพบเส้นทางใหม่ๆ โดยตลอดการสำรวจทั้ง 4 ครั้ง สามารถวิเคราะห์อิทธิพลสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่มนุษย์สร้างขึ้นได้ดังนี้

4.1.2.1 สิ่งแวดล้อมที่มีลักษณะทางกายภาพ (Physical-Feature Environment)

จากการเดินสำรวจผู้วิจัยพบสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นมีลักษณะทางกายภาพที่ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกดังนี้

1) สิ่งก่อสร้างอุตสาหกรรม ถนนหนทางที่มีหลากหลายขนาดตั้งแต่ถนนใหญ่ที่รถบรรทุกตู้คอนเทนเนอร์วิ่งสวนกันได้สองคัน ไปจนถึงถนนในตรอกที่เดินได้เพียงทีละคน ทั้งยังเต็มไปด้วยซอยลึกและทางลัดที่สลับซับซ้อนเชื่อมโยงกันเป็นโครงข่ายเส้นทางสัญจรที่น่าอัศจรรย์ โรงงานอุตสาหกรรมและคลังตู้คอนเทนเนอร์ขนาดใหญ่ สูงดั่งภูเขาโอบล้อมทัศนียภาพที่มองเห็น ท่าทราย ที่อยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นธุรกิจที่ขนส่งทรายทางเรือมาขึ้นท่าเพื่อขนส่งต่อ และด้วยพื้นที่ที่ทำการสำรวจเป็นเขตอุตสาหกรรม จึงมีโรงงานอุตสาหกรรมทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่โอบล้อมรอบชุมชน

2) สิ่งก่อสร้างที่อยู่อาศัย ความหลากหลายของบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ที่มีตั้งแต่เพิงพักพิง ชุมชนแออัด บ้านร้าง บ้านทรงไทย หมู่บ้านจัดสรร จนถึงบ้านพักขนาดใหญ่ วัดที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่ดั้งเดิมมีลักษณะศิลปะผสมผสานไทยรามัญ ตามชาติพันธุ์ท้องถิ่น รวมถึงโบราณสถาน เช่น ป้อมปู่เจ้าสมิงพรายและปืนใหญ่ ที่ยังคงตั้งอยู่บนพื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา

4.1.2.2 สิ่งแวดล้อมที่เป็นนามธรรม (Abstract Environment) เป็นสิ่งแวดล้อมที่ผู้วิจัยรับรู้ สัมผัสหรือได้ยิน จนเกิดเป็นความคิดขณะเดินสำรวจในชุมชน เสียงที่ได้ยินในขณะที่ทำการเดินสำรวจ ได้ก่อให้เกิดความรู้สึกต่างๆ มากมาย เช่น เสียงดนตรีปี่พาทย์จากวัดกลางสวนที่ตั้งไปทั่วบริเวณ ได้เสริมอารมณ์ความรู้สึกของความเก่าแก่และความขลังของพื้นที่ หรือเสียงรถทุกขนาดที่วิ่งสัญจรไปมา เกิดเป็นเสียงที่สร้างความรู้สึกถึงความเป็นเมืองที่โกลาหล หรือเสียงเครื่องจักรจากโรงงานอุตสาหกรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นเมืองอุตสาหกรรม หรือเสียงมวลของลมที่ทำให้ความรู้สึกถึงความโปร่งโล่งเบาสบาย เป็นต้น

4.2 การสร้างสรรค์งานศิลปะ

จากอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ มุมมองความคิดของผู้วิจัยจากการเดินสำรวจเมือง ในย่านชุมชนในเมืองอุตสาหกรรมริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยมีขั้นตอนต่อไปนี้

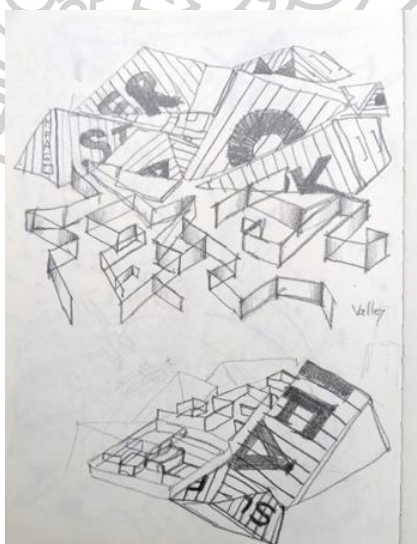
4.2.1 บันทึกแบบร่างจากการสำรวจข้อมูลสู่งานสร้างสรรค์

4.2.2 วิเคราะห์ภาพสัญลักษณ์

4.2.2 การสร้างสรรค์ผลงาน

4.2.1 บันทึกแบบร่างจากการสำรวจข้อมูลสู่งานสร้างสรรค์

ภายหลังจากที่ผู้วิจัยได้เดินสำรวจเมืองผ่านกระบวนการตรึงภาพ และใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เป็นเครื่องมือในการบันทึกแนวเส้นทางการเดินสำรวจ รวมถึงข้อมูลภาพและเสียงจากการสำรวจ กระบวนการต่อมาผู้วิจัยได้ถ่ายโอนข้อมูลทั้งหมดลงในคอมพิวเตอร์และทำการจัดเรียงข้อมูล รวมถึงนำข้อมูลเสียงที่บันทึกได้ มาถอดเป็นบันทึกข้อความถึงสิ่งต่างๆ ที่ได้สัมผัสจากการสำรวจ หลังจากนั้นจึงใช้เวลาทบทวนถึงประสบการณ์ทั้งหมดที่ได้รับจากการสำรวจ แล้วนำมาตีความถ่ายทอดเป็นบันทึกภาพร่างในรูปแบบแผนที่ไฮโคจีโอกราฟิกของตนเอง เพื่อทดลองค้นหาภาพสัญลักษณ์ รูปแบบและกลวิธีในการแสดงออกทางศิลปะ อีกทั้งยังได้ทำการวิเคราะห์และตีความสัญลักษณ์ในบันทึกภาพร่างจำนวน 9 ชิ้น เพื่อพัฒนาไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานจริงต่อไป ดังนี้

ภาพที่ 62 บันทึกภาพร่างชิ้นที่ 1

ที่มา: ภัทรพล บุญเผือก

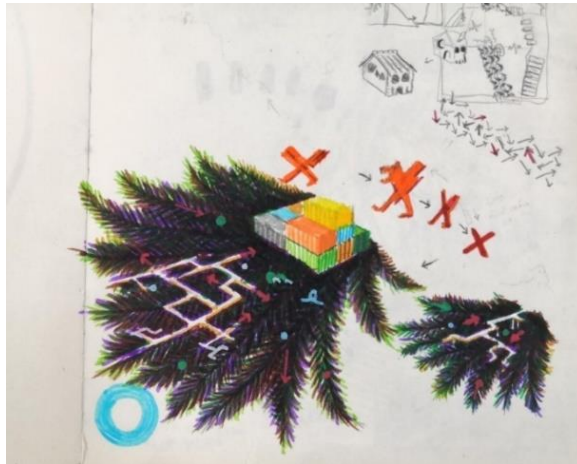
บันทึกภาพร่างขั้นที่ 1 เป็นภาพที่ผู้วิจัยได้แรงบันดาลใจมาจากการออกเดินสำรวจครั้งที่ 1 บริเวณละแวกบ้านที่ผู้วิจัยพักอาศัย จากภาพร่างแสดงให้เห็นถึงเส้นทางเล็กๆ ผ่านเส้นหยักพับตัดกันไปมาเหมือนเขาวงกตและนำสายตาเข้าสู่เส้นที่มีเหลี่ยมมุมรูปกล่องเล็กๆ จำนวนมากเพื่ออ้างอิงถึงความเป็นชุมชนที่แออัด ทั้งหมดถูกล้อมด้วยเส้นที่แสดงเหลี่ยมมุมที่ตัดทอนเพื่อเลียนแบบความเป็นภูเขา ซึ่งในที่นี้หมายถึงกฎเกณฑ์ของตู้คอนเทนเนอร์ที่เต็มไปด้วยตัวอักษรเพื่ออ้างความเป็นเจ้าของ ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นเจตนาที่จะสร้างภาพให้เป็นเหมือนดั่งหมู่บ้านที่อยู่ภายในหุบเขา (Valley) และเป็นสร้างมุมมองที่ดูน่าสะพรึง

ภาพที่ 63 บันทึกภาพร่างขั้นที่ 2

ที่มา: ณีกรรพล บุญเฟือก

บันทึกภาพร่างขั้นที่ 2 ภายหลังจากการถอดเทปการสำรวจ ผู้วิจัยเกิดจากความรู้สึกสนใจเสียงรบกวนรอบข้างที่ปะปนอยู่ในการบันทึก เป็นเสียงจากสภาพแวดล้อมที่หลากหลายแหล่งที่มา ทั้งเสียงนกร้อง เสียงสุนัขเห่า เสียงลม เสียงพาหนะ เสียงพูดคุย เสียงโรงงาน รวมไปถึงเสียงรบกวนที่ไม่สามารถแยกแยะได้ เสียงเหล่านี้จึงเป็นแรงบันดาลใจในการบอกเล่าสภาพแวดล้อมผ่านภาพกราฟิกของเสียง ที่มีทั้งรูปทรงและเส้นที่หยักแหลม เป็นคลื่น เป็นจุด เป็นเส้นอิสระ ทั้งหมดโอบล้อมประกอบกันเป็นรูปทรงนามธรรมแบบวงกลม เพื่อสื่อให้เห็นถึงเสียงต่างๆ ที่เข้ามาจากทุกทิศทุกทางล้อมรอบตัวผู้วิจัย

ภาพที่ 64 บันทึกภาพร่างชิ้นที่ 3

ที่มา: ณิชฐพล บุญเฟือก

บันทึกภาพร่างชิ้นที่ 3 เป็นการบันทึกจากการสำรวจครั้งที่ 2 แรงแบบตาลใจของภาพนี้ เกิดขึ้นบริเวณโซนโค้งไข่มุก เป็นทางโค้งก่อนไปสู่สะพานภูมิพล ฝั่งถนนปู่เจ้าสมิงพราย โดยภาพร่าง แสดงเส้นโครงข่ายเส้นทางเดินขนาดเล็กที่พาดทับป่าจากที่แบนราบก่อนนำเข้าไปสู่กึ่งตัวคอนเทนเนอร์หลากสีวางซ้อนกันอยู่ บันทึกภาพร่างชิ้นนี้ให้อารมณ์แฟนตาซี โดยเชื่อมโยงความทรงจำของผู้วิจัยในสมัยที่เคยได้สัมผัสพื้นที่แห่งนี้ในอดีต ซึ่งบริเวณนี้เคยเป็นป่าจากที่อุดมสมบูรณ์มาก เมื่อเวลาผ่านไป เริ่มมีการพัฒนาพื้นที่ มีโครงการตัดถนน มีความเจริญทางวัตถุเข้ามา พื้นที่ธรรมชาติ บริเวณนี้จึงเริ่มถูกรุกล้ำและถูกล้อมมากขึ้น จากป่าจากขนาดใหญ่ที่เคยอุดมสมบูรณ์ ถูกถางลงจนราบคาบในเวลาไม่นาน ก่อนกลายสภาพมาเป็นป่าคอนเทนเนอร์ในปัจจุบัน จุดสีและเส้นเล็กๆ รวมถึงลูกศรในภาพ จึงเปรียบเสมือนทิศทางของการแพร่กระจายเชื้อโรคโควิดที่เข้าไปแทนที่ธรรมชาติ

ภาพที่ 65 บันทึกภาพร่างชิ้นที่ 4

ที่มา: ณิชฐพล บุญเฟือก

บันทึกภาพร่างชิ้นที่ 4 ผลงานชิ้นนี้แสดงภาพของการถูกลบออก โดยเทียบเคียงกับการลบรูปภาพด้วยเครื่องมือตกแต่งภาพในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อเปรียบเทียบถึงป่าจากขนาดใหญ่ที่เคยอุดมสมบูรณ์อยู่ ณ พื้นที่แห่งนี้มาเป็นเวลานาน แต่เมื่อวันที่มีมนุษย์ต้องการใช้พื้นที่นี้ ก็เพียงแค่ระดมเครื่องจักรและแรงงานคนมาเพียงชั่วข้ามวัน ป่าจากทั้งหมดก็ถูกถางกลบลงอย่างง่ายดาย

ภาพที่ 66 บันทึกภาพร่างชิ้นที่ 5

ที่มา: ณีกรรพล บุญเฟือก

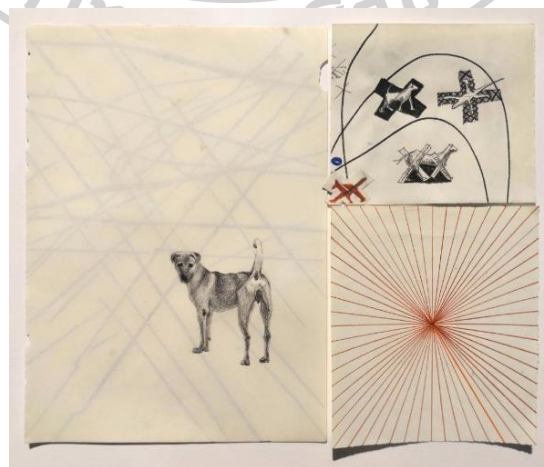
บันทึกภาพร่างชิ้นที่ 5 เป็นผลจากการเดินสำรวจครั้งที่ 2 ในพื้นที่ตำบลบางหญ้าแพรก ซึ่งผู้วิจัยมักพบแนวป่าจากดั้งเดิมหรือพืชพันธุ์พื้นถิ่นขึ้นอยู่ตามแนวเส้นทางระบายน้ำเสียที่ไหลมาจากบ้านเรือนชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรมละแวกนั้น ซึ่งพืชพันธุ์เหล่านี้บ้างก็เติบโตได้ดีในระบบระบายน้ำเสีย หลายต้นยังคงยืนหยัดเติบโตและปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ แต่อีกหลายต้นก็ตายลง ทิ้งซากให้กลายเป็นเพียงสิ่งปฏิญ์ในลำคลอง

ภาพที่ 67 บันทึกภาพร่างชิ้นที่ 6

ที่มา: ณัฐพล บุญเผือก

บันทึกภาพร่างชิ้นที่ 6 แสดงแนวคิดผ่านเส้นสีและลูกศรที่เรียงตัวกันอย่างต่อเนื่อง รุนแรง เพื่อให้เห็นถึงพลวัตอันแสนโกลาหลของการจราจรบนถนนขนาดมหึมาบริเวณนี้ ตัดกับภาพต้นมะพร้าวขนาดใหญ่ที่หักล้ม ซึ่งในอดีต มะพร้าว ถือเป็นพืชสวนประจำถิ่นของพื้นที่บริเวณนี้ ทั้งหมดเพื่อสื่อให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การคิดถึงและโหยหาอดีต (Nostalgia) และสังสรรค์แห่งความเปลี่ยนแปลง

ภาพที่ 68 บันทึกภาพร่างชิ้นที่ 7

ที่มา: ณัฐพล บุญเผือก

บันทึกภาพร่างชิ้นที่ 7 เมื่อผู้วิจัยเดินเข้าไปในพื้นที่และชุมชนที่ไม่คุ้นเคย สิ่งที่ผู้วิจัยมักพบอยู่เสมอ นั่นก็คือ สุนัข ไม่ว่าจะสุนัขนั้นจะอยู่ในบ้าน อยู่บนถนน อยู่ตัวเดียวหรืออยู่เป็นกลุ่ม ต่างก็ส่งผลกระทบต่ออารมณ์ทำให้ผู้วิจัยเกิดความกังวลและประหม่าทุกครั้งเมื่อผู้วิจัยเข้าไปอยู่ในระยะสายตาหรืออาณาเขตของสุนัข ซึ่งไม่อาจจะกะเนพื้นที่ทางกายภาพได้อย่างชัดเจน แต่ปรากฏชัดอย่างเพียงในความรู้สึก โดยในภาพแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 แสดงภาพของสุนัขยืนอยู่ตัวเดียวอย่างเด็ดเดี่ยว เหลียวมองเขม็งมาที่ผู้ชม ส่วนที่ 2 แสดงเส้นรัศมีที่ถูกขีดแผ่ออกจนเต็มกระดาด แขนงน้อยของอาณาเขตทางความรู้สึกที่ผู้วิจัยมีต่อสุนัข ส่วนที่ 3 แสดงเครื่องหมายกากบาทผสมกับภาพสุนัขที่ผู้วิจัยประดิษฐ์ขึ้น เพื่อสื่อความหมายถึง ทางนี้มีสุนัข(ดู)ห้ามผ่าน

ภาพที่ 69 บันทึกภาพร่างชิ้นที่ 8

ที่มา: ณัฏฐพล บุญเฟือก

บันทึกภาพร่างชิ้นที่ 8 ด้วยสภาพแวดล้อมที่ดูเหมือนหลุดเข้าไปอยู่ในป่ายุคโบราณ ในพื้นที่บางส่วนของตำบลบางด้วน กระตุ้นให้ผู้วิจัยข้ามเส้นความรู้สึกจากการเดินชื่นชมความงามในธรรมชาติ กลัปกลายเป็นความรู้สึกที่สัมผัสได้ถึงความลึกซึ้งและน่ากลัวของธรรมชาติ สัญชาตญาณการเอาตัวรอดเตือนว่าผู้วิจัยกำลังก้าวล่วงเข้าไปในอาณาเขตต้องห้าม ความรู้สึกเหล่านี้จึงถูกถ่ายทอดออกมาผ่านภาพร่างที่แสดงบรรยากาศที่มีดครีมปกคลุมด้วยป่าไม้และพืชพันธุ์นานาชนิด แอบซ่อนด้วยภาพหัวกะโหลกมนุษย์ เพื่อแสดงนัยของความน่ากลัวและการเตือนภัย

ภาพที่ 70 บันทึกภาพร่างขึ้นที่ 9

ที่มา: อนุรักษ์พล บุญเฟือก

บันทึกภาพร่างขึ้นที่ 9 ผู้วิจัยได้ทำการทดลองแสดงแผนที่ไฮโดรจีโอกราฟิกที่ซับซ้อนผ่านการพับกระดาษ เพื่อทดลองหาความเป็นไปได้ในการสร้างรูปทรงที่ดึงดูด แปลกตา และสามารถแสดงเนื้อหาข้อมูลจากการบันทึกภาคสนามที่เต็มไปด้วยความซับซ้อนและทับซ้อนกันทั้งภาพจากความเป็นจริงและภาพความทรงจำ หรือสามารถแสดงความหลากหลายทั้งทางกายภาพของพื้นที่และอารมณ์ที่เกิดขึ้นจากการเดินสำรวจไปพร้อมกัน อีกทั้งการพับกระดาษยังสามารถ อ้างถึงรูปแบบการใช้งานแผนที่แบบดั้งเดิมที่จะต้องพับเก็บหรือคลี่ออกมาใช้งาน รวมถึงแนวรอยพับกระดาษที่หยักไปมา อาจเปรียบได้กับการตัดทอนให้เป็นนามธรรมของเส้นทางที่ลดเลี้ยว ขอบมุมที่แข็งและชัดเจนยังสื่อถึงนัยของขอบเขตสิ่งปลูกสร้าง เช่น โรงงานอุตสาหกรรม ลานวางตู้คอนเทนเนอร์ ที่อยู่อาศัย หรืออาณาเขตพื้นที่ในธรรมชาติ ลูกศรสีต่างๆ แสดงถึงการเดินผ่านเข้าไปในพื้นที่ที่ไม่อาจคาดเดาได้

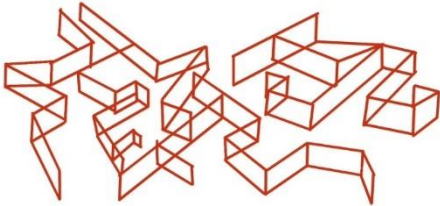
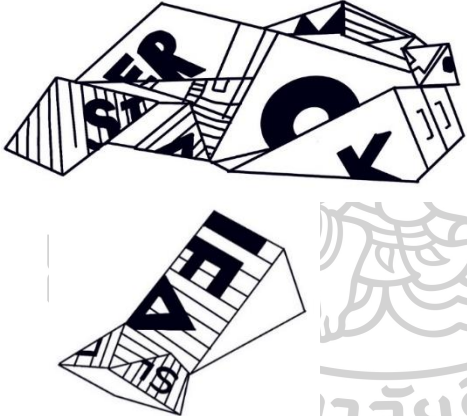
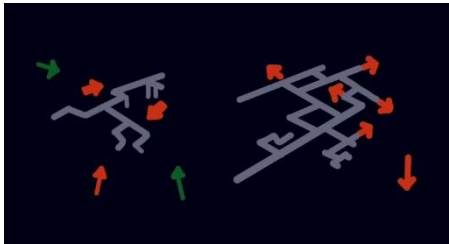
4.2.2 วิเคราะห์ภาพสัญลักษณ์

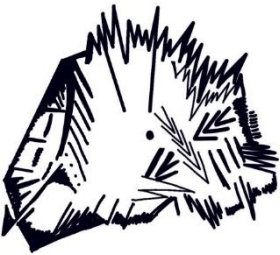

จากการวิจัยเรื่องไฮโดรจีโอกราฟิก อาร์ต ของย่านชุมชนในเมืองอุตสาหกรรมริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อมุมมองความคิดของผู้วิจัยผ่านการเดินสำรวจเมืองและ

สะท้อนไปสู่การสร้างสรรคงานศิลปะ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลออกมาเป็นภาพสัญลักษณ์และความหมายตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นภาพสัญลักษณ์และความหมาย

ลำดับ	ภาพสัญลักษณ์	ความหมาย
1		เส้นทางที่สลับซับซ้อน เขาวงกต
2		ตู้คอนเทนเนอร์ โรงงานอุตสาหกรรม ความเป็นเมืองอุตสาหกรรม
3		เส้นทาง ทิศทางของการเดิน

4		เสียง คลื่นเสียง เสียงรบกวน
5		การจรรजर ความไกลาหล พื้นที่พลวัตสูง
6		ป่าโบราณ ต้นไม้ พืชพันธุ์พื้นถิ่น ธรรมชาติ
7		จิตวิญญาณ ความน่ากลัว การเตือนภัย

8		ทางระบายน้ำ น้ำเสีย สิ่งเป็นพิษ
9		การลบ การถาง พื้นที่ว่าง การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
10		ห้ามผ่าน มีสุนัข สุนัขดุ

11		สุนัข เจ้าถิ่น
12		รัศมี อาณาเขต

4.2.3 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

จากที่ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดจากการสำรวจภาคสนาม มาวิเคราะห์และตีความผ่านบันทึกแบบร่างในรูปแบบแผนที่ไซโคจีโอกราฟิกเฉพาะตน และได้ทำการวิเคราะห์ภาพสัญลักษณ์และความหมาย หลังจากนั้นผู้วิจัยนำผลที่ได้ทั้งหมดมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะไซโคจีโอกราฟิก อาร์ต ที่มีรูปแบบเฉพาะตน จำนวน 6 ชุด รวมจำนวน 9 ชิ้น ดังต่อไปนี้

ผลงานสร้างสรรค์ชุดที่ 1 Portfolio 2023 เป็นผลงานสร้างสรรค์ด้วยเทคนิคภาพพิมพ์คอลลากราฟ (Collagraph) และคาร์โบรันดัม (Carborundum) จำนวน 3 ชิ้น ดังนี้

ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อผลงาน “Turbine” ผลงานชิ้นนี้แสดงออกด้วยรูปทรงนามธรรมที่คล้ายกับใบพัดของเรือหรือเครื่องจักร ภายในรูปทรงที่มีด้าปรากฏเส้นตารางที่ถูกบิดหมุนเพื่อสร้างทิศทางที่ลื้อไปกับรูปทรง ภายในปรากฏช่องว่างสีขาวที่มีขนาดเล็กใหญ่ต่างกันคล้ายกับชิ้นส่วนที่หลุด

กระจาย ทั้งหมดนี้เพื่อสื่อถึงพลวัตของพื้นที่ตำบลบางหญ้าแพรกที่ส่วนใหญ่ขับเคลื่อนด้วยภาคอุตสาหกรรม ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายบางอย่างแก่พื้นที่นี้ได้

ภาพที่ 71 Turbine, 2023. Carborundum and Collagraph. 16.5 x 16.3 cm.

ที่มา: ณัฐพล บุญเผือก

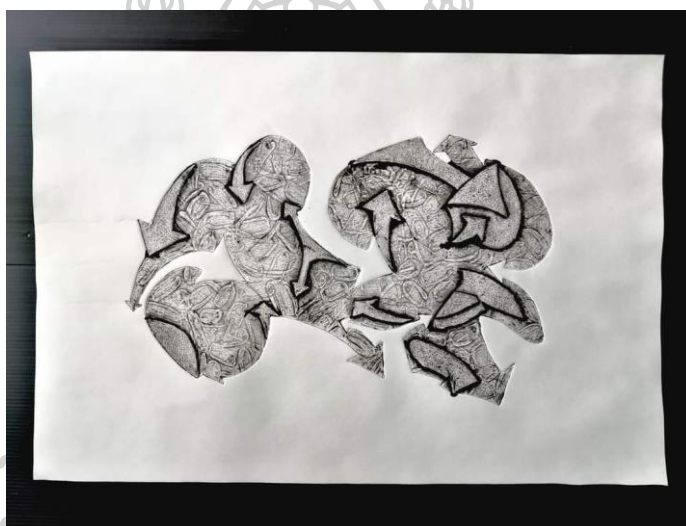
ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อผลงาน “Clear” ผลงานชิ้นนี้แสดงสัญญาณของการลบออกและขีดฆ่ากากบาท โดยพัฒนารูปแบบและเนื้อหาจากบันทึกภาพร่างชิ้นที่ 4 แต่นำมาสกัดให้เป็นภาพนามธรรมที่สื่อสารความรู้สึกที่ดิบและตรงไปตรงมา ผ่านกระบวนการทำแม่พิมพ์ที่ใช้การขูดและปาดน้ำหนักออกอย่างรวดเร็ว เพื่อแสดงถึงการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลายพื้นที่ที่ทำการสำรวจ

ภาพที่ 72 Clear, 2023. Carborundum print. 21.8 x 29.2 cm.

ที่มา: ณัฐพล บุญเผือก

ผลงานชิ้นที่ 3 ชื่อผลงาน “Dérive” ผลงานชิ้นนี้ผู้วิจัยสร้างแม่พิมพ์ขึ้นโดยปราศจากแบบร่าง ใช้เพียงสัญชาตญาณ การค้นสดและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในการทำแม่พิมพ์เพียงเท่านั้น ในภาพแสดงสัญลักษณ์ลูกศรที่ซ้อนทับกันไปมา โดยไม่แสดงว่าจุดไหนเป็นจุดเริ่มต้นหรือจุดจบ เพียงแค่แผ่รัศมีของลูกศรออกไปให้ทั่วรูปทรงนามธรรมที่อิสระแต่มีขอบเขตที่ชัดเจน มีการดึงเอาพื้นที่ว่างแบบลบ (Negative space) โดยรอบเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของรูปทรงอิสระ ผ่านการใช้สัญลักษณ์ของลูกศร ทั้งหมดนี้เพื่อแสดงถึงสภาวะความรู้สึกของผู้วิจัยในขณะทำการเดินสำรวจ เพราะในขณะเดินสำรวจโดยปราศจากการกำหนดเส้นทางหรือจุดหมายนั้น ทำให้ผู้วิจัยไม่อาจล่วงรู้ได้เลยว่าจะพบเจอกับสถานที่หรือเหตุการณ์อะไรบ้าง ซึ่งให้ทั้งประสบการณ์ที่ตื่นเต้นและกังวลไปพร้อมกัน

ภาพที่ 73 Dérive, 2023. Collagraph. 56 x 38 cm.

ที่มา: ภัฏฐพล บุญเผือก

โดยสรุปผลงานสร้างสรรค์ชุดที่ 1 ที่ชื่อว่า Portfolio 2023 ทั้ง 3 ชิ้นนั้น ผู้วิจัยกำลังทดลองค้นหาความเป็นไปได้ในการแสดงออกด้วยแนวเรื่องนี้ ผ่านการใช้เทคนิคภาพพิมพ์ซึ่งผู้วิจัยมีประสบการณ์และความชำนาญมาก่อน และทดลองแสดงออกในรูปแบบที่เป็นนามธรรมมากกว่าตอนทำบันทึกแบบร่าง เพื่อมุ่งหมายไปที่ผลของอารมณ์มากกว่าเนื้อหา

ผลงานสร้างสรรค์ชุดที่ 2 Rise and Fall เป็นผลงานสร้างสรรค์ซึ่งประกอบไปด้วยผลงาน 2 ชิ้น ได้แก่ Rise (ภาพทางด้านซ้าย) และ Fall (ภาพทางด้านขวา) โดยผลงานชุดนี้ถูกพัฒนา

รูปแบบมาจากบันทึกภาพร่างชิ้นที่ 6 และเนื้อหาจากบันทึกภาพร่างชิ้นที่ 5 โดยผู้วิจัยมีเจตนาในการเลือกแสดงออกด้วยเทคนิคภาพพิมพ์แกะไม้ในผลงานชิ้นนี้ เพื่อใช้ประโยชน์จากแม่พิมพ์ไม้ชิ้นเดียวกัน แต่เมื่อหันเหลี่ยมมุมของแม่พิมพ์ที่แตกต่างกันและใช้สีหมึกพิมพ์ที่แตกต่างกันก็จะได้ผลงานภาพพิมพ์คนละชิ้นกัน แต่ยังคงมีรูปแบบที่สัมพันธ์กัน โดยภาพรวมของรูปทรงในผลงานชุดนี้จะแสดงเหลี่ยมมุมที่ประหลาด ลึกสั้นและไม่ลงรอย โดยผู้วิจัยต้องการสื่อถึงบริบทของความเป็นเมือง ต้นไม้ในภาพ “Rise” ทางด้านซ้าย แสดงรูปต้นมะพร้าวสีเขียวที่หักงอบริเวณลำต้น แต่ก็ยังตั้งชูยอดและใบต่อไปได้ โดยมีพื้นหลังเป็นภาพมะพร้าวที่หักโค่นอยู่ เพื่อสื่อถึงสิ่งมีชีวิตในธรรมชาติที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ ย่อมมีชีวิตรอดและเติบโตต่อไปได้ ส่วนภาพ “Fall” ทางด้านขวา แสดงรูปต้นมะพร้าวสีน้ำตาลที่หักงอบริเวณลำต้นเช่นเดียวกัน แต่ไม่สามารถตั้งชูยอดและใบต่อไปได้ ภาพพื้นหลังแสดงภาพใบมะพร้าวที่กำลังร่วงลงพร้อมกับตัวเลข 0 - 9 กระจายตามทิศทางของเส้นนำสายตาและลูกศร เพื่อสื่อให้เห็นถึงสิ่งมีชีวิตในธรรมชาติที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ ย่อมไม่สามารถมีชีวิตรอดเพื่อเติบโตต่อไปได้อีก ทำได้เพียงแค่ออให้หมดเวลาของชีวิตลงเท่านั้น

ภาพที่ 74 **Rise and Fall**, 2023. Woodcut. 38 x 27.7 cm. (Rise) & 38 x 28 cm. (Fall)

ที่มา: ณีฐพล บุญเผือก

หลังจากที่ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ผลงานผ่านเทคนิคภาพพิมพ์ในผลงานทั้ง 2 ชุดที่กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น ผู้วิจัยพบปัญหาจากการแสดงออกด้านเนื้อหาที่ไม่ตรงไปตรงมา เพราะกระบวนการทำ

แม่พิมพ์และการพิมพ์มีขั้นตอนจำนวนมากและใช้เวลานานเกินไป ไม่สามารถสื่อสารเนื้อหาและความรู้สึกได้รวดเร็วและตรงไปตรงมาเหมือนการวาดเส้นหรืองานจิตรกรรม ดังนั้นผลงานศิลปะต่อจากนี้ ตั้งแต่ชุดที่ 3 - 6 ผู้วิจัยจะเปลี่ยนมาแสดงออกด้วยเทคนิคจิตรกรรมสีอะคริลิกบนกระดาษพับ โดยมีรายละเอียดของผลงานดังต่อไปนี้

ผลงานสร้างสรรค์ชุดที่ 3 Lost in alley จำนวน 1 ชิ้น เป็นการพัฒนารูปแบบและเนื้อหาจากบันทึกภาพร่างชิ้นที่ 1 ชิ้นที่ 4 และชิ้นที่ 9 ซึ่งผู้วิจัยพบว่าเทคนิคการพับกระดาษสามารถตอบโจทย์ เนื้อหาที่ต้องการแสดงออกให้เห็นถึงความสลับซับซ้อนและการทับซ้อนกันของพื้นที่และความรู้สึกที่มีต่อพื้นที่ ผลงานแสดงภาพเหลี่ยมมุมขนาดใหญ่เล็กทับซ้อนกันอย่างแออัด บางส่วนของเหลี่ยมมุมอ้างอิงถึงตู้คอนเทนเนอร์จากหลายบริษัทที่มีอยู่จริงในพื้นที่ตำบลบางหญ้าแพรก เหลี่ยมมุมสีเขียวและสีเทาดำหลากน้ำหนกหลายขนาด อ้างถึงโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่นี้ที่หลายโรงงานมักมีเฉดสีเช่นนี้ ใจกลางของภาพแสดงลวดลายตารางสีเขียวสะท้อนแสงและสีเทา โดยอ้างอิงพื้นที่ว่างที่เกิดจากการถูกลบออกไป เหลี่ยมมุมสีเทาเริ่มขอบบนและล่างของภาพถูกระบายทับด้วยภาพลายเส้นสีดำรูปป่าจากและต้นมะพร้าว อีกทั้งผลงานชิ้นนี้ผู้วิจัยมีเจตนาที่จะไม่กำหนดว่าด้านใดเป็นด้านบนหรือด้านล่าง ดังนั้นผลงานชิ้นนี้จึงสามารถมองได้เป็นวงกลมมาจากทุกมุม ทั้งหมดนี้เพื่อสื่อให้เห็นถึงการโอบล้อมของอิทธิพลจากสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น สภาพความแออัดของสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่ รวมถึงการแทรกแซงและรุกรานพื้นที่ธรรมชาติ

ภาพที่ 75 Lost in alley, 2004. สีอะคริลิกบนกระดาษพับ. 75 x 68 cm.

ที่มา: ภัฏฐพล บุญเผือก

ภาพที่ 76 มุมมองหลากหลายของผลงาน Lost in alley
 ที่มา: อนุรักษ์ บัญเฟือก

ผลงานสร้างสรรค์ชุดที่ 4 Pioneer จำนวน 1 ชิ้น เป็นผลงานที่พัฒนารูปแบบต่อจาก “Lost in alley” แต่นำเสนอเนื้อหาและมุมมองที่แตกต่างกัน ผลงาน “Pioneer” เป็นการนำเสนอ มุมมองที่มีต่อพื้นที่ที่ทำการสำรวจและความทรงจำเดิมที่มีต่อพื้นที่นั้น ในภาพแสดงภาพลายเส้นของ ป่าจากบนระนาบสีเขียวสะท้อนแสง โดยอ้างอิงฉากกรีนสกรีน (Green screen) ที่สามารถซ่อนหรือ แทนที่ด้วยสิ่งอื่นได้อย่างรวดเร็ว ทั้งยังถูกพาดทับด้วยเส้นคลื่นที่แสดงสัญญาณของการถูกลบอย่างรวดเร็วเข้าไปอีก ปลายเส้นคลื่นด้านขวาปรากฏภาพเรือขนส่งสินค้าที่พบเห็นได้ทั่วไปในแม่น้ำเจ้าพระยา เพราะในพื้นที่ตำบลบางหญ้าแพรกที่ติดริมแม่น้ำเจ้าพระยานั้น มักใช้เป็นท่าเทียบเรือขนส่งสินค้า ด้านบนและด้านล่างของผลงาน ปกคลุมไปด้วยเหลี่ยมมุมบางส่วนของตู้คอนเทนเนอร์ที่ดำเนินกิจการบนพื้นที่แห่งนี้และเป็นเสมือนหนึ่งใน Pioneer หรือ ผู้บุกเบิก ที่ได้แผ้วถางให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างมากบนพื้นที่แห่งนี้ แต่ก็ไม้อาจจะแผ้วถางความทรงจำในอดีตของผู้วิจัยที่มีต่อพื้นที่นี้ไปได้

ภาพที่ 77 Pioneer, 2004. สีอะคริลิคบนกระดาษพับ. 74 x 57 x 10 cm.

ที่มา: ภัทรพล บุญเผือก

ผลงานสร้างสรรค์ชุดที่ 5 Sand dune จำนวน 1 ชิ้น ผลงานชุดนี้มีการพัฒนารูปแบบและเนื้อหาจากบันทึกภาพร่างชิ้นที่ 7 ผสมผสานกับกลวิธีการแสดงออกในผลงานชุดก่อนหน้า โดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากการเดินสำรวจในพื้นที่ตำบลบางหัวเสือ บริเวณโค้งท่าทราย ที่ผู้วิจัยมีความประทับใจในสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ดูเหนือจริง ผนวกกับการได้พบกับกลุ่มสุนัขเลี้ยงและสุนัขจรจัดอยู่ปะปนกันเป็นกลุ่มใหญ่เล็ก จำนวนกว่าหลายสิบตัวในบริเวณเดียวกัน ซึ่งถือว่าเป็นสถานการณ์ที่ผู้วิจัยพบเจอกับสุนัขมากที่สุดตลอดการสำรวจ โดยผลงาน Sand dune แสดงภาพบรรยากาศของเนินทรายที่ดูแห้งแล้งเว้งว่างอย่างกับทะเลทรายในจิตรกรรมแนวเหนือจริง รถแบ็คโฮที่จอดนิ่ง แสดงนัยของการหยุดพักจากการทำงานที่หนักหน่วง บางส่วนของผลงานมีความตั้งใจไม่ระบายสี โดยปล่อยให้มันเป็นพื้นสีขาวของเนื้อกระดาษ เพื่อสื่ออารมณ์ถึงความรู้สึกโปร่งโล่งสบายและการละวาง ภาพสัญลักษณ์สุนัข 5 ตัว ที่เป็นเสมือนผู้พิทักษ์เนินทราย ได้แสดงตัวออกในรูปแบบเหมือนจริง กำลังแสดงอาการที่แตกต่างกัน มีทั้งเห่าหอน ยืนนิ่ง หรือกำลังเดินลาดตระเวนแบบไม่ไว้วางใจ แต่สายตาทุกคู่กลับพร้อมใจจ้องมองออกมาในทิศทางเดียวกันอย่างไม่ไว้วางใจ พื้นที่รอบตัวสุนัขแสดงสัญลักษณ์ของพื้นที่ว่างที่ถูกกลบออก เพื่อแสดงนัยแห่งอาณาเขตปลอดภัยระหว่างเจ้าถิ่นและผู้มาเยือนเช่นผู้วิจัย

ภาพที่ 78 Sand dune, 2004. สีอะคริลิคบนกระดาษพับ. 68 x 60 cm.

ที่มา: ณัฐพล บุญเผือก

ผลงานสร้างสรรค์ชุดที่ 6 The Forest Spirit จำนวน 1 ชิ้น เป็นผลงานที่พัฒนารูปแบบและเนื้อหาจากบันทึกแบบร่างชิ้นที่ 8 ร่วมกับการใช้กลวิธีเดียวกันกับผลงานในชุดก่อนหน้า โดยได้แรงบันดาลใจมาจากการเดินสำรวจพื้นที่ในตำบลบางด้วน บริเวณป่าจากขนาดใหญ่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งน่าจะเป็นพื้นที่ที่ทำให้ผู้วิจัยรับรู้ถึงจิตวิญญาณที่น่าเกรงขามที่มีอยู่ในธรรมชาติ เพราะด้วยสภาพแวดล้อมของพื้นที่นี้ที่เหมือนเดินหลุดเข้าไปในป่ายุคโบราณ ความรู้สึกที่ได้รับจึงข้ามเส้นจากการเดินชื่นชมความงามของธรรมชาติ กลับกลายเป็นความรู้สึกถึงความน่ากลัวของธรรมชาติ อีกทั้งเส้นทางเดินเป็นไม้ระแนงที่ชำรุดผุพัง รวมไปถึงการถูกยุง แมลงและมดรุมกัด ยิ่งกระตุ้นให้เกิดความกังวลใจต่อความไม่ปลอดภัยและต้องเพิ่มความระมัดระวังตัวในการเดินมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเสียงการเคลื่อนไหวที่ไม่สามารถระบุตำแหน่งได้อย่างชัดเจน ซึ่งอาจเป็นเสียงการเคลื่อนไหวของสัตว์เลื้อยคลานที่แอบซ่อนอยู่ในรกในพง ประสบการณ์ทั้งหมดนี้ถูกประมวลมาไว้ในผลงาน The Forest Spirit ซึ่งยังคงใช้เทคนิคการระบายสีอะคริลิคบนกระดาษพับ ซึ่งง่ายต่อการสร้างรูปทรงใหม่และยังสามารถสื่อถึงเรื่องความสลับซับซ้อนหรือการซ่อนตัวอยู่ในส่วนที่พบได้ ในภาพแสดงลายเส้นของกลุ่มใบจาก

ขนาดเล็กใหญ่ทับซ้อนกันอยู่อย่างหนาแน่น บริเวณความมืดกลางภาพแอบตัวเงินตัวทองเอาไว้ให้เห็นเพียงหาง ส่วนหัวและลำตัวหลบเข้าสู่มุมกระดาดผ่นน้ำหนักवाद้าที่เอียงตกลงมากลางภาพ สื่อถึงแสงสว่างที่ลอดผ่านเข้ามาในป่าจากที่มีดทับ เกิดเงารูปหัวกะโหลกที่แสดงสัญลักษณ์ของจิตวิญญาณธรรมชาติที่น่ากลัว ส่วนนกยางสีขาวที่โฉบบินออกมาจากป่าจากสีทองแดง เป็นสัญลักษณ์ของจิตวิญญาณธรรมชาติที่งดงาม ซึ่งภาพนกยางที่โฉบบินออกมาจากป่าจากนั้น มาจากสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในขณะที่ผู้วิจัยกำลังทำการเดินสำรวจในพื้นที่แห่งนี้

ภาพที่ 79 The Forest Spirit, 2004. สีอะคริลิคบนกระดาดผ่น. 71 x 85 cm.

ที่มา: ณิชกุล บัญเฝือก

จากอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่ผู้วิจัยได้สัมผัสผ่านการเดินสำรวจย่านชุมชนในเมืองอุตสาหกรรมริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดสมุทรปราการ ได้จุดประกายมุมมองความคิดให้แก่ผู้วิจัย และนำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีเนื้อหาและรูปแบบเฉพาะตน โดยผลงานศิลปะทั้ง 6 ชุด จำนวน 9 ชิ้นนั้น เป็นเสมือนการฉายภาพประสบการณ์ที่ได้รับจากการเดินสำรวจ

และการตีความประสบการณ์ที่ได้รับนั้นให้กลายเป็นภาพผลงานศิลปะ โดยผลงานสร้างสรรค์ชุดที่ 1 ผู้วิจัยได้ทดลองและหาความเป็นไปได้ในการแสดงออก ผ่านกระบวนการทำงานภาพพิมพ์ที่ตนเองถนัด ทดลองสกัดตัดทอนเนื้อหาและรูปแบบการแสดงออกให้ไปสู่ความเป็นนามธรรม โดยหลงเหลือไว้เพียงเค้าโครงของภาพสัญลักษณ์ เช่น ลูกศร การลบออกและพื้นที่ว่าง เพื่อมุ่งผลไปที่อารมณ์และความรู้สึกที่ตรงไปตรงมาในผลงานเท่านั้น ผลงานสร้างสรรค์ชุดที่ 2 ยังคงเป็นการทำงานด้วยเทคนิคภาพพิมพ์เช่นเคย แต่มุ่งเน้นไปที่เนื้อหาและการนำเสนอรูปทรงที่เปรียบเทียบเปรียบเทียบมากขึ้น ภายหลังจากการสร้างสรรคผลงานทั้ง 2 ชุดผ่านไป ผู้วิจัยพบปัญหาด้านกลวิธีในการแสดงออกทางศิลปะที่ไม่สามารถโต้ตอบได้อย่างตรงไปตรงมา เพราะกระบวนการทำภาพพิมพ์มีขั้นตอนและใช้เวลามากเกินไป หลังจากนั้นผลงานสร้างสรรค์ตั้งแต่ชุดที่ 3 - 6 ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนมาแสดงออกด้วยเทคนิคจิตรกรรมสีอะคริลิกบนกระดาษพับ ซึ่งสามารถแก้ปัญหาข้างต้นได้ และกลวิธีนี้ยังสัมพันธ์สอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการแสดงออก ที่มีทั้งความสลับซับซ้อน ทับซ้อน หลบซ่อนและเปิดเผย กลวิธีนี้สามารถตอบโจทย์เนื้อหาที่ผู้วิจัยต้องการสื่อสารได้ตรงมากที่สุด อีกทั้งรูปแบบของภาพในการแสดงออกนั้นได้เปลี่ยนมาใช้ทั้งรูปแบบที่เหมือนจริง ซึ่งสามารถสื่อสารเนื้อหา เรื่องราวและอารมณ์ความรู้สึกได้มากขึ้น ผสมผสานไปกับการใช้ภาพสัญลักษณ์ เพื่อแสดงถึงเนื้อหาที่เป็นนามธรรมหรือเรื่องราวที่ต้องใช้การตีความมากขึ้น โดยทั้ง 2 รูปแบบนี้จะปรากฏอยู่ในผลงานสร้างสรรค์ของผู้วิจัยเสมอ

บทที่ 5

บทสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องไฮโคจิโกราฟิก อาร์ต ของย่านชุมชนในเมืองอุตสาหกรรมริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อมุมมองความคิดของผู้วิจัย ผ่านการเดินทางสำรวจเมืองและสะท้อนไปสู่การสร้างสรรค์งานศิลปะ โดยผู้วิจัยศึกษาข้อมูลด้านเอกสารเกี่ยวกับทฤษฎีไฮโคจิโกราฟี ศิลปินร่วมสมัยที่ได้รับอิทธิพลในการสร้างสรรค์จากแนวคิดเรื่องไฮโคจิโกราฟี และการเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อนำมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ทั้งหมดสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

- 5.1 สรุปผลการศึกษา
- 5.2 อภิปรายผลงานสร้างสรรค์
- 5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากการสำรวจและศึกษาข้อมูลที่ใช้ในการสร้างสรรค์ไฮโคจิโกราฟิก อาร์ต ผู้วิจัยได้นำกระบวนการดริฟท์ โดยมี กียู เออร์เนสต์ เดบอर्ड (Guy-Ernest Debord) ผู้ก่อตั้งองค์กร Letterist Inter-national และ Situationist International และเป็นผู้นิยามความหมายการดริฟท์ว่า “เป็นเทคนิคในการเดินอย่างรวดเร็วผ่านสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย เกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมการเล่นอย่างสร้างสรรค์ และการตระหนักรู้ถึงผลกระทบของไฮโคจิโกราฟี และด้วยเหตุนี้ จึงค่อนข้างแตกต่างจากแนวคิดดั้งเดิมของการเดินทาง (Journey) หรือการเดินเล่น (Stroll) ซึ่งเทคนิคการเดินผ่านเมืองและภูมิทัศน์อย่างรวดเร็ว โดยปล่อยให้บรรยากาศของภูมิทัศน์ สถาปัตยกรรมโดยรอบและสถานการณ์เฉพาะหน้า ดึงดูดให้เกิดการเดินทางโดยไม่ต้องมีการวางแผนเส้นทางล่วงหน้าไว้ก่อนซึ่งเป้าหมายสูงสุดของการเดินด้วยเทคนิคนี้คือ การได้นำพาตนเองไปสัมผัสกับประสบการณ์แปลกใหม่ในเมืองอย่างแท้จริง เป็นการฝึกสังเกตผลกระทบของสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่มีต่อจิตใจ อารมณ์และพฤติกรรม ซึ่งจะเชื่อมโยงไปสู่อิทธิพลทางความรู้สึกและความคิด การเดินด้วยเทคนิคนี้ นำเสนอวิธีการวิจัยที่เป็นเอกลักษณ์ทั้งเชิงพื้นที่และเชิงเวลา เป็นการสำรวจเพื่อการสร้างสรรค์ตีความปรากฏการณ์ของการเดินโดย “สื่อสาร” กับสภาพแวดล้อมในพื้นที่รอบตัว

การดริฟท์เพื่อสำรวจไฮโคจิโกราฟีของเมือง โดยศิลปินกลุ่มชิทชูเออซันนิสท์นั้น จะถูกนำเสนอออกมาในรูปแบบของ “แผนที่ไฮโคจิโกราฟิก” ซึ่งเป็นการทำแผนที่ที่ไม่ได้มุ่งเน้นความถูกต้องเชิงภูมิศาสตร์หรือมีรูปแบบการนำเสนอที่มีแบบแผนตายตัว แต่เป็นแผนที่ที่สร้างขึ้นในรูปแบบเฉพาะบุคคล เพื่อสื่อสารหรือสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบทางอารมณ์และความรู้สึกผลจากการศึกษา

พบว่าศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยโดยใช้กระบวนการสำรวจเมืองนี้ และนำเสนอในเนื้อหา รูปแบบ และกลวิธีที่หลากหลายและแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

แผนที่ไซโคจีโอกราฟิก ของ กิย เดบอर्ड (Guy Debord) เป็นลักษณะของภาพตัดปะเชิงทดลอง แสดงลูกศร ที่มีความหมายทิศทางของผู้เดิน (Drifter) ซึ่งเชื่อมโยงความเป็นเอกภาพของบรรยากาศที่แตกต่างกัน ภาพแผนที่เมืองปารีสที่ถูกตัดแบ่งพื้นที่ที่เคยเชื่อมโยงกันให้แยกออกจากกัน ระยะห่างทางจิตใจระหว่างพื้นที่เหล่านี้ ถูกแสดงให้เห็นผ่านการกระจายชิ้นส่วนของแผนที่ การเดินเตร่ การปล่อยให้ตัวเองเดินอย่างล่องลอย จะทำให้แต่ละคนสามารถค้นพบเอกภาพของสภาพแวดล้อมในเมืองหนึ่งๆ ได้ เมื่อแนวคิดเรื่องไซโคจีโอกราฟฟีและทฤษฎีของการดริฟท์ได้ถูกเผยแพร่ออกไป ศิลปินร่วมสมัยหลายท่านได้รับอิทธิพลจากแนวคิดดังกล่าวเพื่อมาสร้างสรรค์ผลงาน ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าเพื่ออ้างอิงตัวอย่างศิลปินร่วมสมัยจำนวน 6 คน ได้แก่ ฟรันทซ์ แอคเคอร์แมนน์ (Franz Ackermann) จูลี เมท์เรตู (Julie Mehretu) เจเน็ต คาร์ดิฟฟ์ และ จอร์จ เบอรัสมิลเลอร์ (Janet Cardiff and George Bures Miller) อินเวเดอร์ (Invader) ฤกษ์ฤทธิ ติระวนิช (Rirkrit Tiravanija) และดัสติน เยลลิน (Dustin Yellin) ซึ่งทั้ง 6 คน ล้วนอ้างอิงแนวคิดเรื่องไซโคจีโอกราฟฟีว่าให้อิทธิพลส่วนหนึ่งในการสร้างผลงานศิลปะร่วมสมัยของตน แต่นำมาแสดงในเนื้อหา รูปแบบ กลวิธีที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

จากการศึกษาค้นคว้ากระบวนการสร้างสรรค์ของศิลปินร่วมสมัยที่กล่าวมาข้างต้น เป็นการยืนยันวิธีการสำรวจเมืองด้วยกระบวนการดริฟท์ หรือการเดินอย่างล่องลอย โดยปราศจากการกำหนดจุดหมายที่แน่นอน สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ศิลปินคิดและสร้างสรรค์ผลงานออกมาได้อย่างหลากหลาย สะท้อนให้เห็นมุมมองทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ ความงาม หรือความเคลื่อนไหวของพื้นที่ไปสู่บริบทการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆของเมือง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงนำกระบวนการดังกล่าวมาเป็นแรงบันดาลใจในการเก็บข้อมูลภาคสนาม เพื่อนำมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของตนเอง โดยมีข้อสรุปที่ได้จากการภาคสนามดังนี้

ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการดริฟท์ เพื่อเป็นการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกพื้นที่เพื่อการเดินสำรวจแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้คือ พื้นที่ต่อเนื่อง 4 ตำบลของจังหวัดสมุทรปราการ อันได้แก่ อำเภอพระประแดง ประกอบด้วยตำบลบางหญ้าแพรก และตำบลบางหัวเสือ อำเภอเมืองสมุทรปราการ ประกอบด้วย ตำบลบางโปรง และตำบลบางด้วน โดยผู้วิจัยใช้กระบวนการดริฟท์เพื่อการเดินสำรวจ 4 ครั้ง โดยมีประเด็นเพื่อประกอบการบันทึก ได้แก่ วันที่ทำการสำรวจ ระยะทางที่ทำการสำรวจ เวลาในการสำรวจ เส้นทาง การเดินสำรวจ ลักษณะทางกายภาพโดยรวมของการเดินสำรวจ และอารมณ์ที่สัมผัสรวมถึงความรู้สึกที่ได้รับจากการเดินสำรวจพื้นที่ และหลังจากการสำรวจผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์อิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ โดยแบ่งขอบเขตพื้นที่ตามมุมมองความคิดของผู้วิจัย ผ่านการสำรวจ

เมืองสามารถ โดยแบ่งออกเป็น 1) อิทธิพลสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่เกิดขึ้นเองธรรมชาติ และ 2) อิทธิพลสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่มนุษย์สร้างขึ้น ต่อมาผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ทัศนภาพ จัดทำบันทึกภาพร่างในรูปแบบของแผนที่ไฮโดรโอกราฟิกเฉพาะตน และทำการวิเคราะห์ภาพสัญลักษณ์ จากบันทึกภาพร่างเหล่านั้นออกมาได้ 12 ภาพสัญลักษณ์ และนำไปใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ไฮโดรโอกราฟิก อาร์ต ของผู้วิจัย

5.2 อภิปรายผลงานสร้างสรรค์

จากอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่ผู้วิจัยได้สัมผัสผ่านการเดินสำรวจย่านชุมชน ในเมืองอุตสาหกรรมริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดสมุทรปราการ ได้จุดประกายมุมมองความคิดให้แก่ผู้วิจัย และนำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีเนื้อหาและรูปแบบเฉพาะตน โดยผลงานศิลปะทั้ง 6 ชุด จำนวน 9 ชิ้นนั้น เป็นเสมือนการฉายภาพประสบการณ์ที่ได้รับจากการเดินสำรวจ และการตีความประสบการณ์ที่ได้รับนั้นให้กลายเป็นภาพผลงานศิลปะ โดยผลงานสร้างสรรค์ชุดที่ 1 ผู้วิจัยได้ทดลองและหาความเป็นไปได้ในการแสดงออก ผ่านกระบวนการทำงานภาพพิมพ์ที่ตนเองถนัด ทดลองสกัดตัดทอนเนื้อหาและรูปแบบการแสดงออกให้ไปสู่ความเป็นนามธรรม โดยหลงเหลือไว้เพียงเค้าโครงของภาพสัญลักษณ์ เช่น ลูกศร การลบออกและพื้นที่ว่าง เพื่อมุ่งผลไปที่อารมณ์และความรู้สึกที่ตรงไปตรงมาในผลงานเท่านั้น ผลงานสร้างสรรค์ชุดที่ 2 ยังคงเป็นการทำงานด้วยเทคนิคภาพพิมพ์เช่นเคย แต่มุ่งเน้นไปที่เนื้อหาและการนำเสนอรูปทรงที่เปรียบเทียบเปรียบเทียบมากขึ้น ภายหลังจากการสร้างสรรค์ผลงานทั้ง 2 ชุดผ่านไป ผู้วิจัยพบปัญหาด้านกลวิธีในการแสดงออกทางศิลปะที่ไม่สามารถได้ตอบได้อย่างตรงไปตรงมา เพราะกระบวนการทำภาพพิมพ์มีขั้นตอนและใช้เวลามากเกินไป หลังจากนั้นผลงานสร้างสรรค์ตั้งแต่ชุดที่ 3 - 6 ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนมาแสดงออกด้วยเทคนิคจิตรกรรมสีอะคริลิกบนกระดาษพับ ซึ่งสามารถแก้ปัญหาข้างต้นได้ และกลวิธีนี้ยังสัมพันธ์สอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการแสดงออก ที่มีทั้งความสลับซับซ้อน ทับซ้อน หลบซ่อนและเปิดเผย กลวิธีนี้สามารถตอบโจทย์เนื้อหาที่ผู้วิจัยต้องการสื่อสารได้ตรงมากที่สุด อีกทั้งรูปแบบของภาพในการแสดงออกนั้นได้เปลี่ยนมาใช้ทั้งรูปแบบที่เหมือนจริง ซึ่งสามารถสื่อสารเนื้อหา เรื่องราวและอารมณ์ความรู้สึกได้มากขึ้น ผสมผสานไปกับการใช้ภาพสัญลักษณ์ เพื่อแสดงถึงเนื้อหาที่เป็นนามธรรมหรือเรื่องราวที่ต้องใช้การตีความมากขึ้น โดยทั้ง 2 รูปแบบนี้จะปรากฏอยู่ในผลงานสร้างสรรค์ของผู้วิจัยเสมอ ท้ายนี้ผลงานศิลปะไฮโดรโอกราฟิก อาร์ต ทั้ง 6 ชุด รวมจำนวน 9 ชิ้น ของผู้วิจัย ได้ทำหน้าที่สะท้อนภาพเรื่องราวของความเปลี่ยนแปลงทั้งทางกายภาพและอารมณ์ความรู้สึกของผู้วิจัยที่มีต่อชุมชนเมืองอุตสาหกรรมริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดสมุทรปราการ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเรียบร้อยแล้ว

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ผู้ที่ต้องการค้นหาแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์จากการสำรวจเมืองหรือพื้นที่อื่นๆ การดริฟท์ ถือเป็นวิธีการหนึ่งที่น่าสนใจศึกษา เพราะเป็นวิธีการที่ทำได้ง่าย ยืดหยุ่นและมีอิสระ สามารถนำไปปรับใช้ในการสร้างสรรค์ได้หลากหลาย

2. ผู้ที่สนใจสามารถประยุกต์กิจกรรมการสำรวจเมืองด้วยทฤษฎีของการดริฟท์ โดยบูรณาการศาสตร์ต่างๆ เพื่อการวิเคราะห์เมือง และนำไปสู่กระบวนการแก้ปัญหา หรือเพื่อการตั้งประเด็นไปสู่การพัฒนาเมืองในบริบทต่างๆ ได้

3. ผู้ที่สนใจในแนวคิดและทฤษฎีของกลุ่มซิทูเอชันนิสต์ อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล ยังมีแนวคิดและทฤษฎีอื่นๆ ของกลุ่ม ที่น่าสนใจศึกษาอีก เช่น สังคมแห่งความตระการตา (Society of the Spectacle) เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- Alex, G. **I Always Feel Like I'm Making Future Artifacts': Dustin Yellin on His New Installation in Los Angeles**. Retrieved February 10,2023 from <https://www.artnews.com/art-news/artists/i-always-feel-like-im-making-future-artifacts-dustin-yellin-on-his-new-installation-in-los-angeles-5096>
- Anna, D. **A state of the art Mural painting - Julie Mehretu @ Goldman Sachs New York**. Retrieved February 8,2023 from <http://www.annadeilmann.com/inspirations/2016/8/2/a-state-of-the-art-mural-painting-julie-mehretu-goldman-sachs-new-york>
- Art, T. M. M. o. **The Collection; Drawings and Prints; Mémoires**. Retrieved February 12,2023 from <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/727492>
- Artnet. **Franz Ackermann: Biography**. Retrieved February 9,2023 from <https://www.artnet.com/artists/franz-ackermann/biography>
- Artnet. **Invader biography**. Retrieved February 8,2023 from <https://www.artnet.com/artists/invader/biography>
- Beate, P. **Skulptur Projekte Archiv: Walk Münster 1997 Janet Cardiff**. Retrieved February 10,2023 from <https://www.skulptur-projekte-archiv.de/en-us/1997/projects/72/>
- Ben, J. **Space Invader interviewed in his studio, Paris, 20th Mar 2008 for Elms Lesters Painting Rooms**. Retrieved February 8, 2023 from <http://elmslesters.co.uk/adam-neate/essays/1831>
- Cardiff Janet , M. B. G. **Alter Bahnhof Video Walk**. Retrieved February 10,2023 from <https://cardiffmiller.com/walks/alter-bahnhof-video-walk/>
- Cardiff Janet , M. B. G. **Biography**. Retrieved February 10,2023 from <https://cardiffmiller.com/biography/>
- Carolina, N. **Press release: Rirkrit Tiravanija, Untitled 2008-2011 (the map of the land of feeling) I-III**. Retrieved February 11,2023 from <http://www.carolinanitsch.com/files/rirkrit-tiravanija-press-release.pdf>
- Deborah, V. **Dustin Yellin adds his mark in L.A. with art that's a 'missile for social**

- change'**. Retrieved February 10,2023 from <https://www.latimes.com/entertainment/arts/la-et-cm-dustin-yellin-columbia-square-20151031-story.html>
- Dustin, Y. **Bio**. Retrieved February10,2023 from <https://www.dustinyellin.com/about>
- Faena, A. **Franz Ackermann and the Faena Arts Center Laboratory of Artistic Experimentation**. Retrieved February 9,2023 from <https://www.faena.com/aleph/franz-ackermann-and-the-faena-arts-center-laboratory-of-artistic-experimentation>
- Fifteen, Q. **Interviews: Janet Cardiff Talks Sound "Our brains use our senses like a mixing board." Part 2**. Retrieved February 10,2023 from <https://15questions.net/interview/janet-cardiff-talks-sound/page-2/>
- Gallery, L. H. **Biography: Dustin Yellin**. Retrieved February10,2023 from <http://www.leilahellergallery.com/artists/dustin-yellin/featured-works?view=slider#4>
- Gilles, R.. **Guy Debord Guide psychogéographique de Paris. Discours sur les passions de l'amour**. Retrieved February 12, 2023 from https://www.frac-centre.fr/_en/art-and-architecture-collection/debord-guy/guide-psychogeographique-paris-discours-sur-les-passions-l-amour-317.html?authID=53&ensembleID=135
- Gillian, L.-B. A. **From Zaha Hadid to Julie Mehretu**. Retrieved February 8, 2023 from <https://www.a-n.co.uk/blogs/painting-as-performance/post/52475515/>
- Guy-Ernest, D. **Introduction to a Critique of Urban Geography**. Retrieved February 12,2023 from <http://www.bopsecrets.org/SI/urbgeog.htm>
- Guy-Ernest, D. **Theory of the Dérive, 1956 and 1958**. Retrieved February 12,2023 from <https://www.bopsecrets.org/SI/2.derive.htm>
- Guy, D. **Theory of the Dérive**. Retrieved January 25,2023 from <https://rohandrape.net/ut/rttcc-text/Debord2006e.pdf>
- Jaeneen. **The Situationists Psychogeographic Maps**. Retrieved January 25,2023 from <https://medium.com/@jaeneenk/the-situationists-a79c7ac455ca>
- Jean, A. M. **Text by Jean Marc Avrilla**. Retrieved February 8,2023 from https://space-invaders.com/post/text_avrilla
- Keats, J. **In A Thrilling Whitney Retrospective, Ethiopian-American Artist Julie**

- Mehretu Maps A Radical New Path For Geopolitics.** Retrieved February 8, 2023 from <https://www.forbes.com/sites/jonathonkeats/2021/04/26/in-a-thrilling-whitney-retrospective-ethiopian-american-artist-julie-mehretu-maps-a-radical-new-path-for-geo-politics/?sh=3de9872b2ece>
- Learning, M. **Maps, Borders, and Networks: Untitled 2008-2011 (the map of the land of feeling) I-III.** Retrieved February 11 ,2023 from https://www.moma.org/learn/moma_learning/rirkrit-tiravanija-untitled-2008-2011-the-map-of-the-land-of-feeling-i-iii-2008-2011
- Met, T. **Algorithms / Apparitions / Translations.** Retrieved February 8,2023 from <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/840475>
- Meyer, R. **Franz Ackermann.** Retrieved February 9, 2023 from <https://meyerriegger.de/en/artists/franz-ackermann>
- MoMA. **Art and artists: Julie Mehretu.** Retrieved February 8, 2023 from <https://www.moma.org/artists/25414>
- MoMA. **Glenn Lowry Interviewed Rirkrit Tiravanija for Untitled 2008-2011 (the map of the land of feeling) in Print/Out exhibition between Feb 19–May 14, 2012 at MoMA.** Retrieved February 11,2023 from <https://www.moma.org/audio/playlist/265/3424>
- Monoskop. **LE JEU PSYCHOGÉOGRAPHIQUE DE LA SEMAINE.** Retrieved February 12,2023 from monoskop.org/images/a/a8/Potlatch_1954-1957_transcript.pdf#page=9
- Mueller, E. **Walking as Artistic Practice: Surrealism Connections.** Retrieved January 25,2023 from <https://teaching.ellenmueller.com/walking/category/surrealism/>
- Museo, d. C. **Ralph Rumney The Leaning Tower of Venice 1957; History of the project.** Retrieved February 13,2023 from www.museodelcamminare.org/progetti/re_iter/rumney/rumney_en.html#intro2
- Ocula. **Invader Biography.** Retrieved February 8 ,2023 from <https://ocula.com/artists/invader/>
- Putnark, V. ‘สมุทรปราการ’ จากนิวมสเตอร์ตี๋ม สู่ศูนย์กลางอุตสาหกรรมใหม่. เข้าถึงเมื่อ 7 กรกฎาคม 2566. เข้าถึงได้จาก <https://citycracker.co/city-design/samutprakan/>
- R, M. **Buenos Aires – Franz Ackermann: “Walking South” at The Faena Arts Center**

Through November 30th. Retrieved February 9, 2023 from

<http://artobserved.com/2012/11/buenos-aires-franz-ackermann-walking-south-at-the-faena-arts-center-through-november-30th-2012/>

Seal, B. **Baudelaire, Benjamin and the Birth of the Flâneur.** Retrieved January 25, 2023 from <https://psychogeographicreview.com/ baudelaire-benjamin-and-the-birth-of-the-flaneur/>

space-invaders. **About; Who are you Invader? Where do you come from?, .**

Retrieved February 8, 2023 from <https://space-invaders.com/about/>

Story, T. A. **Movement; Situationist International; Concepts and Styles;**

Psycho geography and Dérive. Retrieved February 12, 2023 from

<https://www.theartstory.org/movement/situationist-international/>

Story, T. A. **Movement; Situationist International; On the Poverty of Student Life.**

Retrieved January 25, 2023 from <https://www.theartstory.org/movement/situationist-international/>

Tate. **Art term; Psycho geography.** Retrieved February 12, 2023 from

<https://www.tate.org.uk/art/art-terms/p/psycho geography>

Tjebbe, T. **Literary-Psycho geography.** Retrieved January 25, 2023 from

<https://imaginarymuseum.org/LPG/Mapsitu1.htm>

จังหวัดสมุทรปราการ. **แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566 – 2570); ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน.** เข้าถึงเมื่อ 21 มกราคม 2566 เข้าถึงจาก <http://www.bangduan.go.th/detail.php?id=575>

จังหวัดสมุทรปราการ. **แผนพัฒนาท้องถิ่นห้าปี(พ.ศ. 2561 – 2565); ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน.** เข้าถึงเมื่อ 21 มกราคม 2566 เข้าถึงได้จาก http://bangprong.go.th/public/plan_upload/backend/plan_116_1.pdf

ชยากรณ์ กำโชค. **เมื่อการเดินทางกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์.** เข้าถึงเมื่อ 23 สิงหาคม 2566. เข้าถึงได้จาก <https://theurbanis.com/mobility/01/11/2019/3059>

เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย. **แผนพัฒนาท้องถิ่น2566 ถึง 2570; ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานสำคัญของท้องถิ่น; ตำบลบางหญ้าแพรก.** เข้าถึงเมื่อ 21 มกราคม 2566 เข้าถึงได้จาก http://www.poochaosamingprai.go.th/index.php?option=com_docman &task=doc_download&gid=2530&Itemid=158

เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย. **แผนพัฒนาท้องถิ่น2566 ถึง 2570; ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปและข้อมูล**

พื้นฐานสำคัญของท้องถิ่น; ตำบลบางหัวเสือ. เข้าถึงเมื่อ 21 มกราคม 2566 เข้าถึงได้จาก http://www.poochaosamingprai.go.th/index.php?option=com_docman&task=doc_download&gid=2530&Itemid=15

สังข์ พิธโนทัย (2499). ประวัติเมืองนครเขื่อนขันธ์และประเพณีเกี่ยวกับชีวิต. พระนคร: โรงพิมพ์เสถียรภาพ.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ. แผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภททำยกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมสมุทรปราการ พ.ศ.2556. เข้าถึงเมื่อ 21 มกราคม 2566 เข้าถึงได้จาก <http://samutprakan-pao.go.th/images/download/cityplan9.pdf>

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายณัฐพล บุญเผือก
วุฒิการศึกษา	2534 ประถมศึกษา โรงเรียนวัดด่านสำโรง 2537 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสมุทรปราการ 2540 ประกาศนียบัตรวิชาชีพจิตรศิลป์ วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ 2545 ศิลปบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ1) สาขาภาพพิมพ์ คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผลงานตีพิมพ์	2568 "อิทธิพลจากแนวคิดไซโคจิตโอกราฟี่ที่มีต่อศิลปินร่วมสมัย" วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ปี ที่ ๘ ฉบับที่ ๑ ประจำเดือนมกราคม-เมษายน ๒๕๖๘
รางวัลที่ได้รับ	2544 พุทธส่งเสริมการศึกษาการสร้างสรรค์ศิลปะ มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ 2543 รางวัลที่ 2 การประกวดภาพพิมพ์ของนักศึกษา จัดโดย บริติช เคาน ซิล

